

Pedagogická
fakulta
Faculty
of Education

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Pedagogická fakulta
Katedra geografie

Bakalářská práce

Optimalizace územního uspořádání základních škol v okrese Kutná Hora

Vypracoval: Dominik Volf

Vedoucí práce: doc. RNDr. Jan Kubeš, CSc.

České Budějovice 2021

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem předloženou bakalářskou práci vypracoval samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě, elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne

Dominik Volf

podpis studenta

Poděkování

Úvodem bych rád poděkoval panu doc. RNDr. Janu Kubešovi, CSc. za vedení této bakalářské práce, cenné rady, trpělivost a ochotu věnovat mi svůj volný čas. Dále děkuji všem řídicím školským pracovníkům a starostům obcí, kteří mi poskytli potřebné informace k dané problematice. Poděkování patří také mým rodičům za jejich bezpodmínečnou podporu nejen při psaní této práce, ale i během celého studia.

Anotace:

VOLF, D. (2021): Optimalizace územního uspořádání základních škol v okrese Kutná Hora. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Pedagogická fakulta, katedra geografie, České Budějovice, 62 s. + přílohy.

Hlavním cílem bakalářské práce bylo navrhnout optimalizaci územního uspořádání základních škol v okrese Kutná Hora. K tomuto cíli vedlo několik postupných kroků – zjištění územního rozmístění jednotlivých typů škol, zjištění počtu žáků připadajících na jednu třídu na prvním a druhém stupni škol, zmapování spádových území škol na obou stupních, zjištění počtu mladších a starších dětí ve školním věku v jednotlivých sídlech spádových území škol, porovnání počtu žáků škol a počtu dětí ve školním věku ve spádových územích škol, posouzení vybavenosti a stavu škol, posledním krokem byl návrh optimalizace. V okrese Kutná Hora existuje 18 úplných a 11 neúplných základních škol (bez speciálních). Venkovské úplné školy mnohdy zahrnují desítky spádových sídel s malým počtem dětí ve školním věku. Neúplných (až na výjimku málotřídních) škol je zde málo. Pouze jedné úplné škole hrozí redukce na školu neúplnou. Neúplné školy by měly fungovat dále. V bakalářské práci je navrženo několik úprav školských spádových území, několik úprav spojů veřejné dopravy ve snaze zajistit dopravu žáku do a ze škol a několik doplnění vybavenosti škol.

Klíčová slova: základní školy, úplné školy, neúplné školy, málotřídní školy, městské školy, venkovské školy, okres Kutná Hora

Annotation:

VOLF, D. (2021): Optimization of the territorial organization of elementary schools in the district of Kutná Hora. Bachelor's thesis. University of South Bohemia, Faculty of Education, Department of Geography, 62 p. + attachments.

The main goal of the bachelor's thesis was to suggest the optimization of the territorial organization of elementary schools in the district of Kutná Hora. Several gradual steps led to this goal, finding out the territorial distribution of individual types of schools, finding out the number of pupils belonging to one class at the first and second level of schools, mapping the catchment areas of schools at both levels, finding out the number of younger and older school-age children in settlements at individual catchment areas of school territory, comparison of the number of school pupils and the number of school-age children in the catchment areas of schools, assessment of facilities and condition of schools, the last step was the proposal of optimization. There are 18 complete and 11 incomplete elementary schools (without special ones) in the Kutná Hora district. Rural complete schools often include dozens of catchment areas with a small number of school-age children. There are few incomplete schools with the exception of small schools with composite classes. Only one whole school is threatened to be reduced to an incomplete school. Incomplete schools should remain in operation. The bachelor's thesis suggest several modifications of school catchment areas, several modifications of public transport connections in an effort to develop the transport of pupils to and from school and several additions to school facilities.

Keywords: elementary schools, complete schools, incomplete schools, small schools with composite classes, town schools, rural schools, Kutná Hora district

Obsah:

1. Úvod	7
2. Charakteristika okresu Kutná Hora z hlediska řešené problematiky	11
2.1 Poloha a územně správní členění.....	11
2.2 Sídla, obyvatelstvo, služby pro obyvatele a veřejná doprava.....	12
3. Rozbor literatury, projekt Eduzměna a terminologie	15
3.1 Rozbor literatury	15
3.2 Rozvojové projekty související se vzděláváním v okrese Kutná Hora	21
3.3 Terminologie a legislativa	24
4. Metodika práce	28
4.1 Zjišťování rozmístění ZŠ a spádovosti do ZŠ	28
4.2 Zjišťování obsazenosti tříd ZŠ	29
4.3 Zjišťování počtu dětí ve školním věku v sídlech spádových území ZŠ	30
4.4 Postup analýz školních spojů v sídlech	31
4.5 Postup analýz vybavenosti ZŠ	32
4.6 Postup analýz stavu a polohy budov ZŠ	33
5. Rozmístění, spádovost a naplněnost ZŠ v okrese Kutná Hora	35
5.1 Rozmístění ZŠ	35
5.2 Spádová území ZŠ	37
5.3 Velikost ZŠ a počty žáků ve třídách ZŠ	39
5.4 Bilance dětí ve školním věku a žáků ve spádových územích ZŠ	42
6. Další charakteristiky ZŠ a jejich spádových území v okrese Kutná Hora	44
6.1 Vybavenost sídel školními spoji.....	44
6.2 Vybavenost ZŠ	47
6.3 Stavební stav a urbanistické charakteristiky ZŠ	49
7. Návrhy optimalizace ZŠ v okrese Kutná Hora	53
8. Závěr	57
9. Literatura a internetové zdroje	59
10. Seznam příloh a rozsáhlejší přílohy	62

1. Úvod

Téma bakalářské práce „Optimalizace územního uspořádání základních škol v okrese Kutná Hora“ je autorovi bakalářské práce blízké. Je to proto, že studuje zeměpis a informatiku na pedagogické fakultě JU, takže umí pracovat s geografickým prostředím regionu a zvládá rozsáhlejší databáze a GIS. Bude snad také učitelem zeměpisu a informatiky na základní škole na Kutnohorsku. Tento region autor dobře zná, neboť zde od narození bydlí a navštěvoval zde základní školu.

Na katedře geografie pedagogické fakulty JU je již delší dobu řešen projekt zaměřený na optimalizaci územního uspořádání základních škol v regionech především Jižních Čech (článek Kubeš, Vokrouhlík 2019; Krinedlová 2018; Vltavská 2020 a další). V poslední době jde také o dotazování představitelů malých venkovských základních škol v Jižních Čechách s ohledem na hledání opatření, jak těmto školám pomoci (Koutová 2021). Tyto projekty vede docent Kubeš. Tato problematika mě zaujala, a proto jsem si i já vybral tuto problematiku jako téma pro bakalářskou práci.

Region Kutnohorsko byl také jako jediný region z celé České republiky vybrán Nadačním fondem Eduzměna pro pětiletý pilotní projekt zaměřený na zkvalitnění a celkovou proměnu vzdělávání (Eduzměna 2020). První úkol projektu je zaměřen na vytvoření modelu regionální podpory základního vzdělávání. Cílem tohoto úkolu je, aby se pro každé dítě stala nejlepší základní školou právě ta nejbližší základní škola. Tento cíl do značné míry koresponduje s cílem bakalářské práce – optimalizovat rozmístění základních škol a jejich spádových území na Kutnohorsku. Autor bakalářské práce je v kontaktu s představiteli tohoto projektu.

Bakalářská práce, její výsledky a doporučení, by měla pomoci zachránit, stabilizovat a rozvíjet venkovské základní školy s nedostatečným (malým) počtem žáků v řešeném regionu. V periferních venkovských územích se počet dětí školou povinných snižuje a zdejší základní školy proto nemají dostatečný počet žáků (nesplňují státem požadované standardy počtu žáků na třídu), redukuje se zde počet tříd, zdejší základní školy se mění z úplných (s prvním i druhým stupněm) na neúplné (pouze s prvním stupněm), většinou málotřídní (více ročníku ve třídách), případně tyto základní školy zanikají. Prodlužují se tak dojížděkové vzdálenosti žáků, kteří musejí složitě a dlouho dojíždět z odlehlých sídel do základních škol ve vzdálených městech.

Je zde také problém zdánlivé či skutečné nedostatečné kvality vzdělávání na venkovských základních školách s malým počtem žáků, často školách málotřídních. Na těchto školách, podle

mínění některých rodičů i odborníků, není výuka tak kvalitní a rozmanitá, jako na základních školách ve městech. Jiní rodiče a odborníci ale poukazují na specifika prostředí těchto malých základních škol, která mohou být naopak pro žáky přínosná. Pokud má venkovská obec základní školu, je to pro ni znak prestiže a stability. Pokud o tuto školu přijde, je to znak úpadku obce. V řešeném území Kutnohorska, zvláště na jeho periferním západním a jižním okraji, se vyskytuje množství malých venkovských základních škol. Autor bakalářské práce by chtěl těmto školám pomoci.

Bakalářská práce má následující strukturu. Po Úvodu (motivace, cíle, vstupní předpoklady) následuje kapitola věnovaná vybraným aspektům geografického prostředí okresu Kutná Hora, zejména územně správnímu členění, sídelní struktuře, obyvatelstvu a veřejné dopravě. Další kapitola představuje literaturu a terminologii související s řešenou problematikou. Čtvrtou kapitolou je metodika bakalářské práce s podkapitolami věnovanými postupům analýz rozmístění základních škol a spádovosti do těchto škol, obsazenosti jejich tříd, analýzám rozmístění dětí ve školním věku ve vazbě na spádová území základních škol, analýzám školních spojů a také způsobu hodnocení vybavenosti a stavu základních škol.

Výsledkové kapitoly bakalářské práce jsou zaměřeny na rozmístění, spádovost a obsazenost základních škol na Kutnohorsku a na bilanci dětí ve školním věku a žáků ve spádových územích těchto škol (kapitola 5). Kapitola šestá je pak analýzou vybavenosti sídel školními spoji, vybavenosti základních škol a stavebních a urbanistických charakteristik těchto škol. Finální kapitolou je kapitola věnovaná návrhu optimalizace územního uspořádání základních škol a jejich spádových území v okrese Kutná Hora. Na konci bakalářské práci je zařazen Závěr (hlavní výsledky, splnění cílů, potvrzení či vyvrácení vstupních předpokladů), seznam literatury a jsou zde také rozsáhlejší přílohy.

Cíle bakalářské práce:

Hlavní cíl:

Hlavním cílem bakalářské práce je návrh optimalizace uspořádání základních škol a školního spádu do základních škol v okrese Kutná Hora.

Postupové cíle:

1. Zjistit rozmístění základních škol – úplných, neúplných a málotřídních – na území okresu Kutná Hora.
2. Zjistit průměrné počty žáků připadajících na jednu třídu na prvním a druhém stupni základních škol.

3. Zmapovat spádová území prvního a druhého stupně základních škol podle jednotlivých sídel.
4. Zjistit počty dětí ve školním věku prvního a druhého stupně základní školy v jednotlivých sídlech.
5. Porovnat počty žáků základních škol a počty dětí ve školním věku spádových území základních škol v rozdělení na první a druhý stupeň.
6. Zjistit dosažitelnost základních škol ze sídel jejich spádových území pomocí veřejné dopravy.
7. Posoudit základní vybavenost základních škol.
8. Posoudit stav areálů základních škol.
9. Na základě postupových cílů 1-8 vytvořit návrh optimalizace územního uspořádání a školního spádu základních škol v okrese Kutná Hora.

Vstupní předpoklady bakalářské práce:

1. Okres Kutná Hora je tvořen pahorkatinami severovýchodního rozhraní Středočeské pahorkatiny a Českomoravské vrchoviny. Jsou zde prostory zemědělské, zemědělsko-lesní i převážně lesní krajiny s poměrně hustou sítí většinou velmi malých vesnic, venkovských osad, případně i chatových osad, s malým počtem obyvatel. V tomto uspořádání osídlení budou úplné základní školy pouze ve střediskových venkovských sídlech, městysech a městech. Ve větších venkovských sídlech mohou být zachovány málotřídní vesnické školy. Podobný charakter krajiny, osídlení i územního uspořádání základních škol byl zjištěn v již zpracovaných regionech jižních Čech – v níže položených částech Prachaticka (Krinedlová 2018) a na Jindřichohradecku (Tomíček 2019).
2. Zatímco úplné základní školy ve městech a městysech budou mít dostatečný počet žáků na prvním a druhém stupni, v případě úplných venkovských základních škol tomu tak být nemusí, zvláště pokud se nacházejí v periferních územích postižených vylidňováním. Tyto základní školy nebudou splňovat normativ počtu žáků na třídu a budou ohroženy přeměnou na základní školy neúplné. Tento problém se bude týkat především základních škol v periferně položeném Posázaví (rozhraní okresu Kutná Hora a okresu Benešov) a na periferním rozhraní okresu Kutná Hora a okresu Havlíčkův Brod. K podobným zjištěním dospěli např. Kučerová, Kučera (2009), v zahraničí pak např. Aberg-Bengtsson (2009) ve Švédsku, Kalaoja, Pietarinen (2009) ve Finsku, nebo Slee, Miller (2015) ve Skotsku.

3. Vzhledem k charakteru území a osídlení jihozápadní, střední a jižní části okresu Kutná Hora, kde je síť nepříliš kvalitních silnic třetí třídy s nepříliš hustou sítí linek a spojů veřejné dopravy lze v těchto částech okresu Kutná Hora předpokládat problémy s dopravou žáků do škol a zpět do domovských sídel (viz také Kubeš, Vokrouhlík 2019). Podobná periferní území se sídly s časově dlouhými dojezdy autobusů a vlaků do sídelních středisek případně se sídly bez spojů veřejné dopravy byly vymezeny v jižních Čechách v publikaci Kubeš, Chvojková (2020) a v západních Čechách v publikaci Kubeš, Podlešáková (2021), případně v bakalářských pracích Červík (2020), nebo Houdková (2020).

2. Charakteristika okresu Kutná Hora z hlediska řešené problematiky

2.1 Poloha a územně správní členění

Řešený okres Kutná Hora se nachází v jihovýchodní části Středočeského kraje, přibližně 71 km od Prahy (měřeno k městu Kutná Hora po silnicích). V rámci České republiky má okres jádrovou polohu, nicméně leží poněkud stranou od hlavní sídelní osy Praha – Kolín – Pardubice. V okrese Kutná Hora se nalézají periferní území, která jsou součástí tzv. vnitřních periferií Česka (Musil, Müller 2008). Jedná se zejména o periferní území Posázaví nacházející se v řešeném okrese (nicméně ve vlašimské části Posázaví vede dálnice D1) a o periferní území na rozhraní okresů Kutná Hora a Havlíčkův Brod. Tato periferní území leží daleko od větších měst a neprocházejí jimi významné komunikace.

Mapa 1. Okres Kutná Hora, jeho SO ORP, SO POÚ, města, malá města, městyse a venkovská sídla
Zdroj: https://www.czso.cz/documents/11240/17826351/adm_2016_ORP2112.png/0c50e85c-a1bd-49cb-8167-e19232ab552f?version=1.1&t=1468926188173

Kutnohorský okres lze rozdělit do dvou správních obvodů obcí s rozšířenou působností (SO ORP) – Kutná Hora a Čáslav. SO ORP Čáslav se shoduje se správním obvodem obce s pověřeným obecním úřadem (SO POÚ) Čáslav, SO ORP Kutná Hora zahrnuje tři

SO POÚ – Kutná Hora, Uhlířské Janovice a Zruč nad Sázavou – Mapa 1. V řešeném okrese se nachází celkem 88 obcí (51 v SO ORP Kutná Hora, 37 v SO ORP Čáslav) a 300 částí obcí (232 a 68).

Rozloha řešeného okresu Kutná Hora činí 917 km², což ho řadí na 4. místo ve Středočeském kraji. SO ORP Kutná Hora je o dost rozsáhlejší než SO ORP Čáslav (643 km² a 274 km²). Počtem obyvatel 75 828 k 31. 12. 2019 (ČSÚ 2020a) a hustotou zalidnění 82,7 obyvatel na km² však okres Kutná Hora patří mezi nejméně zalidněné okresy Středočeského kraje (v SO ORP Kutná Hora 78,0 obyvatel na km², v SO ORP Čáslav 93,5 obyvatel na km²). SO ORP Kutná Hora měl k 31. 12. 2019 celkem 50 165 obyvatel, SO ORP Čáslav měl 25 663 obyvatel.

2.2. Sídla, obyvatelstvo, služby pro obyvatele a veřejná doprava

Hustota a uspořádání sídel v okrese Kutná Hora jsou patrné z Mapy 1. Na severovýchodě okresu, v jeho polabské části, se nacházejí větší sídla, která jsou od sebe více vzdálená. Většina území okresu se vyznačuje velkou hustotou velmi malých venkovských sídel. Většími městy jsou pouze Kutná Hora (20 653 obyvatel v obecním vymezení k 31. 12. 2019 – ČSÚ 2020a) a Čáslav (10 322). Obě města leží nedaleko od sebe. Kutná Hora vyrostla ve středověku na bázi těžby vzácných kovů v jedno z největších měst českých zemí. V období průmyslové revoluce ale význam města poněkud upadal, také díky okrajové poloze vůči hlavním železnicím. Tento úpadek ale vedl k zachování historických památek ve městě, a to do té míry, že historické jádro Kutné Hory a okolí chrámu sv. Barbory je zapsáno v Seznamu světového přírodního a kulturního dědictví UNESCO. Čáslav je populačně a významem menším městem. Základní školy v obou městech budou v bakalářské práci označeny jako městské.

Městský úřad a maloměstskou urbanistickou strukturu mají také Uhlířské Janovice s 3118 obyvateli a Zruč nad Sázavou s 4861 obyvateli. Tato dvě města jsou v bakalářské práci označena jako malá města. Úplné základní školy v těchto malých městech budou označeny jako maloměstské. V okrese Kutná Hora existuje celkem sedm administrativně určených městyse (Suchdol, Malešov, Nové Dvory, Kácov, Žehušice, Bílé Podolí, Rataje nad Sázavou). Ovšem urbanistickou strukturu a populační velikost městyse mají pouze Suchdol, Malešov, Nové Dvory, Kácov a Žehušice, které v této bakalářské práci budou považovány za skutečné městyse. Úplné základní školy v těchto městysech budou označeny jako městysové. Výše uvedená města (Kutná Hora a Čáslav), malá města (Uhlířské Janovice, Zruč nad Sázavou), městyse (Suchdol, Malešov, Nové Dvory, Kácov a Žehušice) a také počtem obyvatel (500 a více obyvatel) větší venkovská sídla (Zbraslavice, Červené Janovice, Křesetice, Hlízov, Církvice, Jakub, Záboří nad Labem, Chotusice, Vrdy, Dolní Bučice, Žleby, Tupadly, Potěhy) jsou vyznačena v Mapě 1.

V Tabulce 1 jsou uvedeny údaje o struktuře obyvatel řešeného území podle SO POÚ. Relativně periferně položené území SO POÚ Zruč nad Sázavou vykazuje mírný úbytek počtu obyvatel za posledních deset let. Naopak převážně venkovské území SO POÚ Uhlířské Janovice má mírný populační růst. Je obtížné tento rozdíl interpretovat, možná, že Uhlířsko-Janovicko těží z blízkosti jak Prahy, tak Kolína. SO POÚ Kutná Hora je z hlediska vývoje počtu obyvatel populačně stabilní, SO POÚ Čáslav mírně rostoucí.

Nejméně příznivou věkovou strukturu (nízký podíl obyvatel ve věku 0–14 let a vysoký podíl obyvatel ve věku 65+) vykazuje SO POÚ Zruč nad Sázavou. Jsou zde malá venkovská sídla odlehlá od větších měst, ze kterých mladí lidé odcházejí do větších měst a do Prahy. Zbylá tři SO POÚ mají podobnou věkovou strukturu. Pro bakalářskou práci je důležitý zejména počet obyvatel ve věku 0–14 let (s přepočty na počet dětí ve školním věku 6–10 let a 11–14 let), stejně tak vývoj tohoto počtu. V posledním sloupci Tabulky 1 je vidět nárůst počtu dětí za posledních deset let ve všech SO POÚ. To je příznivý vývoj, nicméně rok 2019 je srovnáván s „populačně slabým“ rokem 2010. V období socialismu 70. a 80. let bylo dětí výrazně více.

Tabulka 1. Struktura obyvatelstva v jednotlivých SO POÚ (2019)

SO POÚ	Počet obyvatel	Index vývoje počtu obyvatel 2019/2010	Podíl obyvatel ve věku 0–14	Podíl obyvatel ve věku 15–64	Podíl obyvatel ve věku 65+	Počet dětí ve věku 0–14	Index vývoje počtu dětí ve věku 0–14 2019/2010
Čáslav	25663	1,023	16,1	63,6	20,3	4129	1,197
Kutná Hora	34790	1,003	15,3	64,0	20,7	5323	1,088
Uhlířské Janovice	7959	1,035	15,9	62,5	21,6	1265	1,157
Zruč nad Sázavou	7416	0,982	13,7	62,3	24,0	1016	1,149

Zdroj: ČSÚ (2020b)

Město Kutná Hora je významným sídelním střediskem mikroregionální úrovně s větším množstvím služeb a pracovních příležitostí. Nachází se zde soustředění hypermarketů a supermarketů potravinářského a dalšího zboží, jsou zde střední školy (dvě gymnázia, strojínská průmyslová škola a zemědělská škola), nachází se zde nemocnice a množství dalších vyšších služeb. V Čáslavi lze ze středních škol nalézt gymnázium spojené s pedagogickou školou a také obchodní akademii a průmyslovou školu). Pro bakalářskou práci jsou důležitá především gymnázia, která mají ve všech třech případech nižší ročníky gymnázií pro žáky ve věku 11–14 let.

Na severovýchodě se okresu Kutná Hora dotýká železniční koridor Praha–Kolín–Pardubice, ale řešené území obsluhuje minimálně. Další významná rychlíková železniční trať vede z Kolína, dotýká se Kutné Hory, dál vede přes Čáslav a dál na Havlíčkův Brod. Pro dopravu žáků do základních škol jsou v okrese Kutná Hora důležitější lokální železniční tratě, např. trať

tzv. Posázavského pacifiku (umožňuje přepravu žáků do základních škol v Sázavě, Kácově a Zruči nad Sázavou), trať procházející Uhlířskými Janovicemi (doprava žáků do zdejší základní školy), důležitá je také trať Kutná Hora – Zbraslavice – Zruč nad Sázavou umožňující dopravu žáků do základních škol v uvedených sídlech. Z Čáslavi ještě směřuje místní dráha do Žlebů a Třemošnice.

Většina žáků dojíždějích do základních škol ovšem využívá autobusů. Síť linek a spojů autobusů je v řešeném území okresu Kutná Hora poměrně hustá, spoje zajíždějí do větší části sídel řešeného území, ovšem frekvence těchto spojů není většinou velká. Podrobnější analýzy školních spojů v řešeném území lze nalézt v kapitole 6.1.

3. Rozbor literatury, projekt Eduzměna a terminologie

3.1 Rozbor literatury

Následující texty se věnují literatuře o územním uspořádání základního školství, zejména venkovského základního školství, s důrazem na návrhy optimalizace tohoto uspořádání. Jsou zde zastoupeny články věnované českému základnímu školství na venkově a venkovskému školství na venkově severní Evropy (Skotsko, Švédsko, Finsko). Texty věnované jednotlivým článkům charakterizují zaměření článku, popisují hlavní výsledky výzkumu a upozorňují na zjištění, která by se dala využít v bakalářské práci.

Emmerová (2000) ve svém článku ukazuje malotřídní vesnické školy jako tradiční a plnohodnotnou součást českého výchovně vzdělávacího systému. Popisuje stručnou historii venkovského školství na území dnešní České republiky a důležitou roli tohoto školství v národním obrození. Na jedné straně je malotřídní škola vnímána jako ideální místo pro výuku (rodinná atmosféra, méně žáků, individuální přístup), na druhé straně zaznívají kritické názory o neefektivnosti malotřídek (o něco vyšší finanční a materiální náklady pro stát a obce na žáka v porovnání s plnotřídními základními školami). Podle autorky jsou pro obce náklady spojené s provozem školy často vyšší, než platba za žáky „příškolené“ do škol v okolních obcích.

V malotřídkách se učitel může více věnovat jednotlivým žákům, protože má ve třídě menší počet žáků. Může také lépe udržet kázeň, neboť mezi dětmi malotřídky bývá pocit sounáležitosti a tolerance. Nároky na učitele jsou ale v malotřídkách vysoké, zejména kvůli souběžné výuce více ročníků a organizování samostatných nebo skupinových prací žáků v čase, ve kterém se učitel věnuje žákům jiného ročníku. Řada absolventů pedagogických fakult není na tak náročnou práci připravena. Autorka vidí přesto přínos malotřídek, a to jak pro žáky, tak pro oživení sociálního a kulturního života v obci.

Na udržení venkovských malotřídek má vliv demografický vývoj, konkrétně míra porodnosti, případně také bilance migrace. Bohužel, prognóza vývoje dětské populace v celorepublikovém souhrnu není příliš optimistická (autorka vytvořila článek na přelomu tisíciletí).

Trnková (2007) se ve svém příspěvku zaměřuje na vzdělávací politiku vůči malotřídkám z pohledu krajské reprezentace a reprezentace obcí. Autorka sledovala vývoj počtu těchto škol a jejich naplněnost žáky v letech 2000–2005 v Jihomoravském kraji. Po roce 2000 prošla správa ve školství řadou změn. Byly zrušeny školské úřady, došlo k decentralizaci školství a k správní podřízenosti základních škol obcím. Roku 2003 musely základní školy převzít část administrativní agendy, kterou jim dosud spravovaly školské úřady, což bylo pro vedení těchto škol organizačně a odborně náročné.

Tento přenos agendy dolehl zvláště tíživě na málotřídky, ve kterých je administrativní aparát velmi malý. Závisí také na školských referátech krajských úřadů, jak základním školám, zvláště těm málotřídním, s touto administrativní agendou pomáhají. Sledovaný Jihomoravský kraj je z demografického hlediska krajem s nižším podílem dětské populace. Očekává se v něm úbytek školou povinných dětí. Poněkud lépe na tom jsou města tohoto kraje, a zvláště jejich suburbánní zázemí. Krajská reprezentace tento demografický vývoj a úbytek školou povinných dětí vnímá. Ponechává však rozhodnutí o pokračování či zrušení základní školy na obcích. Přestože základní školy bývají pro venkovskou obec nákladnou záležitostí, vůle k rušení či změně úplné základní školy na neúplnou bývá ze strany těchto obcí malá. Obce jsou ochotné podporovat z obecních rozpočtů vlastní základní školy, i když musí dotovat scházející žáky do státních normativů (nedostává na tyto žáky ze státního rozpočtu peníze).

Autorka uskutečnila sociologický průzkum názorů ředitelů venkovských základních škol a starostů v Jihomoravském kraji. Z hlediska kraje je síť venkovských málotřídek vnímána jako dostatečná, ale ekonomicky málo efektivní. Z pohledu málotřídních škol a příslušných obcí existují kritické výhrady ke stávající situaci v podporování těchto málotřídek. Nikdo nesleduje kvalitu pedagogické práce málotřídek, ani jejich přínos pro místní komunitu.

Aberg-Bengtsson (2009) si v anglicky psaném článku dala za cíl zhodnotit výzkum týkající se problematiky malotřídních venkovských škol ve Švédsku. Podle švédských statistik je malá venkovská škola považována ta s méně než 50 žáky ve věku od 6 do 13 let. Autorka vychází z třicetiletého výzkumu, který zahrnuje projekty vzdělávání na těchto školách, zprávy národních agentur, oficiální statistiky a stručné historické shrnutí. Zaměřila se na kvalitu vzdělávání a studijní výsledky žáků švédských venkovských škol a jejich ekonomickému provozu v různých demografických oblastech. Nepotvrdilo se, že venkovské malotřídky poskytují vzdělání na nižší úrovni než úplné základní školy, ale kvůli úbytku dětí v periferních oblastech dochází ke zvyšování výdajů na žáka v malotřídkách, čím se zvyšuje riziko jejich zavírání.

Hargreaves a kol. (2009) v článku hodnotí výzkum na venkovských školách a jejich komunitách v severských zemích (Finsko, Norsko, Švédsko) a v Anglii a Skotsku. Nacházejí se rozdíly mezi těmito pěti geograficky blízkými zeměmi, ale společné je to, že malé venkovské školy splňují hlavní národní kritéria kvality vzdělání (výsledky studentů, kvalita výuky, chování žáků). Tato kritéria jsou ale definována z hlediska městských standardů a podmínek, což vede více k zaměření se na nedostatky venkovských škol než na jejich silné stránky. Přitom škola má rozvíjet jedince a připravit ho na smysluplný život v místních komunitách a regionech. Vlády ale neprojevují přílišný zájem o problematiku venkovských škol. Největší podpory se malým školám dostává ze zkoumaných zemí v bohatém Norsku. Autoři tvrdí, že kvalitu výzkumu by zvýšilo

vytvoření nezávislých národních databází, které by sloužily pro srovnávací výzkum venkovských a městských škol a jejich komunit.

Podobné problémy s redukováním sítě venkovských základních škol mají také ve Skotsku. **Dowling (2009)** se zabývala změnami, kterými procházelo vzdělávání na venkovských základních školách ve Skotsku za 15 let. Také na venkovské základní školy dopadly implementace nových učebních osnov a nových způsobů hodnocení žáků zaváděných ve skotském vzdělávacím systému. Kromě toho byl posílen vliv rodičů žáků na chod základních škol, stejně tak došlo k posílení vlivu obcí na místní základní školy.

Více než 80 % území Skotska je považováno za území venkovské. Severní část Skotska a jeho ostrovní části vykazují problémy s veřejnou dopravou s dopadem na dojíždění žáků do škol. Výzkum se zaměřil na výuku, na roli ředitele jako vůdčí osoby na venkovské základní škole a na spolupráci mezi jednotlivými základními školami. Více než polovina dotázaných ředitelů hodnotila probíhající změny ve skotském základním školství jako příliš rychlé. Ředitelé uváděli, že došlo k významnějšímu zapojení venkovských základních škol do sociálně zaměřených programů pro žáky a do výchovy žáků ve smyslu výchovy ke zdraví.

Výzkum na malých venkovských školách ve Finsku uskutečnili **Kalaoja, Pietarinen (2009)**. Zaměřují se na vztah mezi základní školou a okolní venkovskou komunitou, na specifické venkovské prostředí vyučování na těchto školách a na profesi venkovských učitelů. Více než 30 % základních škol ve Finsku tvoří právě malé (málotřídní) venkovské školy s 3–4 stálými učiteli a výukovými skupinami (třídami) žáků. Tyto školy mají vazby na místní venkovskou komunitu a poskytují jedinečné a inspirativní školní prostředí. Bohužel, i ve venkovském Finsku jsou malé venkovské základní školy ohroženy kvůli pokračující centralizaci základního školství. Tím je ale ohroženo základní finské právo na rovné základní vzdělání.

Kučerová, Kučera (2009) se v článku věnují vývoji sítě základních škol České republiky v závislosti na jádrovosti či perifernosti polohy území. Popisují prostorový vzorec typu jádro (město) – periferie (vzdálené venkovské zázemí města). Následně se autoři soustředí na vztah mezi územním uspořádáním periferních území v Česku a vývojem územního uspořádání základního vzdělávání. Vnímají periferie jako území hospodářsky slabé, nikoliv jako území primárně odlehlé od větších měst. Uvádějí, že hospodářsky slabé oblasti mohou, ale nemusejí vykazovat kulturní degradaci, a naopak vyšší hospodářská vyspělost oblasti nemusí nutně znamenat kulturní kvalitu.

V další části článku autoři poukazují na důležitost přítomnosti základní školy v periferních venkovských oblastech. Existence venkovské školy v obci je symbolem autonomie komunity venkovské obce a její životaschopnosti. Zrušení takové školy, např. kvůli ekonomickým úsporám, má za následek degradaci této komunity a její depopulaci. Prohlubuje se tím také periferialita

obce. Autoři také udávají, že venkovská škola představuje jinou kvalitu předávání zkušeností žákům, než škola městská.

Také ve Švédsku jsou rozsáhlé venkovské oblasti, kde žáci musí do základních škol dojíždět na větší vzdálenosti. Vznikla zde zajímavá studie věnovaná dopadům aktivního dojíždění žáků do škol na kole a delšího docházení žáků do škol na zdraví žáků – **Johansson a kol. (2012)**. Toto aktivní dojíždění a docházení žáků se ve Švédsku podporuje. Jeho míra se liší podle demografických a sociálně-ekonomických charakteristik žáků. Aktivní dojíždění a docházení se v národním vzorku ukázalo jako vysoké (62,9 %), ale s rostoucím věkem sledovaných žáků klesalo. Aktivní dojíždění a docházení se také lišilo podle typu bydlení žáků a typu osídlení (na venkově bylo vyšší), ale nelišilo se podle pohlaví žáků nebo podle jejich etnického původu.

Kučerová, Kučera (2012) se v anglicky psaném článku zabývají změnami v prostorovém rozložení základních škol v České republice za posledních 50 let (1961–2004) a důsledky těchto změn na fungování venkovských komunit. Zjištěné změny se významně neliší od vývoje v jiných vyspělých zemích, ale na rozdíl od těchto zemí u nás došlo k primární fázi tohoto procesu už v 70. letech 20. století. V této době se totiž v České republice řízeně přetvářel sídelní systém do podoby tzv. střediskové soustavy osídlení, ve které měly být služby pro obyvatele soustředěny ve střediscích osídlení (tzv. střediskové vesnice a města), nikoliv v běžných venkovských sídlech. V této době také dochází k poklesu populace ve venkovských oblastech, protože mladí lidé odcházeli z venkova za prací do měst, když zde získali byty na panelových sídlištích.

Dopady zavírání venkovských základních škol na venkovské komunity v periferních oblastech Česka jsou stejné jako v periferních oblastech dalších vyspělých zemí. Děti z měst tak mají lepší přístup k základnímu vzdělávání a také ke vzdělávání středoškolskému a vysokoškolskému. Dojíždění za základníškolským vzděláváním znamená pro rodiny žáků nárůst finančních nákladů, pro žáky ztracený čas strávený dojížděním a čekáním na spoj (a tím mají méně času na přípravu na domácí výuku a na volnočasové aktivity). Autoři konstatují, že řešená problematika vyžaduje další srovnávací výzkum ve více zemích.

Slee, Miller (2015) se ve svém článku věnují problematice rušení či zachování malých venkovských základních škol na skotském venkově. V současnosti se zde snaží regionální orgány, kvůli vysokým provozním nákladům, tyto malé školy zavírat. Argument, že přispívají k udržení života venkovské komunity, je těmito orgány zpochybňován. Existující materiály popisující vývoj sítě základních škol ve Skotsku ukazují na postupnou redukci těchto škol. Tento pro venkov nepříznivý proces by mohla zastavit školská politika skotské vlády. Autoři sociologickým dotazováním ale zjistili, že pro obyvatele venkova je důležitější udržení podnikání a zaměstnanosti na venkově a dostupné bydlení, než zachování místních malých základních škol.

Kučerová a kol. (2015) se v anglicky psané studii zaměřují na proměny v prostorové organizaci základního školství ve dvou venkovských regionech (okres Turnov a okres Zábřeh) od 2. poloviny 20. století do současnosti. Školské reformy v 60. letech a 70. léta měly dopad na venkovské oblasti. Tehdejší nové vzdělávací koncepty doporučili uzavírání zvláště malých škol se smíšenými třídami. Zlepšování infrastruktury na venkově umožňovalo dojíždění, což vedlo k prohlubování nerovnoměrného rozdělení škol. Autoři rozebírají otázky legislativy a problematiku financování základních škol. Součástí článku je případová studie, která je zaměřená na důsledky rušení neúplných základních škol ve sledovaných dvou mikroregionech.

Na katedře geografie vznikl pod vedením doc. Kubeše projekt zaměřený na záchranu venkovských základních škol v Jižních Čechách prostřednictvím optimalizace spádových území těchto škol. První z kvalifikačních prací tohoto projektu byla diplomová práce Tomáše Vokrouhlíka přetransformovaná do článku Kubeš, Vokrouhlík (2019). Druhá z kvalifikačních prací tohoto projektu byla diplomová práce **Krinedlová (2018)**. Autorka se ve své diplomové práci zabývala optimalizací spádových území základních škol na Prachaticku. Vyhodnocovala rozmístění základních škol (úplných a neúplných), vymezení spádových území těchto škol (v rozlišení na první a druhý stupeň), naplněnost škol a jejich tříd žáky, bilanci dětí ve školním věku a žáků ve spádových územích škol a také dosažitelnost škol veřejnou dopravou.

Území Prachaticka patří mezi nejméně zalidněné v Jihočeském kraji. Je to dáno jeho horským a podhorským reliéfem a polohou v pohraničí České republiky. Z hlediska vývoje počtu žáků jsou v řešeném území stabilní jen městské základní školy v Prachaticích a Vimperku. Nejvíce ohrožené z hlediska nedostatečného počtu žáků jsou málotřídky v horské části Šumavy, kde je problematická i doprava žáků do škol. Autorka navrhuje některá optimalizační opatření, která mají pomoci venkovským školám s malým počtem žáků – navrhuje úpravy školských spádových území (aby měly tyto školy rozsáhlejší spádové území), přesvědčování rodičů žáků, aby své děti neposílali do městských škol, navrhuje také spolupráci dvou škol ve vyučování žáků.

Na výše uvedenou diplomovou práci navázal svou diplomovou prací **Tomíček (2019)**. Soustředil se na území okresu Jindřichův Hradec. Autor nejprve popisuje postupné rušení původně velkého množství základních škol v řešeném území. Hodně těchto škol bylo zrušeno po odsunu německého obyvatelstva z Novobystřicka a Slavonicka, když toto území nebylo dostatečně dosídleno. Další období rušení základních škol zde nastalo v 70. a 80. letech, kdy se základoškolská výuka přesouvala z malých, většinou málotřídních základních škol do úplných základních škol lokalizovaných ve střediskových venkovských obcích a městech. Autor se také zabýval platnou školskou legislativou týkající se základního školství. Následně ve svém řešeném území uskutečnil podobný postup, jako uskutečnila Krinedlová (2018) na Prachaticku. Získané poznatky použil v návrhu úprav územního uspořádání základních škol a jejich spádových území

na Jindřichohradecku. Na katedře geografie PF JU vznikly ještě další kvalifikační práce podobného zaměření, např. Vltavská (2020), která řešila Příbramsko.

Cílem článku **Kubeš, Vokrouhlik (2019)** bylo vytvoření obecné strategie a opatření pro zachování venkovských základních škol a pro rozšíření příměstských (suburbánních) základních škol v SO ORP České Budějovice. Autoři také provedli optimalizaci územního uspořádání základních škol a jejich spádových regionů, sledování počtu žáků ve třídách a počtu dětí ve školním věku v sídlech. Problém nedostatečného využívání kapacit základních škol a uzavírání základních škol na periferním venkově a problém nedostatku kapacit základních škol v suburbánních prostorech kolem větších měst (kam se stěhuje obyvatelstvo) se podle autorů objevuje i v dalších územích Česka a také v okolních postsocialistických evropských zemích.

K vyliďňování periferních venkovských území Česka docházelo podle autorů nejvíce mezi roky 1961–1980 v důsledku migrace venkovských obyvatel do měst, do zde vystavěných panelových sídlišť. Snížení porodnosti po roce 1989 vedlo ke snížení počtu dětí školního věku. Pokračující vyliďňování periferního venkova vedlo k poklesu počtu venkovských základních škol, zejména těch neúplných a k přeměnám některých úplných venkovských základních škol na neúplné.

Řešené území – SO ORP České Budějovice – zahrnuje město České Budějovice, 6 velmi malých měst a 172 venkovských sídel. Počet obyvatel Českých Budějovic se za posledních 20 let o něco snížil, ale počet obyvatel v suburbánním zázemí Českých Budějovic výrazně narostl. Populace velmi malých měst nacházejících se v aglomeraci Českých Budějovic mírně rostla a venkovská populace řešeného území mírně poklesla. Městské základní školy v Českých Budějovicích získávají školáky také ze suburbánního zázemí, ale i z venkovského zázemí města. Analýzou veřejné dopravy v řešeném území autoři zjistili problémy s dojížděním do/ze základních škol v případě některých malých venkovských sídel (nevyhovující časové uspořádání, nebo nedostatečný počet spojů).

Provoz venkovské základní školy zřizované obcí spotřebuje obvykle 20–30 % rozpočtu obce. Bohužel, jen někdy tento provoz spolufinancují obce v okolí, které do této školy také posílají své děti. Jako ekonomicky výhodné se ukazuje sloučení několika obecních institucí, včetně venkovské základní školy, mateřské školy a knihovny, do jednoho organizačního celku, který má jedno vedení (jednoho ředitele), společné vaření obědů a stravování, případně i společnou jednotně vytápěnou budovu. Dalším vhodným opatřením, pokud nefunguje dobře veřejná doprava, je zřízení obecní přepravy žáků do základní školy (a také důchodců k lékaři, nebo pošty) pomocí automobilové dodávky ve vlastnictví obce. Stát a samosprávné celky by se podle autorů článku měly rozhodnout, zda budou dotovat a jinak podporovat malé úplné a neúplné venkovské základní školy, zvláště v periferiích, a tím udržovat sociální stabilitu venkova, nebo

nikoliv. Prognóza vývoje počtu dětí, resp. žáků na periferním venkově, ale není v současné době příznivá.

Územnímu uspořádání základního školství v České republice se dlouhodobě věnuje dr. Silvie R. Kučerová z katedry geografie přírodovědecké fakulty UJEP v Ústí nad Labem. Jejím nejnovějším příspěvkem je článek **Kučerová a kol. (2020)**, který vyšel ve významném časopise *Journal of Rural Studies*. Autoři si dali za cíl diskutovat záležitost centralizace a decentralizace venkovského základního školství na příkladu České republiky jako jedné z evropských postsocialistických zemí. Jejich výzkum byl založen na prostorové analýze charakteristik základních škol. V České republice byla podle autorů v zásadě dokončena centralizace základního školství v 70. letech 20. století. Socialistický stát touto centralizací mohl lépe ovlivňovat vzdělávání dětí a učitele na základních školách ve smyslu marxismu–leninismu. Po roce 1989, kdy došlo k demokratizaci společnosti v České republice, byly tyto předchozí metody a organizace vzdělávání odmítnuty. Za provoz základních škol již nebyl primárně odpovědný stát nebo kraj, ale obec se svým starostou a zastupitelstvem. Nepříznivé ale bylo, že základní školy začaly soupeřit o žáky, což bylo pro venkovské školy s malým počtem žáků nevýhodné.

3.2 Rozvojové projekty související se vzděláváním v okrese Kutná Hora

Problematika školství bývá často řešena ve strategických dokumentech týkající se jednotlivých správních obvodů obcí s rozšířenou působností (SO ORP). Také na části řešeného okresu Kutná Hora taková strategie vznikla pod názvem „Strategie území správního obvodu ORP Kutná Hora v oblasti předškolní výchovy a základního školství, sociálních služeb, odpadového hospodářství a rekreace a cestovního ruchu“ – **Strategie KH (2015)**. Strategie obsahuje v části věnované základnímu školství velké množství tabulek a grafů. Součástí strategie je také SWOT analýza základního školství. Návrhová část týkající se základního školství v této strategii schází (na rozdíl od návrhů týkajících se předškolního vzdělávání).

V úvodních textech strategie se zmiňují povinnosti obcí týkající se základního školství. Zdůrazňuje se zde, že problematiku základního školství nelze řešit pouze na území jedné obce, a že jde o problematiku, které se musí společně věnovat jak malé obce, tak střední a velká města (např. i s ohledem na dojíždění v celém spádovém regionu). Autoři strategie také uvádějí, že demografický vývoj není v SO ORP Kutná Hora příznivý pro udržení potřebného počtu žáků v základních školách menších venkovských obcí a že „je zde silná tendence posílat děti do lépe vybavených městských škol, ... kdy dítě jede do školy s rodičem do místa jeho pracoviště.“

Další odstavce strategie si všimají financování základních škol ze státního rozpočtu a z rozpočtu jednotlivých obcí. Toto financování je ale poplatné období vzniku této strategie.

Zajímavý navazující text pojednává o dalších rolích základních škol ve venkovských obcích – o proměňování těchto škol na kulturní, společenská a komunitní centra svých obcí, kdy škola naplňuje širší vzdělávací a volnočasovou nabídku nejen pro žáky školou povinné, ale také pro ostatní občany obce.

Z mnoha tabulek lokalizovaných ve strategii lze uvést tabulku představující statistiku pracovníků v základních školách a statistiku popisující jednotlivé základní školy SO ORP ve stavu školního roku 2012/2013 (kapacita žáků, počet žáků, volná místa pro žáky, počet tříd). Ve strategii jsou, kromě jiného, detailně statisticky analyzovány také mateřské školy, školská stravovací zařízení a školní družiny v SO ORP Kutná Hora.

Tabulka č. 59 této strategie představuje SWOT analýzu základního školství v řešeném území. Za silné stránky je například považována snaha představitelů obcí zachovat ve svých obcích školská zařízení, dobrou dopravní obslužnost a poněkud nepochopitelně také „krátké vzdálenosti mezi obcemi“. Za slabé stránky se považuje nedostatečná kapacita mateřských škol, nízká obsazenost tříd základních škol žáky a pokračující pokles počtu dětí v základních školách. Ve SWOT analýze jsou uvedeny také příležitosti – např. stěhování mladých rodin na venkov, či možnost učit i bez aprobace a rovněž hrozby – např. nedostatečné financování základního školství a nedostatečné finanční ohodnocení učitelů základních škol. Ve strategii je také zmínka o „svazkových základních školách“, které by měly řešit problematiku snižujícího se počtu žáků na venkovských základních školách, resp. ve venkovských mikroregionech, ovšem bez dalších podrobností.

V roce 2018 vznikla velice podrobná analýza dopravní obslužnosti sídel a obcí SO ORP Kutná Hora z hlediska dopravy žáků do a ze základních škol – **MAPKH (2018a)**. Analýza pracovala s tvrdými daty o linkách a spojích autobusů a vlaků ve vztahu k jednotlivým sídlům a zastávkám v těchto sídlech. V analýze jsou také výsledky dotazníkového šetření kvality školní dopravní obslužnosti u 19 základních škol Kutnohorska. Pro bakalářskou práci je přínosná tabulka s jednotlivými základními školami, počty jejich žáků (z toho dojíždějících a místních žáků) ve školním roce 2016–2017 – Obr. 1. Studie je velmi rozsáhlá (252 stran). Vedle podrobných analýz školní dopravní obslužnosti jednotlivých obcí a sídel nabízí i údaje o začátcích a průběhu školního vyučování v základních školách, nebo o spolupráci základních škol s dopravci veřejné dopravy.

V roce 2018 byl také publikován Místní akční plán rozvoje vzdělávání v SO ORP Kutná Hora (analytická část) – **MAPKH (2018b)**. Jde o velmi rozsáhlý dokument zaměřený zejména na zkvalitňování čtenářské, matematické, jazykové, polytechnické a informatické gramotnosti žáků na základních školách regionu. Dalším cílem projektu jsou rekonstrukce budov základních škol, zřizování počítačových učeben ve školách a školních učeben s dataprojektory a

interaktivními tabulemi. Pro bakalářskou práci je zajímavá část věnovaná demografické analýze obcí řešeného mikroregionu. Obce jsou seskupeny do obcí s progresivním, stagnujícím a regresivním vývojem počtu obyvatel a narozených dětí. Součástí studie je také tabulka s výčtem mateřských, základních a středních škol řešeného SO ORP – Obr. 2.

Obr. 1. Počty mateřských, základních a středních škol v SO ORP Kutná Hora (MAPKH 2018a)

Název ZŠ	Celkem počet žáků ve školním roce 2016/2017	z toho dojíždějící žáci	z toho místní žáci
Základní škola Církvice	75	11	64
Základní škola Červené Janovice	38	15	23
Základní škola a Mateřská škola Kácov	107	52	55
Základní škola Kutná Hora, Kamenná stezka	170	20	150
Základní škola a Praktická škola, Kutná Hora, Na Náměti	122	32	90
Základní škola Jana Palacha Kutná Hora	400	46	354
Základní škola T. G. Masaryka Kutná Hora	484	75	409
Základní škola Žižkov, Kutná Hora	728	174	554
Základní škola a Mateřská škola Křesetice	37	13	24
Základní škola a Mateřská škola Malešov	132	68	64
Základní škola a Mateřská škola Nové Dvory	202	124	78
Základní škola a Mateřská škola Suchdol	124	82	42
Základní škola Uhlířské Janovice, Třebízského	565	342	223
Základní škola, Uhlířské Janovice, Komenského	15	9	6
Základní škola a Mateřská škola Vlastějovice	15	7	8
Základní škola Záboří nad Labem	38	2	36
Základní škola Zbraslavice	207	109	98
Základní škola Zruč nad Sázavou, Na Pohofí	448	75	373
Základní škola, Zruč nad Sázavou, Okružní	19	6	13
Celkem	3926	1262	2664

Zdroj: MAPKH (2018a)

Obr. 2. Počty mateřských, základních a středních škol v SO ORP Kutná Hora (MAPKH 2018b)

Typ zařízení	Hodnota	% z celkového počtu obcí má uvedené zařízení	Komentář
Počet obcí s MŠ	24	39	1 církevní, 1 soukromá
Počet obcí se ZŠ jen 1 stupeň	5	9	
Počet obcí se ZŠ 1 i 2 stupeň	14	27	
Počet středních škol:	6	2	Kutná Hora
-obory gymnázií	2	2	
-obory středních odborných škol a praktických škol	3	2	
-obory středních odborných učilišť a odborných učilišť	1	2	
Počet základních uměleckých škol	3	6	Kutná Hora, Zruč n. S. Uhlířské Janovice

Zdroj: MAPKH (2018b)

V roce 2020 se v tisku objevila zpráva o projektu Eduzměna. Projekt by měl zásadně zlepšit vzdělávání na základních školách. Modelovým územím projektu se stal SO ORP Kutná Hora – **Eduzměna (2020)**. Projekt nefinancuje stát ani kraj, ale financují ho soukromé

nadace, konkrétně nadace Abakus, Nadace České spořitelny, Nadace Karla Janečka a Nadace OSF. Koordinátoři projektu by chtěli vytvářet platformy propojující různé partnery z občanského, soukromého a veřejného sektoru. Jedním z cílů projektu je zmenšení kvalitativních rozdílů mezi jednotlivými základními školami, aby se pro každé dítě stala nejlepší školou právě ta škola, která je dítěti nejbližší. Projekt počítá s nástupem moderních technologií do vzdělávání na základních školách. Chce do tohoto vzdělávání zapojit kritické myšlení.

Na stránkách projektu se uvádí, že existují velké rozdíly v kvalitě základních škol uvnitř regionů i mezi typy základních škol. Autoři se proto rozhodli, že prvním projektem bude tvorba modelu regionální podpory základního vzdělávání uvnitř SO ORP Kutná Hora. Projekt by měl zapojit děti, rodiče, učitele, ředitele, zřizovatele, ale také zaměstnavatele, politiky i místní organizace. Zatím byly v projektu zaměřené na Kutnohorsko realizovány dílčí projekty ve výši 1,1 milionu Kč (na distanční výuku v období koronakrize, na nákup notebooků, tabletů, mobilních telefonů, také na prevenci šikany a přípravu předškoláků). Autor bakalářské práce se několikrát napojil na koordinátory začínajícího projektu, dostal některé materiály a příslib spolupráce. Koordinátoři projevíli zájem o bakalářskou práci. Další spolupráci však zamezila koronakrize.

3.3 Terminologie a legislativa

V bakalářské práci jsou používány a opakovány některé termíny, které je třeba na tomto místě definovat. V první řadě jde o termín **základní škola** (zkratka ZŠ). Jde o instituci poskytující všeobecné základní vzdělání a některé výchovy, zejména mravní, estetickou, pracovní, zdravotní, tělesnou a ekologickou, a to pro žáky ve věku 6–14 let (Krinedlová 2018 podle Průcha a kol. 2003). Základní škola tedy má devět ročníků. Je rozčleněna na **první stupeň základní školy**, který má 5 ročníků a ve kterém se vzdělávají žáci ve věku 6–10 let, a **druhý stupeň základní školy**, který má 4 ročníky a ve kterém se vzdělávají žáci ve věku 11–14 let.

Základní školy, které mají jak první, tak druhý stupeň základní školy, jsou v této bakalářské práci označovány jako **úplné základní školy**. Základní školy pouze s prvním stupněm jsou označovány jako **neúplné základní školy**. Jak na úplné, tak na neúplné základní škole může být různý počet tříd, platí ale, že na druhém stupni základní školy musí být minimálně čtyři třídy pro čtyři ročníky, kdežto na prvním stupni základní školy může být i pouze jedna třída společná pro pět ročníků. Pokud existuje více tříd pro stejný ročník, potom tyto třídy označujeme jako **paralelní třídy**.

Na prvním stupni, jak již bylo uvedeno, může být v jedné třídě více ročníků. Pokud se jedná o neúplnou základní školu, a tato škola má méně než pět tříd, potom se jedná o **málotřídní**

základní školu (také termín málotřídka nebo malotřídka). Málotřídni základní škola může mít čtyři třídy (čtyřtřídní m. z. š.), tři třídy (třítřídní m. z. š.), dvě třídy (dvoutřídní m. z. š.) nebo jednu třídu (jednotřídní m. z. š. = jednotřídka).

Povinná školní docházka je v České republice pro děti ve věku 6–14 let. Pro některé děti, zvláště zdravotně handicapované, platí výjimky. Z demografického hlediska jsou v bakalářské práci označovány děti ve věku 6–14 let jako **děti ve školním věku** (děti školou povinné). Lze je rozdělit na děti ve věku 6–10 let (děti v mladším školním věku, nebo ve věku prvního stupně základní školy) a děti ve věku 11–14 let (děti v starším školním věku, nebo ve věku druhého stupně základní školy).

Bakalářská práce pracuje se sídly, nikoliv s obcemi. **Sídlo** je zde definováno jako část obce. Pouze u měst, které se skládají z několika částí obcí vytvářejících souvisle zastavěné území města, jsou tyto navazující městské části spojovány do jednoho městského sídla. V bakalářské práci jsou rozlišovány následující typy sídel. V první řadě jde o **města**, která mají městskou urbanistickou strukturu a značný počet obyvatel (10 tisíc obyvatel a více), dále o **malá města**, která mají maloměstskou urbanistickou strukturu a 2,5 tisíce až necelých 10 tisíc obyvatel, o **městysy** (bez ohledu na jejich administrativní status), které mají městysové jádro a o **venkovská sídla**, která jsou v bakalářské práci rozdělena na velká (mají 500 obyvatel a více) a malá. Základní školy v uvedených typech sídel jsou pak označeny jako městské, maloměstské, městysové a venkovské.

K jednotlivým základním školám, v rozlišení na první a druhý stupeň, jsou připojeny („příškoleny“) z hlediska dojíždění žáků jednotlivá sídla. Takto vymezená **spádová území základních škol** na prvním a druhém stupni lze označit jako reálná. V některých případech ale sídla spádují ke dvěma či třem základním školám. Někde jsou vymezeny školské obvody jako území oficiálně přiřčená k jednotlivým základním školám pomocí vyhlášek obcí. Tyto školské obvody ale nemusí být rodiči žáků dodrženy. Na druhou stranu základní škola musí přijmout žáka s bydlištěm ve školském obvodu. Školské obvody by se daly označit jako deklarovaná spádová území základních škol (Křinědlová 2018).

Dalším termínem je termín naplněnost základní školy, resp. **naplněnost tříd základní školy**, většinou v podobě průměrného počtu žáků připadajících na jednu třídu základní školy. Aby učitel mohl s žáky dobře pracovat, neměl by mít ve třídě příliš mnoho žáků. Školský zákon donedávna uváděl (Zákon 2004), že maximální počet žáků ve třídě by neměl převyšovat 30 žáků. Bylo ale možné připustit výjimku do počtu 34 žáků. Ovšem v případě většiny základních škol je problémem nedostatečná naplněnost tříd základní školy žáky.

Ministerstvo školství v minulosti vytvořilo normativy minimálního počtu žáků ve třídách na jednotlivých typech základních škol (Vyhláška č. 48/2005 Sb. – Vyhláška 2005). Málotřídni

školy s jednou třídou (jednotřídky) měly stanoven minimální počet 10 žáků, se dvěma třídami to bylo 12 žáků průměrně na jednu třídu, se třemi třídami 14 žáků průměrně na jednu třídu a se čtyřmi třídami 15 žáků průměrně na jednu třídu. Stejný normativ platil i pro neúplnou základní školu s pěti třídami. Uvedené nízké minimální počty žáků byly dány náročností výuky ve třídách málotřídních základních škol, kde se učitelé v jedné třídě věnují výuce žáků rozdílných ročníků. Úplné základní školy měly normativ nastaven na 17 žáků průměrně na jednu třídu. Na druhém stupni se ovšem nemohou slučovat ročníky, musí být samostatná třída pro šestý, sedmý, osmý a devátý ročník. Spojovat ročníky do jedné třídy mohou tyto školy pouze na prvním stupni. Při splnění normativů měla základní škola nárok na neinvestiční prostředky (jde zejména o platy pedagogů) na každého žáka. Pokud normativ počtu žáků na třídu nebyl splněn, bylo možné přiznat výjimku, ale jen na určitou dobu. Bylo také možné dofinancovat scházející žáky do normativu z obecního rozpočtu.

Výše uvedené normativy počtu žáků na třídu byly ale nedávno zrušeny, když bylo zavedeno přidělování (normativ) neinvestičních finančních prostředků připadajících na jednoho žáka v závislosti na typu základní školy. Málotřídní základní školy a speciální základní školy dostávají na žáka více prostředků než základní školy úplné. Celý systém je ale značně složitý a meziročně se mění. Bakalářská práce nicméně při posuzování naplněnosti základní školy a jejich tříd žáky pracuje s výše uvedenými dřívějšími normativy průměrného počtu žáků na jednu třídu.

V bakalářské práci se v kapitole 4.5 a 6.2 řeší **vybavenost základní školy**. Konkrétně se bude jednat o vybavenost plnohodnotnou, nebo alespoň neplnohodnotnou tělocvičnou, samostatným prostorem školní družiny, školní kuchyní, školní jídelnou, školním hřištěm, či dokonce školním atletickým oválem. V bakalářské práci nebyla hodnocena vybavenost základní školy dataprojektory, interaktivními tabulemi, notebooky, tablety a dalšími podobnými přístroji.

V České republice, na rozdíl např. od USA, nejsou vypravovány speciální školní autobusy. Doprava žáků do základních škol a zpět je organizována prostřednictvím běžné veřejné (osobní) dopravy – pomocí autobusových a vlakových spojů. Krajský koordinátor veřejné dopravy má za úkol zohlednit dopravu žáků do a ze základních škol, má naplánovat linky a spoje autobusů a vlaků tak, aby žáci ze sídel bez základní školy mohli co nejjednodušeji a nejrychleji do základních škol dojíždět. Ovšem ne vždy se to podaří, problémem jsou především samoty a velmi malá venkovská sídla ležící mimo dopravní tahy. V bakalářské práci budou jako **školní spoje** považovány ty autobusové a vlakové spoje, které zprostředkovávají dojíždění žáků z jednotlivých sídel do spádových základních škol a dopravu žáků zpět do místa bydliště.

V České republice je základní školství organizováno pomocí Školského zákona – Zákon č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání z roku 2004 (Zákon 2004). Tento zákon byl v několika paragrafech postupně novelizován, v současné

době platí podoba č. 284/2020 Sb. (Zákon 2020). Další náležitosti základního školství pak stanovuje vyhláška k tomuto zákonu – **Vyhláška č. 48/2005 Sb.** (Vyhláška 2005), resp. její novelizace č. 256/2012 Sb (Vyhláška 2012).

V uvedeném zákoně se např. uvádí, že ředitel základní školy musí přijmout žáka, jehož bydliště je ve školském obvodu této školy. Není ovšem jasné, jak toto nařízení funguje, když nejsou školské obvody vymezeny. V zákoně je také uvedeno, že kraj by měl zajistit dopravu žáka do a/ze základní školy, pokud je jeho bydliště od školy vzdáleno více jak 4 km. V zákoně se také píše, že zřizovatelem základních škol bývají obce, na jejichž území školy leží, případně i jiné právnické osoby. Jsou zde také paragrafy věnované financování základní školy ze strany obce. V uvedené vyhlášce, v její původní podobě, byly stanoveny minimální a maximální průměrné počty žáků připadajících na jednu třídu (v závislosti na typu školy – viz výše).

Také obce vytvářejí legislativní materiály týkající se základního školství, zejména v podobě **vyhlášky obce ustanovující školský obvod základní školy** na území obce. V řešeném území okresu Kutná Hora má takovou vyhlášku např. Kutná hora (Vyhláška Kutná Hora 2014, 2017), Čáslav (Vyhláška Čáslav 2012), Krchleby (Vyhláška Krchleby 2017), Krchleby (Vyhláška Krchleby 2018), Souňov (Vyhláška Souňov 2018), Vodranty (Vyhláška Vodranty 2018).

4. Metodika práce

4.1 Zjišťování rozmístění ZŠ a spádovosti do ZŠ

Autor bakalářské práce žije ve Zručí nad Sázavou, takže zná rozmístění základních škol okolo tohoto města. Ovšem základní školy nacházející se ve východní části okresu Kutná Hora dostatečně nezná. Úplný a aktuální seznam základních škol poskytuje Rejstřík škol a školských zařízení – MŠMT (2020). V tomto rejstříku je třeba zadat „B. Zákl. vzdělávání – školy“ a „okres Kutná Hora“. Objeví se seznam jednotlivých škol v řešeném okrese, které poskytují základní vzdělávání. Z tohoto rejstříku lze zjistit lokaci základní školy v určitém sídle okresu. Do seznamu základních škol v okrese Kutná Hora v této bakalářské práci byla ještě doplněna gymnázia, která také zajišťují základoškolskou výuku žáků na druhém stupni. V tabulce nejsou uvedeny speciální základní školy, protože se v této bakalářské práci nedostávají do bilance žáků, tříd a dětí školou povinných a nejsou pro ně vymezována spádová území. Názvy základních škol jsou poměrně dlouhé, protože často obsahují i mateřskou školu, případně také specifikují právní formu školy. V Tabulce 2. jsou proto názvy základních škol zkráceny do podoby „Základní škola (u měst s více ZŠ je uvedena také ulice) Název sídla“.

Rozmístění základních škol v řešeném okrese je zobrazeno v mapách – Mapa 2. a Mapa 3. Bylo třeba také zjistit úplnost a neúplnost jednotlivých základních škol (úplné základní školy mají první a druhý stupeň, neúplné pouze první stupeň). Rejstřík škol a školských zařízení (MŠMT 2020) neumožňuje zjistit, zda se jedná o školu úplnou nebo neúplnou. Toto rozlišení bylo třeba najít na webových stránkách jednotlivých základních škol, případně ve zprávách České školní inspekce (ČŠI 2020d), eventuálně bylo nutné do dané školy přímo zavolat. První mapa (Mapa 2.) zobrazuje rozmístění neúplných a úplných základních škol a jejich spádová území na prvním stupni, druhá mapa (Mapa 3.) rozmístění úplných základních škol a jejich spádová území na druhém stupni.

Územní analýzy bakalářské práce se vždy vztahují k sídlům jako částem obcí, pouze ve větších městech (v Kutné Hoře a Čáslavi) byly části obcí vytvářející souvisle zastavěné město spojeny. Zmíněné mapy vznikly v prostředí ArcMap. Mapové znaky pro úplnou a neúplnou základní školu byly použity i v předchozích kvalifikačních pracích vzniklých na katedře geografie PF JU. V textu bakalářské práce se na některých místech operuje s termíny „městská základní škola“, „maloměstská základní škola“, „městysová základní škola“ a „vesnická základní škola“. Městské základní školy jsou obvykle ve městech obcí s rozšířenou působností (ORP). Maloměstské základní školy lze nalézt v městečkách s 2000 až 5000 obyvateli. Obtížně se určují městyse s přibližně 1000 až 2000 obyvateli a s urbanistickou strukturou městských domů na náměstí.

Ve druhém kroku bylo třeba připojit k jednotlivým základním školám spádová území sídel na prvním a druhém stupni základní školy. Je s podivem, že neexistuje žádný materiál, který by tato školská spádová území v řešeném okrese zobrazoval. Představitelé školství v SO ORP Kutná Hora a Čáslav tak nemají informaci o napojení jednotlivých vesnic bez základní školy k sídlu se základní školou. Při tvorbě spádových území základních škol v Mapě 2. a Mapě 3. byly využívány výroční zprávy jednotlivých základních škol umístěné na jejich webových stránkách, některé informace o spádu bylo možné zjistit ze zpráv České školní inspekce (ČŠI 2020d), využity byly také vyhlášky několika obcí o školských obvodech (Vyhláška Čáslav 2012; Vyhláška Krchleby 2017 a 2018; Vyhláška Kutná Hora 2014 a 2017; Vyhláška Souňov 2018; Vyhláška Vodranty 2018), ale většinu informací o „příškolení“ vesnic k jednotlivým základním školám bylo třeba získat přímo na jednotlivých základních školách (při telefonickém dotazování nebo při návštěvě školy) nebo na příslušných obecních úřadech.

V mapách jsou spádová území základních škol vyznačena rozdílnými barvami. Zohledněn je také částečný spád, kdy určité sídlo spáduje do dvou základních škol (v mapách vyznačeno šikmými barevnými pruhy). Hranice spádových území obvykle nepřesahují hranici okresu Kutná Hora, ale v několika případech se tak děje a je to v mapách vyznačeno.

4.2 Zjišťování obsazenosti tříd v ZŠ

Ministerstvo školství a mládeže České republiky vytvořilo vyhlášku, ve které jsou stanoveny normativy minimálního počtu žáků na třídu v jednotlivých typech základních škol (Vyhláška 2005). Jde o minimální počty žáků připadajících v průměru na jednu třídu v úplných základních školách (17 žáků), v neúplných plnotřídních základních školách (15 žáků) a v málotřídních základních školách s jednou, dvěma, třemi a čtyřmi třídami (10, 12, 14, resp. 15 žáků). Krátkodobě je možné, aby ve třídách byl nižší počet žáků. Je také možné dofinancování částek za scházející žáky do minimálního počtu z obecního rozpočtu. V posledních letech se v souvislosti s neplněním těchto normativů u mnoha venkovských základních škol diskutuje o zrušení těchto normativů. Ze všech výše uvedených důvodů bylo třeba zjistit počet žáků ve třídách (v rozdělení na první a druhý stupeň základních škol) na jednotlivých základních školách Kutnohorska.

Autor bakalářské práce zjišťoval počty tříd a počty žáků z výročních zpráv jednotlivých základních škol (tyto zprávy jsou umístěny na webových stránkách škol), případně ze zpráv České školní inspekce, pokud se těmito školami věnovaly (ČŠI 2020d), ale stále zbývalo množství základních škol, u kterých nebylo možné z uvedených zdrojů potřebná data zjistit. Autor

bakalářské práce musel tyto základní školy osobně navštívit, telefonicky volat jejich ředitelům, případně tyto ředitele oslovit alespoň e-mailem. Toto dotazování bylo velmi náročné vzhledem k aktuální situaci pandemie Covid-19 (data byla sbírána v průběhu roku 2020) a mnozí ředitelé se zdráhali tyto údaje poskytnout. Osobní setkání s představiteli základních škol, které autor preferuje, bylo v době pandemie prakticky nemožné. Je s podivem, že školské úřady v okrese Kutná Hora nemají k dispozici data o spádovosti žáků (sídel) do jednotlivých základních škol a o obsazenosti tříd těchto škol žáky.

Počty tříd a žáků na prvním a druhém stupni základních škol okresu Kutná Hora, stejně tak počet žáků připadajících na jednu třídu na těchto stupních, lze nalézt v příslušných sloupcích Tabulky 2.

4.3 Zjišťování počtu dětí ve školním věku v sídlech spádových území ZŠ

Aby bylo možné porovnat počty žáků v základní škole a počty dětí ve školním věku ve spádovém území základní školy, bylo třeba zjistit počty dětí ve školním věku 6–14 let v jednotlivých sídlech řešeného území. Nebylo možné pracovat na úrovni obcí, protože spádová území základních škol vedou často po hranicích sídel, resp. částí obcí. Počty obyvatel v sídlech (včetně věkového rozlišení) jsou ale zjišťovány pouze při sčítání obyvatel, přičemž poslední sčítání bylo v roce 2011 (ČSÚ 2013a). K dispozici jsou ale aktuální údaje o počtu obyvatel v obcích, včetně hrubého věkového rozlišení (ČSÚ 2020a; ČSÚ 2020c). Postupovalo se následovně – vypočítaly se podíly dětí ve věku 0–14 let v sídlech rámci obce z Lexikonu ze sčítání 2011 (ČSÚ 2013a) a tyto podíly se pak využily při rozdělování počtu dětí ve věku 0–14 let v obci z Průběžné registrace obyvatel za rok 2020 (ČSÚ 2020c).

Děti ve věku 0–14 let bylo třeba rozdělit do dětí ve školním věku 6–10 let (navštěvují první stupeň základní školy) a dětí ve školním věku 11–14 let (navštěvují druhý stupeň základní školy). Postupovalo se tak, že počet dětí ve věku 0–14 let v sídle byl vydělen patnácti a vynásoben pěti, resp. čtyřmi. Tímto postupem bylo možné vypočítat počty dětí ve školním věku příslušející k jednotlivým sídlům a k jednotlivým spádovým územím základních škol. Jde samozřejmě o určitě zjednodušení. Na druhou stranu ale do spádových území základních škol se většinou dostávají celá území obcí, takže v těchto případech chyby z přepočtů nevznikají. Dalším problémem je současné používání údajů ze sčítání lidu a z průběžné registrace obyvatel, které vznikají poněkud odlišným způsobem.

Počty dětí ve věku 6–10 let a 11–14 let v jednotlivých sídlech a obcích řešeného území vztažených k roku 2020 (k 1. 1. 2020) obsahuje Tabulka 5. v příloze na konci bakalářské práce. Počty dětí ve věku 6–10 let a 11–14 let v jednotlivých spádových územích základních škol

vztažené k roku 2020 jsou ve sloupcích Tabulky 2. Pokud byl počet dětí ve školním věku vyšší než počet žáků, potom lze předpokládat, že některé děti ve školním věku dojíždějí do sousedních základních škol, pokud tomu bylo naopak, potom lze předpokládat, že sledovaná základní škola „nasává“ také žáky ze sídel sousedních spádových území základních škol. Tato bilance je obsažena v Tabulce 2.

4.4 Postup analýz školních spojů v sídlech

Primárním cílem této bakalářské práce nebyla analýza spojů veřejné dopravy v okrese Kutná Hora, ale optimalizace rozmístění a spádových území základních škol v tomto okrese. Při této optimalizaci je ale potřeba přihlídnout k uspořádání a časovému rozložení spojů umožňujících dopravu žáků do základních škol a zpět (školních spojů) v území. Bylo tedy třeba zjistit, zda jsou jednotlivá sídla okresu vybavena takovými autobusovými či vlakovými spoji, které umožňují dopravu žáků ze sídla bydliště do spádové základní školy před začátkem školního vyučování a dopravu žáků z této školy do sídla bydliště žáků po skončení tohoto vyučování. K těmto analýzám posloužil webový portál IDOS (IDOS, 2021), který umožňuje jak vyhledávání spojů mezi dvěma sídly v konkrétní čas, tak zobrazení celých jízdních řádů.

Protože v pondělí a pátek jezdí posilové spoje pro přepravu studentů do internátů a kolejí, byla jako referenční den vybrána středa v době školního vyučování (konkrétně středa v první polovině roku 2021, mimo pandemickou situaci). Jako školní spoje byly vybrány ty autobusové a vlakové spoje, které vyjížděly 1 hodinu a čtvrt hodiny před začátkem školního vyučování ze sídla do sídla se spádovou základní školou a autobusové a vlakové spoje, které vyjížděly mezi 12:30 až 16:00 ze sídla se spádovou základní školou do sledovaného sídla.

Problémem totiž je různý začátek školního vyučování v jednotlivých základních školách okresu Kutná Hora. Začátky školního vyučování jsou zobrazeny v tabulce obsažené v MAPKH (2018a). Podle této tabulky začíná výuka v ZŠ Červené Janovice v 7:15, ZŠ Kácov v 7:25, ZŠ Hůrka Kutná Hora a ZŠ Suchdol v 7:30, ZŠ Malešov v 7:40, ZŠ Nové Dvory, ZŠ Záboří nad Labem a ZŠ TGM Kutná Hora v 7:45, ZŠ Kam. Stezka Kutná Hora, ZŠ Křesetice a ZŠ Uhlířské Janovice v 7:50, ZŠ Kutná Hora Jana Palacha, ZŠ Zbraslavice a ZŠ Zruč nad Sázavou v 7:55, ZŠ Církvice, ZŠ Kutná Hora Žižkov a ZŠ Vlastějovice v 8:00. Pro SO ORP Čáslav není taková tabulka k dispozici, začátky vyučování je nutné vyhledat na webových stránkách jednotlivých základních škol. V ZŠ Zbýšov začíná vyučování v 7:15, ZŠ Chotusice v 7:30, ZŠ Žehušice v 7:40, ZŠ Bílé Podolí a ZŠ Potěhy v 7:45, ZŠ Masarykova Čáslav, ZŠ Sadová Čáslav, ZŠ Žleby a Krchleby v 7:50, ZŠ Vlkanec a ZŠ Vrdy v 8:00. Při posuzování ranních školních spojů bylo tyto rozdílné začátky školního vyučování zohledněny. Pro návratové školní spoje je zvoleno širší

časové rozpětí, protože žáci prvního a druhého stupně mívají rozdílnou délku (konec) školního vyučování a někdy také různé školní a mimoškolní kroužky.

Budou započítávány zastávky autobusů a vlaků ležící uvnitř sídla a také zastávky do jednoho kilometru od okraje sídla (tzv. zastávka na rozcestí). Budou také započítávány přestupy (1 přestup), pokud doba mezi příjezdem prvního a odjezdem přestupového spoje není delší než 20 minut. Tyto přestupy budou vyhledávány pouze u sídel, u kterých nebudou zaznamenány přímé školní spoje. S těmito přestupy většinou počítá i krajský koordinátor dopravy, který má za úkol uspořádat spoje veřejné dopravy tak, aby umožňovaly dopravu žáků do základních škol a zpět. V Tabulce 6. a Tabulce 7. jsou u všech sídel okresu Kutná Hora uvedeny počty ranních a návratových odpoledních školních spojů podle jízdních řádů první poloviny roku 2021.

4.5 Postup analýz vybavenosti ZŠ

Při zvažování zrušení či naopak rozvoje konkrétní základní školy hraje také roli vybavenost základní školy. Jde zejména o přítomnost školní družiny, školní jídelny, školní kuchyně, školní tělocvičny a školních sportovišť (hráště a atletické dráhy) v areálu základní školy. Tuto vybavenost by měla mít základní škola k dispozici ve svém areálu, ale někdy není k dispozici v areálu školy, žáci musí se za touto vybaveností docházet. Přítomnost a bodové hodnocení výše zmíněných zařízení je zaznamenáváno do Tabulky 3.

Pokud měla školní družina své místnosti, potom získala základní škola 2 body, pokud využívala pouze běžných tříd, tak 1 bod, nepřítomnost školní družiny byla hodnocena 0 body. Existovaly ještě zvláštní případy. Základní škola má dvě územně oddělené budovy pro 1. a 2. stupeň a školní družina je jen v jedné z těchto budov – v tomto případě došlo k dělení bodů. Pokud byla v budově základní školy přítomna školní jídelna i kuchyně, potom škola získala za tuto vybavenost 2 body, pokud zde sice existovala jídelna, ale jídlo se do ní dováželo ze vzdálené kuchyně, potom škola získala 1 bod, pokud musely děti docházet do vzdálené jídelny mimo školu, potom škola nezískala žádný bod. Také zde mohly nastat zvláštní případy oceňované dělením bodů. Výhodné je, když se v budově základní školy nachází kuchyně (2 body). Pokud leží kuchyně mimo základní školu, zapisuje se 0 bodů.

Čtvrtou položkou je přítomnost školní plnohodnotné tělocvičny. Dva body získala základní škola disponující plnohodnotnou školní tělocvičnou v areálu základní školy. Taková tělocvična musí mít dostatečnou šířku, délku a výšku pro míčové hry. Pokud tomu tak není, a školní tělocvična má pouze parametry „cvičebny“, získává základní škola 1 bod. Množství malých, zvláště málotřídních základních škol nemá ani tuto „cvičebnu“ a jejich žáci musejí

docházet do tělocvičen v okolí, nebo nemohou vykonávat tělesnou výchovu v tělocvičně. U těchto základních škol je zapisováno 0 bodů.

Důležitá jsou také venkovní sportoviště základní školy. Pokud základní škola disponuje školní atletickou dráhou (většinou jde o ovál o délce 250 m s různým povrchem), potom získává 2 body. Pokud má alespoň venkovní volejbalové či podobné hřiště, potom získává 1 bod. Základní škola nevybavená těmito hřišti obdrží 0 bodů. V tomto případě většinou žáci využívají venkovních sportovišť místní tělovýchovné jednoty. Také v případě vybavenosti zařízeními pro tělesnou výchovu mohly nastat zvláštní případy lokací a vybavenosti ohodnocené individuálně.

Výše uvedená vybavenost základních škol bude vyhledávána na webových stránkách základních škol. Vybavenost venkovními sportovišti bude zjišťována pomocí internetových prohlížečů ortofotomap. Body příslušné k základní škole budou sečteny a zapsány do Tabulky 3.

4.6 Postup analýz stavu budov ZŠ

Podobně jako v předchozí podkapitole, také stavební stav budov základní školy může rozhodovat o zachování a rozvíjení základní školy. Není v silách autora bakalářské práce detailně posoudit provedené rekonstrukce školy, zvláště pokud se odehrávaly uvnitř školy. Následující hodnocení bude vycházet pouze z hodnocení venkovního pláště budov základní školy, včetně stavu střechy, oken a zateplení. Do Tabulky 4. bude u jednotlivých základních škol zaznamenáváno autorovo hodnocení vnějšího pláště budov školy v bodové škále 0 až 3 body (3 body v případě výborného stavu budov). K průzkumu poslouží Google Street View (GOOGLE MAPY 2021), Google Earth (GOOGLE EARTH 2021), u některých škol také přímý terénní průzkum. Toto hodnocení je třeba brát s určitou rezervou, detailnější hodnocení by vyžadovalo návštěvu vnitřku základní školy.

Do Tabulky 4. budou zapisovány ještě další charakteristiky základní školy, konkrétně přítomnost vzrostlé (dřevinné) zeleně v okolí budov školy. Tato zeleň má příznivý účinek na snižování hluchnosti, příjemňuje klima a umožňuje výuku ve venkovním prostředí. Zlepšuje také estetické prostředí základní školy a jejího okolí. Množství a kvalita této vzrostlé zeleně příslušné k základní škole budou oceňovány v bodové škále 0 až 3 body (3 body v případě dobrého uspořádání zeleně). Také k průzkumu vzrostlé zeleně poslouží Google Street View (GOOGLE MAPY 2021), Google Earth (GOOGLE EARTH 2021), Panorama – Mapy.cz (MAPY SEZNAM 2021), u některých škol také přímý terénní průzkum.

Do stejné Tabulky 4. bude ještě zapisováno hodnocení automobilového provozu v blízkosti hlavního vchodu základní školy, vchodu, který využívají žáci pro příchod do školy a pro odchod z této školy. Pohyb automobilů na komunikacích před tímto vchodem může žáky

ohrozit na zdraví a životě a působí také negativně z hlediska zplodin a hluku vůči základní škole. Míra automobilového provozu bude hodnocena v bodové škále 0 až 3 body (0 bodů v případě velmi silného automobilového provozu). V případě silného automobilového provozu v blízkosti základní školy většinou bývá řešena ochrana žáků před automobily prostřednictvím zábradlí, přechodů pro chodce, případně i semaforů pro chodce. Nicméně jde jen o ochranná opatření, která neomezují automobilový provoz. Automobilový provoz bude zjišťován pomocí komunikačních map a plánů sídel a měst, celostátního sčítání automobilové dopravy na komunikacích (Doprava 2016), Google Street View (GOOGLE MAPY 2021) a u některých škol terénním průzkumem. Pokud půjde o komunikaci, která byla při celostátním sčítání automobilové dopravy označena jako komunikace s frekvencí 1000 a více automobilů za 24 hodin, potom bude základní škola s touto komunikací oceňována 0 body. Stejný bodový zisk získá škola se silniční komunikací první, nebo druhé třídy.

Maloměstskou úplnou základní školu lze nalézt ve Zruči nad Sázavou (na opačném konci okresu Kutná Hora) a také v Uhlířských Janovicích (severně od Zruče nad Sázavou a západně od Kutné Hory) – Mapa 2. Městysové úplné základní školy lze najít v severní (Malešov, Suchdol), v severovýchodní (Nové Dvory, Žehušice) a západní (Kácov) části okresu. Ostatní úplné základní školy jsou v této bakalářské práci označeny jako vesnické. Jsou na území okresu Kutná Hora rozmístěny poměrně rovnoměrně, pouze v západní části okresu, kde se vyskytují velmi malá venkovská sídla, lesy a členitější povrch, jsou úplné základní školy ve větší vzdálenosti od sebe. Rozmístění a seznam těchto základních škol lze nalézt v Tabulce 2. a v Mapě 2.

V této tabulce a mapě lze také vyhledat neúplné základní školy – celkem 11 těchto škol. Téměř vždy se jedná o málotřídní základní školy s jednou, dvěma, nebo třemi třídami. Pouze neúplná ZŠ Církvice má 5 tříd, kdy je každý ročník 1. stupně v samostatné třídě. Tyto základní školy jsou v okrese Kutná Hora rozmístěny velmi nerovnoměrně. Je to výsledek dlouhodobého postupného rušení tohoto typu škol a úsilí několika obcí o zachování jejich málotřídky. Některé neúplné základní školy, respektive jejich spádová území, stoprocentně zapadají do spádového území 2. stupně úplné základní školy, někdy ale dochází k rozdělení spádového území málotřídek.

Mapa 3. Spádová území pro 2. stupeň ZŠ v okrese Kutná Hora (2019)
Zdroj: Vlastní vyhledávání na Internetu a dotazování v základních školách.

Všechny zmíněné a v bakalářské práci hodnocené základní školy okresu Kutná Hora jsou školami státními (jejich zřizovatelem bývá obec). Žádná základní škola zde není zřízena církví či jiným subjektem. Výjimkou je pouze Církevní gymnázium v Kutné Hoře a Speciální církevní základní škola Čáslav, které ale nejsou předmětem zkoumání této bakalářské práce.

V minulosti bylo na území okresu Kutná Hora mnohem více základních škol, konkrétně těch málotřídních. V roce 1961 se zde podle Lexikon (1965) nacházelo celkem 74 základních škol (v současnosti 29), z toho bylo 23 úplných ZŠ (v současnosti 18) a 51 neúplných ZŠ (v současnosti 11). Úplné ZŠ byly v roce 1961 v sídlech Kutná Hora (5), Čáslav (3), Bohdaneč, Červené Janovice, Kácov, Malešov, Nové Dvory, Potěhy, Rataje nad Sázavou, Suchdol, Uhlířské Janovice, Vrdy, Zbraslavice, Zbýšov, Zruč nad Sázavou, Žehušice, Žleby. Neúplné ZŠ v roce 1961 byly v sídlech Kutná Hora, Bílé Podolí, Církvice, Bahno, Čestín, Hodkov, Želivec, Horka II, Onšovice, Hraběšín, Hulice, Holšice, Chlístovice, Chotusice, Jindice, Kluky, Krchleby, Močovice, Křesetice, Leděčko, Miskovice, Malejovice, Nepoměřice, Hlízov, Otryby, Pertlovice, Paběnice, Petrovice I, Petrovice II, Staré Nespeřice, Drobovice, Nový Samechov, Staňkovice, Třebonín, Sochořov, Lomec, Úmonín, Radvanice, Úžice, Vinaře, Vlastějovice, Přibyslavice, Vlkaneč, Zbyslav, Kobylnice, Záboří nad Labem, Vranice, Dobrovítov, Štrampouch, Horka I, Horušice. Další etapy rušení venkovských málotřídních základních škol proběhly v 70. a 80. letech 20. století (viz Kučerová, Kučera 2009 a 2012, nebo Kubeš, Vokrouhlík 2019).

V roce 2005 došlo ke zrušení úplné základní školy s krásnou budovou v Ratajích nad Sázavou, protože škola neměla dostatečný počet žáků. Děti školou povinné z Ratajů nad Sázavou a z okolních sídel dnes docházejí do základních škol v Uhlířských Janovicích a Kácově. Zvláštní je, že se tato úplná ZŠ netransformovala na neúplnou ZŠ. Velkou školní budovu dnes využívá obec Rataje nad Sázavou pro mateřskou školu, knihovnu a kanceláře obecního úřadu.

5.2 Spádová území ZŠ

Je třeba rozlišit spádová území základních škol na 1. a 2. stupni, protože na 1. stupni je těchto spádových území více díky neúplným základním školám. Tomuto rozlišení pak odpovídají Mapa 2. (spádová území na 1. stupni) a Mapa 3. (spádová území na 2. stupni). Při porovnání obou map je vidět, že spádová území neúplných základních škol „zapadají“ do spádových území 2. stupně úplných základních škol. Jinak řečeno, že žáci přecházející z 1. stupně neúplných základních škol na 2. stupeň úplných základních škol mají danou konkrétní úplnou základní školu, na kterou budou chodit na 2. stupni docházet. Existují ale výjimky, např. u spádového území málotřídní základní školy ve Vlastějovicích, které je na 2. stupni rozděleno mezi dvě úplné základní školy.

Z Mapy 2. plynou velké rozdíly v plošné velikosti spádových území jednotlivých základních škol. Spádová území několika základních škol v Kutné Hoře, nebo v Čáslavi nejsou nejrozsáhlejší, jak by se dalo předpokládat. Plošně největší spádové území má ZŠ Uhlířské Janovice, kde žáci dojíždějí až na vzdálenost 15 km. Velké spádové území má také ZŠ ve Zbraslavicích. V obou případech jde o periferní málo zalidněná venkovská území se sídly s malým počtem obyvatel, a tedy i s malým počtem dětí ve školním věku. Mnohá z těchto sídel nemají žádné dítě v tomto věku. Naopak k málotřídní základní škole ležící v Záboří nad Labem není připojeno žádné další sídlo, takže spádové území této školy je velmi malé, není třeba školních spojů na 1. stupni. V Mapě 3. jsou některá spádová území základních škol ještě rozsáhlejší. Do Čáslavských základních škol dojíždějí žáci až z 19 km vzdálených Dědic ležících jihozápadně od Čáslavi u hranic s okresem Havlíčkův Brod.

Z legend v Mapě 2. a Mapě 3. lze odvodit, že některá sídla nemají úplně vyhraněný spád k jedné základní škole, že spádují ke dvěma základním školám. Navíc jednotlivé děti školou povinné mohou dojíždět ještě do dalších základních škol, většinou je to tehdy, když do sídel s touto školou dojíždí rodiče za prací, nebo když rodiče volí pro své dítě speciálně zaměřenou základní školu ležící ve větší vzdálenosti od sídla bydliště. Z obou map je patrné, že hranice okresu je většinou rozhraním spádu do základních škol. Existují ale také sídla za hranicí okresu Kutná Hora, ze kterých děti školou povinné plně či částečně dojíždějí do základních škol v okrese Kutná Hora. Na 1. a 2. stupni jde o sídla okresu Kolín spádující do ZŠ Uhlířské Janovice, ZŠ Suchdol, ZŠ v Kutné Hoře, o sídla okresu Havlíčkův Brod spádující do ZŠ Vlkanec a o množství sídel okresu Benešov spádujících do ZŠ Kácov. Kromě této školní dojížděky do okresu Kutná Hora existuje i opačná školní dojížděka (vyjížděka) z okresu Kutná Hora do sousedních okresů. Na 1. stupni jde o sídla okresu Kutná Hora plně či částečně spádující do ZŠ Ledec nad Sázavou v okrese Havlíčkův Brod a do ZŠ Sázava v okrese Benešov. Na 2. stupni jde navíc o sídla spádující do ZŠ Týnec nad Labem v okrese Kolín a ZŠ Golčův Jeníkov v okrese Havlíčkův Brod. Detaily školní dojížděky přes hranici okresu Kutná Hora a detaily dvojího spádu k základním školám jsou zakresleny v Mapě 2. a Mapě 3.

Pouze některé obce mají dohodu o společném školském obvodu základní školy – Vyhláška Čáslav (2012), Vyhláška Krchleby (2017, 2018), Vyhláška Kutná Hora (2014, 2017), Vyhláška Souňov (2018) a Vyhláška Vodranty (2018). Ve většině ostatních případů nejsou školské obvody legislativně dány a spádová území základních škol vycházejí ze spádovosti sídel k základním školám nastavené v minulosti a ovlivňované územním uspořádáním spojů veřejné dopravy.

5.3 Velikost ZŠ a počty žáků ve třídách ZŠ

V této kapitole budou základní školy okresu Kutná Hora hodnoceny a porovnávány z hlediska celkového počtu žáků a zejména z hlediska obsazenosti tříd žáky, tzn. z hlediska průměrných počtů žáků připadajících na jednu třídu na 1. a 2. stupni. Pokud nebudeme uvažovat gymnázia, potom počtem žáků největší základní školou je městská ZŠ Kutná Hora – Žižkov se 710 žáky v roce 2019 – Tabulka 2. Jen o něco méně žáků má maloměstská ZŠ Uhlířské Janovice se 610 žáky a s rozsáhlým spádovým územím. Městské školy v Kutné Hoře a Čáslavi mají většinou větší počet žáků zařazených do paralelních tříd jednotlivých ročníků. Nejmenší počet žáků mezi úplnými základními školami má ZŠ Žleby (82), ZŠ Suchdol (131) a ZŠ Kácov (134). Pokud budeme uvažovat, že v jedné třídě by mělo být alespoň 15 žáků a úplná základní škola by měla mít 9 tříd pro 9 ročníků, potom by základní škola měla mít alespoň 135 žáků. To výše uvedené školy nesplňují. Pomáhají si slučováním více ročníků do jedné třídy na 1. stupni, kde je to možné. Ovšem 82 žáků v ZŠ Žleby je tak malý počet, že je otázkou, zda je provoz této školy ekonomicky udržitelný.

Poněkud jiná situace s celkovým počtem žáků je na neúplných základních školách v okrese Kutná Hora, které mohou mít výrazně menší počet žáků. Z Tabulky 2. vyplývá, že ZŠ Církvice má 77 žáků (tedy jen o něco méně než úplná ZŠ Žleby), kteří jsou ale rozděleni do 5 tříd. Do málotřídní ZŠ Vlastějovice, která má pouze jednu třídu, docházelo v roce 2019 pouze 15 žáků prvního až pátého ročníku. Provoz takové školy je jistě opodstatněný, pokud ve škole působí schopný učitel, který umí dobře zaměstnat a zaukolovat všechny žáky rozdílného věku.

V Tabulce 2. jsou v dalších sloupcích uvedeny počty žáků a tříd na 1. a 2. stupni a také poměr těchto údajů – průměrný počet žáků připadajících na jednu třídu na 1. a 2. stupni. Jak je uvedeno v metodické kapitole, budou při hodnocení naplněnosti tříd žáky používány donedávna platné normativy stanovené vyhláškou (Vyhláška 2005). V případě úplných základních škol v okrese Kutná Hora, jejich 1. stupňů, mají nepříznivý počet žáků na třídu ZŠ Kutná Hora – Kamenná stezka (15,8) a ZŠ Kácov (16,4) – Tabulka 2. To ale není správné vyhodnocení obsazenosti tříd žáky u úplných základních škol, protože u těchto škol se počítá průměr dohromady za všechny ročníky. Normativ pro tento průměr je ve vyhlášce nastaven na hodnotu 17 žáků na třídu. Tento normativ nesplňují ZŠ Žleby (13,7), ZŠ Suchdol (16,4), ZŠ Kácov (14,9), ZŠ Kutná Hora – Kamenná stezka (16,0) a ZŠ Malešov (16,6), ovšem posledních třech ZŠ je nepříznivá situace řešitelná snížením počtu tříd na 1. stupni. Maximální počet žáků připadajících na třídu na 1. stupni úplné základní školy je v ZŠ Kutná Hora – Žižkov (24,3), ZŠ Zruč nad Sázavou (23,2) a ZŠ Kutná Hora – J. sady (23,1). Pokud je ve třídě 25 žáků, potom je tato obsazenost třídy žáky na hraně přijatelnosti.

Tabulka 2. Počty žáků a tříd na 1. a 2. st. ZŠ a počty dětí ve spádových územích ZŠ – okres Kutná Hora (2019)

Sídlo základní školy	Počet žáků	Počet žáků 1. st.	Počet tříd 1. st.	Počet žáků na třídu 1. st.	Počet žáků 2. st.	Počet tříd 2. st.	Počet žáků na třídu 2. st.	Spádové území základní školy			
								Počet dětí 6–10	Počet dětí 6–10 mimo ZŠ	Počet dětí 11–14	Počet dětí 11–14 mimo ZŠ
Gymnázium Kutná Hora – Jaselská	126	-	-	-	126	4	31,5	-	-	-	-
Gymnázium Kutná Hora – církevní	124	-	-	-	124	4	31,0	-	-	-	-
Gymnázium Čáslav – Masarykova	71	-	-	-	71	4	17,8	-	-	-	-
Základ. škola Kutná Hora – Kam. stezka	160	95	6	15,8	65	4	16,3	1027,8	66,2	865,4	-151,4
Základ. škola Kutná Hora – Žižkov	710	437	18	24,3	273	13	21,0				
Základ. škola Kutná Hora – Palacha	438	262	13	20,2	176	7	25,1				
Základ. škola Kutná Hora – J. sady	500	300	13	23,1	200	8	25,0				
Základní škola Čáslav – nám. JŽT	344	186	10	18,6	158	9	17,6	621,7	101,3	647,1	-63,1
Základ. škola Čáslav – Masaryk.	476	239	11	21,7	237	9	26,3				
Základní škola Čáslav – Sadová	492	298	14	21,3	194	9	21,6				
Základní škola Zruč nad Sázavou	448	255	11	23,2	193	8	24,1	235,4	19,6	194,6	-1,6
Základní škola Uhlířské Janovice	610	336	15	22,4	274	11	24,9	340,3	-4,3	272,2	1,8
Základní škola Kácov	134	82	5	16,4	52	4	13,0	79,2	2,8	63,4	-11,4
Základní škola Nové Dvory	220	141	8	17,6	79	4	19,8	105,8	35,2	84,6	-5,6
Základní škola Potěhy	183	110	6	18,3	68	4	17,0	144,1	-34,1	115,3	-47,3
Základní škola Suchdol	131	78	4	19,5	53	4	13,3	76,4	1,6	61,1	-8,1
Základní škola Vrdy	303	170	8	21,3	133	6	22,2	157,7	12,3	140,8	-7,8
Základní škola Zbraslavice	229	118	6	19,7	111	5	22,2	126,6	-8,6	142,9	-31,9
Základní škola Malešov	149	93	5	18,6	56	4	14,0	96,3	-3,3	77,1	-21,1
Základní škola Žleby	82	48	2	24,0	34	4	8,5	69,0	-21,0	55,2	-21,2
Základní škola Žehušice	184	122	6	20,3	62	4	15,5	96,9	25,1	94,7	-32,7

Tabulka 2. Počty žáků a tříd na 1. a 2. st. ZŠ a počty dětí ve spádových územích ZŠ – okres Kutná Hora (2019) – pokračování

Sídlo základní školy	Počet žáků	Počet žáků 1. st.	Počet tříd 1. st.	Počet žáků na třídu 1. st.	Počet žáků 2. st.	Počet tříd 2. st.	Počet žáků na třídu 2. st.	Spádové území základní školy			
								Počet dětí 6–10	Počet dětí 6–10 mimo ZŠ	Počet dětí 11–14	Počet dětí 11–14 mimo ZŠ
Základní škola Kutná Hora – Hůrka	40	40	2	20,0	-	-	-	viz výše	viz výše	-	-
Základní škola Červené Janovice	31	31	3	10,3	-	-	-	52,0	-21,0	-	-
Základní škola Bílé Podolí	24	24	2	12,0	-	-	-	36,5	-12,5	-	-
Základní škola Církvice	77	77	5	15,4	-	-	-	85,3	-8,3	-	-
Základní škola Chotusice	34	34	2	17,0	-	-	-	43,0	-9,0	-	-
Základní škola Krchleby	35	35	2	17,5	-	-	-	30,0	5,0	-	-
Základní škola Křesetice	43	43	3	14,3	-	-	-	53,9	-10,9	-	-
Základní škola Vlkaneč	36	36	2	18,0	-	-	-	36,4	-0,4	-	-
Základní škola Záboří nad Labem	38	38	2	19,0	-	-	-	40,8	-2,8	-	-
Základní škola Zbýšov	30	30	2	15,0	-	-	-	32,1	-2,1	-	-
Základní škola Vlastějovice	15	15	1	15,0	-	-	-	14,3	+0,7	-	-

Poznámky: Bíle jsou vyznačena gymnázia, modře úplné základní školy a oranžově neúplné základní školy.
Zdroj: Vlastní dotazování na jednotlivých školách, ČSÚ (2013), ČSÚ (2020)

V případě neúplných základních škol v okrese Kutná Hora, jejich 1. stupňů, mají velký počet žáků na třídu ZŠ Kutná Hora – Hůrka (20,0), ZŠ Záboří nad Labem (19,0) a ZŠ Vlkaneč (18,0) – Tabulka 2. Jsou to poměrně vysoké poměry pro uvedené málotřídní základní školy. Naopak nízké počty žáků na třídu se vyskytují v ZŠ Červené Janovice (10,3) a ZŠ Bílé Podolí (12,0). Dřívější normativ počtů žáků na třídu by v současné době nesplňovala pouze ZŠ Červené Janovice, která má 3 třídy u kterých byl normativ 13 žáků na třídu.

V další části Tabulky 2. lze analyzovat počty žáků na třídu na 2. stupni úplných základních škol. Vysoké počty žáků v 6. až 9. třídách mají městské a maloměstské základní školy. Nejvyšších čísel dosahuje ZŠ Čáslav – Masarykova (26,3), ZŠ Kutná Hora – Palacha (25,1), ZŠ Kutná Hora – J. sady (25,0), ZŠ Uhlířské Janovice (24,9) a ZŠ Zruč nad Sázavou (24,1). Více než 25 dětí ve třídě (průměr na 2. stupni) je v současné době již příliš vysoké číslo. Toto hodnocení ale také závisí na přítomnosti pedagogických asistentů ve třídách.

Nízké počty žáků na 2. stupni mají v Tabulce 2. úplné základní školy na venkově okresu Kutná Hora (případně ve venkovských městysech tohoto okresu), zejména ZŠ Žleby (8,5), ZŠ

Kácov (13,0), ZŠ Suchdol (13,3), ZŠ Malešov (14,0) a ZŠ Žehušice (15,5). Zvláště v ZŠ Žleby je situace v zaplnění tříd žáky problematická. Je otázkou, zda je ekonomicky únosné vyučovat ve třídě průměrně 8,5 žáků, zvláště když je podobná situace i na 1. stupni této ZŠ. Ne příliš velký počet žáků ve třídách 6. až 9. tříd má také městská ZŠ Kutná Hora – Kam. stezka (16,25), venkovská ZŠ Potěhy (17,0) a městská ZŠ Čáslav – nám. JŽT (17,6). V případě městských základních škol v Kutné Hoře a Čáslavi jsou tyto poměrně nízké počty překvapivé, když na dalších základních školách v těchto městech jsou počty žáků na třídu naopak vysoké. Města, jejichž školské referáty, by měly tuto situaci řešit, či alespoň odůvodnit.

5.4 Bilance dětí ve školním věku a žáků ve spádových územích ZŠ

V této kapitole jsou porovnávány počty žáků základních škol a počty dětí ve školním věku ve spádových územích těchto škol, vše v rozdělení na 1. a 2. stupeň (okres Kutná Hora). Nejprve jsou sledovány úplné základní školy, jejich žáci na 1. stupni, respektive počty dětí ve věku 6 až 10 let ve spádových územích těchto škol. Komentované údaje lze nalézt v Tabulce 2. Kladné hodnoty počtu dětí ve věku 6 až 10 let ve spádových územích mají městské základní školy v Čáslavi a také v Kutné Hoře. Je to proto, že mnoho rodičů z venkova nechává dojíždět své děti do městských základních škol, protože se domnívají, že tyto školy jsou kvalitnější, lépe vybavené a speciálně zaměřené. Pravděpodobně se jedná o děti ve věku 6 až 10 let ze sousedních spádových území ZŠ Malešov, ZŠ Křesetice, ZŠ Církvice, ZŠ Nové Dvory, případně i ZŠ Červené Pečky na Kolínsku v případě kutnohorských základních škol a ZŠ Chotusice, ZŠ Potěhy a ZŠ Krchleby v případě čáslavských základních škol (Mapa 2.). Druhým důvodem je spád do speciálních a praktických základních škol umístěných v těchto městech, když tyto školy mají mnohem rozsáhlejší spádová území.

Dobrá situace je v řešeném ohledu také u ZŠ Nové Dvory (35,2 dětí ve věku 6-10 let dojíždí přes hranici spádového území této školy ze sousedních spádových území). To je také důvodem, proč má ZŠ Nové Dvory dostatečný počet dětí ve třídách na 1. stupni. Příznivý je také plusový údaj 25,1 u ZŠ Žehušice, protože tato škola zápasí s nedostatečným počtem žáků ve třídách. Také ve spádovém území 1. stupně ZŠ Zruč nad Sázavou „přebývá“ přibližně 20 žáků. Jde asi o žáky místní speciální ZŠ.

V případě neúplných základních škol je příznivá situace v ZŠ Krchleby (5,0), v ZŠ Vlastějovice, ZŠ Vlkanec, ZŠ Zbýšov a ZŠ Záboří nad Labem se sledované hodnoty pohybují kolem 0. Neúplné základní školy v Církvici, Chotusicích, Křeseticích, Bílém Podolí (v okolí málotřídky je několik úplných základních škol) a zvláště v Červených Janovicích (škola leží excentricky na okraji školního spádového území, hranice tohoto území nejsou ostré) ztrácejí děti ve věku 6–10 let ve prospěch okolních základních škol.

Poněkud jiná situace je na 2. stupni – Tabulka 2. základních škol. Kutnohorské základní školy ztrácejí 151,4 dětí ve věku 11–14 let a čáslavské 63,1 dětí v tomto věku. V tomto případě je důvod jasný, tyto děti studují gymnázia v Kutné Hoře a Čáslavi, případně se jedná o žáky speciálních základních škol v těchto městech. U ostatních úplných jsou také většinou záporné hodnoty z důvodu odlivu dětí na víceletá gymnázia, případně do speciálních základních škol. Nejméně příznivá situace je u ZŠ Potěhy (-47), Žehušice (-33), Zbraslavice (-32), Žleby (-21) a Malešov (-21). Téměř všechny tyto základní školy leží v okruhu kolem městských úplných základních škol v Kutné Hoře a Čáslavi, které jim odebírají žáky (dojížděkové vzdálenosti do uvedených měst jsou ještě přijatelné). Naopak u velmi vzdálených úplných maloměstských základních škol ve Zručí nad Sázavou a v Uhlířských Janovicích mají hodnoty sledované bilance téměř na nule.

6. Další charakteristiky ZŠ a jejich spádových území v okrese Kutná Hora

6.1 Vybavenost sídel školními spoji

V Tabulce 6. jsou barevně vyznačena sídla ležící uvnitř jednotlivých spádových území 1. stupně základních škol v okrese Kutná Hora, která jsou bez školních spojů do a z těchto škol, případně mají pouze školní spoje do, nebo ze školy. Názorněji jsou tato sídla vyznačena v Mapě 4. Stát, resp. kraj, resp. krajský koordinátor veřejné dopravy musí zajistit školní spoje do těch sídel, ve kterých jsou žáci základních škol (vyjma sídel se základní školou a sídel ležících do 4 km od základní školy; § 178 Školského zákona – Zákon 2004, 2020). Ne vždy tomu ale tak je. Především na jihozápadě okresu Kutná Hora existuje mnoho sídel nevybavených školními spoji, nebo sídel pouze s jedním takovým spojem. V Tabulce 6. a Mapě 4. jsou zaznamenána i sídla ležící blíže než 4 km od základní školy (v textu na ně bude upozorněno). Zároveň platí, že za přijatelnou vzdálenost k zastávce veřejné dopravy byla zvolena vzdálenost 1 km od středu sídla. V Tabulce 5. je zaznamenáno, kolik je v jednotlivých sídlech dětí ve školním věku 6–10 let. V následujícím textu budou řešena pouze sídla, která mají více (3 a více) dětí ve školním věku 6–10 let, přičemž sídla nejsou vybavena školními spoji.

Ve spádovém území ZŠ Uhlířské Janovice jsou takovými sídly Ledečko (6,3 dětí), Čestín (4,9 dětí) a Horní Jelčany (3,8 dětí). V prvním případě se jedná o sídlo, které částečně spáduje k ZŠ Sázava v okrese Benešov, v druhém případě sídlo pravděpodobně spáduje k ZŠ Kácov, nebo Zbraslavice (informace o spádovosti byly získány od představitelů ZŠ), ve třetím případě sídlo částečně spáduje k ZŠ Červené Pečky v okrese Kolín.

Ve spádovém území ZŠ Kácov jde o školními spoji nevybavené sídlo Zliv (3,5 dětí; sídlo leží do 4 km od ZŠ). Sídlo leží poměrně blízko ZŠ Kácov, resp. hlavní komunikace se zastávkou. Ve spádovém území ZŠ Suchdol se jedná o sídla Opatovice (7,6 dětí; sídlo leží do 4 km od ZŠ) a Vysoká (3,1 dětí; sídlo leží do 4 km od ZŠ). V prvním případě jde o sídlo, ze kterého děti ve věku 6–10 let dojíždějí také do sousední ZŠ Červené Pečky v okrese Kolín, ve druhém případě jde o sídlo ležící těsně za kilometrovou vzdáleností od ZŠ. Ve spádovém území ZŠ Vrdy jde o sídla Výčapy (8,9 dětí; sídlo leží do 4 km od ZŠ) a Vlačice (4,8 dětí; sídlo leží do 4 km od ZŠ). V obou případech jde o sídla na rozhraní spádu, která pravděpodobně školsky více spádují do sousedních ZŠ (hlavně do ZŠ v Čáslavi), navíc nevyhovuje pouze jeden z obou školních spojů.

Ve spádovém území ZŠ Zbraslavice, které je velmi rozsáhlé a které zahrnuje velké množství populačně malých sídel, jsou školními spoji nevybavená sídla Korotice (6,1 dětí – spáduje pravděpodobně k okolním ZŠ), Lipina (5,4 dětí – spáduje k ZŠ Zruč nad Sázavou), Třebětín (3,6 dětí – leží poměrně blízko hlavní silnice s více spoji) a Hetlín (3,1 dětí – podobně; sídlo leží do 4 km od ZŠ).

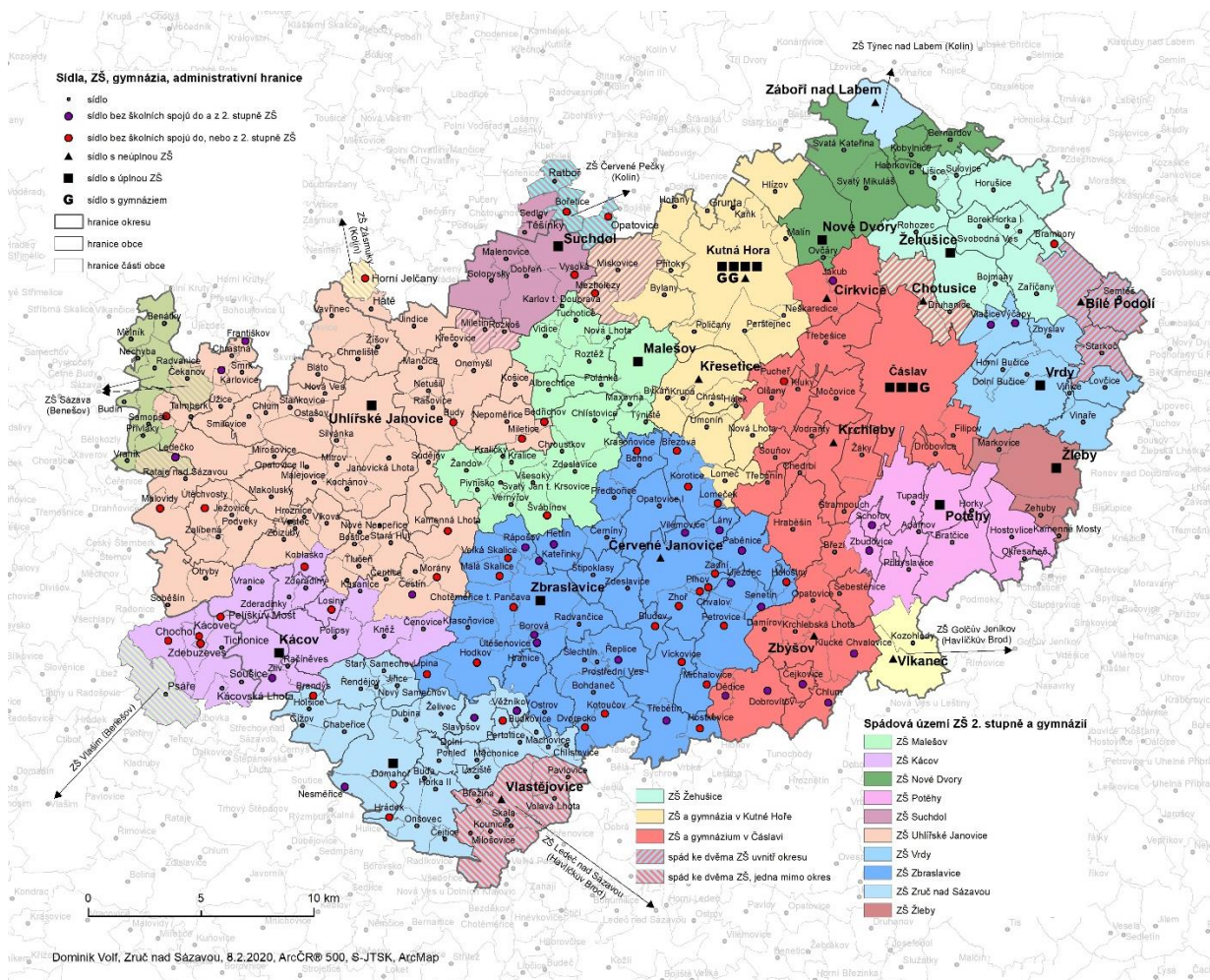
U neúplných základních škol pouze s 1. stupněm v okrese Kutná Hora je situace lepší – Tabulka 6., Mapa 4. Ve spádovém území ZŠ Krchleby je školními spoji nedostatečně obslouženo sídlo Souňov (6,7 dětí). V Mapě 4. toto sídlo spáduje jak do ZŠ Krchleby, tak k ZŠ v Čáslavi. Podle Vyhláška Souňov (2018), která prezentuje smlouvu o společném školním obvodu mezi obcí Souňov a obcí Krchleby, by se dalo odvodit, že děti ve školním věku budou dojíždět do ZŠ Krchleby. Ale pravděpodobně tomu tak není. Ve spádovém území ZŠ Vlkanec jde o školními spoji nevybavená sídla Nová Ves u Leštiny (9,0 dětí; sídlo leží do 4 km od ZŠ) a Kozohlody (6,6 dětí; sídlo leží do 4 km od ZŠ). V obou případech se jedná o sídla nacházející se na samém okraji okresu, přičemž se v jejich okolí nacházejí dvě úplné základní školy, a to ZŠ Potěhy a ZŠ v Golčově Jeníkově (za hranicí okresu), a navíc ještě jedna neúplná ZŠ Zbýšov. V prvním případě (Nová Ves u Leštiny) se jedná o sídlo z okresu Havlíčkův Brod, které má se ZŠ Vlkanec vlakové spojení, ale spoj jede o 8 minut dříve. V druhém případě (Kozohlody) se jedná o sídlo v těsné blízkosti (cca 1 km) od ZŠ Vlkanec.

Mapa 4. Sídla s nedostatečným počtem školních spojení na 1. stupni ZŠ v okrese Kutná Hora (2021)
Zdroj: Vlastní vyhledávání podle IDOS (2021)

V Tabulce 7. a Mapě 5. jsou barevně vyznačena sídla bez školních spojů ležící ve spádových územích 2. stupně základních škol v okrese Kutná Hora. V případě spádového území ZŠ Uhlířské Janovice, ZŠ Kácov, ZŠ Zruč nad Sázavou, ZŠ Suchdol, ZŠ Potěhy, ZŠ Vrdy a ZŠ Žehušice je na 2. stupni situace podobná, jako je tomu na 1. stupni (viz výše), protože spádová území těchto základních škol se na 1. a 2. stupni víceméně shodují. Výčet těchto sídel již nebude opakován.

Ve spádovém území úplných základních ZŠ Čáslav se na 2. stupni jedná o školními spoji nevybavená sídla Jakub (31,6 dětí) a Chlum (3,0 dětí). V prvním případě se jedná o sídlo, které zástavbou navazuje na sídlo Církvice, které leží na hlavním tahu mezi městy Čáslav a Kutná Hora, tedy sídlo velmi dobře vybavené školními spoji směřujícími do Čáslavi. Děti ve školním věku tedy mají možnost dojíždět do čáslavských ZŠ. Ve druhém případě jde o sídlo nacházející se na jihovýchodních okraji okresu Kutná Hora. Za hranicí okresu se v přijatelné vzdálenosti nenacházejí úplné ZŠ, takže je pravděpodobné, že děti ve věku 11–14 let z tohoto sídla sváží rodiče automobily do jedné ze základních škol v Čáslavi.

Mapa 5. Sídla s nedostatečným počtem školních spojů na 2. stupni ZŠ v okrese Kutná Hora (2021)
Zdroj: Vlastní vyhledávání podle IDOS (2021)

V předchozím textu byly uvedeny školními spoji nevybavená sídla spadující do 1. stupně ZŠ Zbraslavice. Tato nevybavenost platí i pro 2. stupeň ZŠ Zbraslavice, ale je třeba přidat ještě další školními spoji nevybavená sídla, která na 1. stupni spadují do neúplných ZŠ. Konkrétně se jedná o sídla Paběnice (10,1 dětí) a Petrovice I (6,7 dětí). V případě Paběnic s velkým počtem dětí jde o to, že Paběnice leží 1,7 km od autobusové zastávky na hlavní silnici spojující Zbraslavice a Čáslav, takže tyto děti mohou na zastávku dojít a dojíždět na obě strany – do ZŠ ve Zbraslavicích, nebo Čáslavi. Petrovice I se nacházejí na okraji spádového území ZŠ Zbraslavice, takže je pravděpodobné, že část z uvedených dětí dojíždí do sousedních úplných ZŠ.

Dále existují školními spoji nevybavená sídla s 1 až 2 dětmi ve školním věku 6–10, nebo 11–14 let (těchto sídel je několik desítek – Tabulka 6. a Tabulka 7.). Pokud je ze sídla stejný spád na 1. a 2. stupni, potom je třeba tyto děti vidět v součtu. Nemožnost dopravy školními spoji do základní školy pro sídlo až s 4 dětmi (2 děti na 1. a 2 děti na 2. stupni) je také problémem.

6.2 Vybavenost ZŠ

Tato kapitola sleduje vybavenost základních škol v okrese Kutná Hora školní družinou, jídelnou, kuchyní, tělocvičnou a venkovním sportovištěm. Body jsou přidělovány na základě metodiky popsané v kapitole 4.5. V některých případech bylo bodování obtížné a sporné, nicméně celkový bodový zisk do značné míry dobře charakterizuje celkovou vybavenost základní školy.

Nejvyšší bodový zisk ve výši 10 bodů obdržely tři úplné základní školy – ZŠ Kutná Hora – Palacha, ZŠ Potěhy a ZŠ Žehušice (Tabulka 3.). V prvním případě jde o relativně novou (přelom 70. a 80. let) velkou základní školu na kutnohorském sídlišti, také v druhém případě se jedná o školu vystavěnou v tomto období, ovšem ve venkovské obci, ve třetím případě jde o téměř novou (z roku 1995) základní školu ve venkovské obci. Uvedené základní školy mají sledovanou vybavenost v areálu školy a na dobré kvalitativní úrovni. Zisk ve výši 9 bodů obdržely tyto úplné základní školy – ZŠ Kutná Hora – J. Sady, ZŠ Čáslav – náměstí JŽT., ZŠ Čáslav – Sadová ZŠ Vrdy a ZŠ Zbraslavice. Handicapem těchto škol je nepřítomnost atletického oválu.

Následovaly úplné a neúplné základní školy s 8 body – úplná ZŠ Kutná Hora – Žižkov (postrádá atletický ovál a jídelnu v budově školy) a neúplná ZŠ Červené Janovice (podobné nedostatky). O jeden a půl bodu méně získala ZŠ Uhlířské Janovice bez atletického oválu, jídelny, kuchyně a venkovního sportoviště v jedné z budov školy (škola má zvláštní budovu pro 1. a 2. stupeň). Se 6 body následovaly dvě úplné základní školy (ZŠ Zruč nad Sázavou a ZŠ Žleby) a jedna neúplná základní škola (ZŠ Bílé Podolí). V prvním případě obdržela základní škola plný počet bodů ve všech kategoriích (za družinu, za velkou sportovní halu/tělocvičnu, za velké

venkovní sportoviště, které obsahovalo i atletický ovál), avšak neobdržela body za jídelnu a kuchyni, neboť se nacházejí mimo areál školy, kam děti musí docházet. Ve druhém a třetím případě uvedené základní školy ztratily body za jídelnu (která se zde nachází, avšak slouží pouze jako výdejna, kam se jídlo dováží) a za nevybavenost atletickým oválem.

Poté následovaly základní školy se ziskem 5 bodů. Úplná ZŠ Kutná Hora – Kamenná stezka (postrádá jídelnu s kuchyní v budově školy a atletický ovál), ZŠ Suchdol (postrádá jídelnu a tělocvičnu v budově školy a atletický ovál v jejím areálu) a neúplné základní školy – ZŠ Chotusice (obsahuje pouze jídelnu bez kuchyně a postrádá atletický ovál), ZŠ Krchleby (pouze jídelna bez kuchyně, neplnohodnotná tělocvična a absence atletického oválu) a ZŠ Křesetice, které má stejné nedostatky, jako předešlá ZŠ Krchleby. O půl bodu méně dostala úplná ZŠ Kácov, která je nevybavená tělocvičnou a u které došlo k půlení bodů u jídelny, kuchyně a u venkovního sportoviště, neboť tato škola má zvláštní budovu pro 1. a 2. stupeň (zmiňovanou vybavenost má pouze budova 2. stupně).

Mezi úplné základní školy se ziskem pouze 4 body patřila městská ZŠ Čáslav – Masarykova a městysová ZŠ Nové Dvory. Obě základní školy nedisponovaly jídelnou s kuchyní v budově školy a ani atletickým oválem v jejich areálu. V obou případech se jedná o úplné základní školy, které by měly být lépe vybaveny. Příslušné orgány by měly tuto nevybavenost řešit. Dále následují dvě neúplné základní školy – ZŠ Kutná Hora – Hůrka (která disponovala pouze družinou s vlastním prostorem a jídelnou sloužící jako výdejna) a ZŠ Zbýšov (disponující družinou s vlastními prostory a neplnohodnotnou tělocvičnou). Jako další následovaly základní školy se 2 body – úplná ZŠ Malešov, neúplná ZŠ Církvice, ZŠ Záboří nad Labem (disponovaly z hodnocených položek pouze družinou s vlastními prostory) a neúplná ZŠ Vlastějovice (která měla družinu využívající prostor tříd uvolněných po vyučování a neplnohodnotnou tělocvičnou v prostorách školy). V případě ZŠ Malešov, která je úplnou základní školou, problém nastal nevhodným uspořádáním rozděleného školního areálu, kdy žáci musí přecházet mezi nedalekými jednotlivými specializovanými budovami a musí se proto neustále přezouvat a oblékat. Jako poslední se ziskem 1 bodu se umístila ZŠ Vlkanec, která tento 1 bod obdržela za provoz družiny, která však nemá dostatečné vlastní prostory.

V případě úplných základních škol je obtížně přijatelné přecházení žáků do značně vzdálených tělocvičen a stravoven. Tento problém by se měl řešit výstavbou tělocvičny a alespoň výdejny obědů s jídelnou v hlavní budově základní školy. V případě neúplných základních škol asi nelze trvat na výstavbě plnohodnotné tělocvičny pro dvě desítky dětí, ale hřiště na míčové hry by na pozemku u budovy školy mělo být. V případě existence kuchyně ve vzdálené mateřské škole, lze u málotřídky alespoň doporučit vytvoření jídelny v budově málotřídky s dovážením obědů z mateřské školy.

Tabulka 3. Vybavenost ZŠ okresu Kutná Hora (2020)

Sídlo základní školy	Vybavenost základní školy					
	Družina	Jídelna	Kuchyně	Tělocvična	Venkovní sportoviště	Celkové hodnocení
Základní škola Kutná Hora – Kam. stezka	2	0	0	2	1	5
Základní škola Kutná Hora – Žižkov	2	1	2	2	1	8
Základní škola Kutná Hora – Palacha	2	2	2	2	2	10
Základní škola Kutná Hora – J. sady	2	2	2	2	1	9
Základní škola Čáslav – nám. JŽT	2	2	2	2	1	9
Základní škola Čáslav – Masarykova	2	0	0	2	0	4
Základní škola Čáslav – Sadová	2	2	2	2	1	9
Základní škola Zruč nad Sázavou	2	0	0	2	2	6
Základní škola Uhlířské Janovice	2	1	1	1,5	1	6,5
Základní škola Kácov	2	1	1	0	0,5	4,5
Základní škola Nové Dvory	2	0	0	2	0	4
Základní škola Potěhy	2	2	2	2	2	10
Základní škola Suchdol	2	1	2	0	0	5
Základní škola Vrdy	2	2	2	2	1	9
Základní škola Zbraslavice	2	2	2	2	1	9
Základní škola Malešev	2	0	0	0	0	2
Základní škola Žleby	2	1	0	2	1	6
Základní škola Žehušice	2	2	2	2	2	10
Základní škola Kutná Hora – Hůrka	2	1	0	0	0	3
Základní škola Červené Janovice	2	1	2	2	1	8
Základní škola Bílé Podolí	2	1	0	2	1	6
Základní škola Církvice	2	0	0	0	0	2
Základní škola Chotusice	2	1	0	2	0	5
Základní škola Krehleby	2	1	0	1	1	5
Základní škola Křesetice	2	1	0	1	1	5
Základní škola Vlkaněč	1	0	0	0	0	1
Základní škola Záboří nad Labem	2	0	0	0	0	2
Základní škola Zbýšov	2	0	0	1	0	3
Základní škola Vlastějovice	1	0	0	1	0	2

Poznámka: Způsob bodování je popsán v textu příslušné metodické kapitoly.

Zdroj: Vlastní vyhledávání s pomocí Internetu, výročních zpráv ZŠ a dotazování na ZŠ.

6.3 Stavební stav a urbanistické charakteristiky ZŠ

V kapitole 4.6 je popsán postup bodového oceňování vybraných stavebních a urbanistických charakteristik základních škol v okrese Kutná Hora. Cílem tohoto hodnocení je upozornit na některé nedostatky těchto charakteristik. Dalším cílem je zapojení tohoto hodnocení do celkové optimalizace systému základních škol v okrese Kutná Hora. Základní školy

s nedobrym hodnocením stavebního stavu a urbanismu by měly projít potřebnými úpravami, výsledné hodnocení může hrát určitou roli při rozhodování, zda základní škola má předpoklady další existence a rozvoje.

V Tabulce 4. jsou uvedeny všechny základní školy a jejich bodové zisky za kvalitu vnějšího pláště budov, přítomnost vzrostlé zeleně na pozemku základní školy a v jejím bezprostředním okolí, za intenzitu automobilového provozu zejména u hlavního vchodu do základní školy a v posledním sloupci tabulky je celkový bodový zisk za sledované charakteristiky. Bodové zisky za jednotlivé charakteristiky se pohybovaly v intervalu 0 až 3 body.

Nejvyšší počet bodů z 9 možných získala z úplných základních škol ZŠ Čáslav – Sadová, a to rovných 9 bodů. Dvě úplné základní školy pak získaly 8 bodů – ZŠ Kutná Hora – Palacha a ZŠ Zruč nad Sázavou. Ztráta jednoho bodu u těchto škol byla zapříčiněna mírně zvýšeným automobilovým provozem u jejich hlavních vchodů. Ve všech případech se jednalo o městské, či maloměstské úplné základní školy.

Dvě venkovské úplné základní školy – ZŠ Malešov a ZŠ Žehušice – získaly celkem 7 bodů. V obou případech kvůli malému zastoupení vzrostlé zeleně. Tento nedostatek by se dal alespoň částečně vylepšit výsadbou stromové a křovinné zeleně. ZŠ Žleby obdržela 6 bodů, když ztratila 1 bod za vzrostlou zeleň a 2 body za zvýšený automobilový provoz. Celkově 5 bodů obdržely ZŠ Kutná Hora – Žižkov (problémem je zejména intenzivní automobilový provoz), ZŠ Kutná Hora – Jiráskovy sady (problémem je zejména nedostatek vzrostlé zeleně), ZŠ Potěhy (zejména nedostatek vzrostlé zeleně) a ZŠ Vrdy (zejména zvýšený automobilový provoz).

Následovaly úplné základní školy ohodnocené 4 body. ZŠ Kutná Hora – Kamenná stezka ležící uvnitř městské zástavby Kutné Hory, neměla dostatečnou vzrostlou zeleň a kolem ní byl velký automobilový provoz. ZŠ Čáslav – náměstí Jana Žižky z Trocnova měla stejné hodnocení, protože také leží uvnitř zástavby města (Čáslavi). Městysovou ZŠ Suchdol trápí především nedostatek vzrostlé zeleně a také automobilový provoz v jejím bezprostředním okolí. Do značné míry je na tom podobně ZŠ Zbraslavice ležící uvnitř zástavby střediskového venkovského sídla. O půl bodu méně obdržely maloměstská ZŠ Uhlířské Janovice a městysová ZŠ Kácov s poněkud odlišnými bodovými příspěvky, ale s velmi nízkým bodovým součtem 3,5 bodů.

Celkem 3 body obdržela městysová ZŠ Nové Dvory bez vzrostlé zeleně a s poněkud horším vnějším pláštěm. Ale u této školy není použita metodika hodnocení vhodná, protože se jedná o krásnou zámeckou budovu, kde se žáci vzdělávají v zámeckém prostředí. Úplná základní škola uvnitř města Čáslavi s názvem ZŠ Čáslav – Masarykova získala pouhopouhé 2 body. Jedná se o starou školní budovu doplněnou o přístavbu nové sportovní haly, bez vzrostlé zeleně a se silným automobilovým provozem před budovou.

Tabulka 4. Stavební a urbanistické charakteristiky ZŠ okresu Kutná Hora (2020)

Sídlo základní školy	Stavební a urbanistické charakteristiky základní školy			
	Kvalita vnějšího pláště budov	Přítomnost vzrostlé zeleně	Automobilový provoz u hlavního vchodu	Celkové hodnocení
Základní škola Kutná Hora – Kam. stezka	2	1	1	4
Základní škola Kutná Hora – Žižkov	2	2	1	5
Základní škola Kutná Hora – Palacha	3	3	2	8
Základní škola Kutná Hora – J. sady	2	1	2	5
Základní škola Čáslav – nám. JŽT	2	1	1	4
Základní škola Čáslav – Masarykova	1	1	0	2
Základní škola Čáslav – Sadová	3	3	3	9
Základní škola Zruč nad Sázavou	3	3	2	8
Základní škola Uhlířské Janovice	1,5*	0,5*	1,5*	3,5*
Základní škola Kácov	2*	1*	0,5*	3,5*
Základní škola Nové Dvory	1**	0**	2**	3**
Základní škola Potěhy	2	1	2	5
Základní škola Suchdol	3	0	1	4
Základní škola Vrdy	2	2	1	5
Základní škola Zbraslavice	3	1	0	4
Základní škola Malešov	3	1	3	7
Základní škola Žleby	3	2	1	6
Základní škola Žehušice	3	1	3	7
Základní škola Kutná Hora – Hůrka	2	0	1	3
Základní škola Červené Janovice	2	1	1	4
Základní škola Bílé Podolí	2	1	1	4
Základní škola Církvice	3	1	1	5
Základní škola Chotusice	2	1	1	4
Základní škola Krehleby	2	3	3	8
Základní škola Křesetice	3	1	2	6
Základní škola Vlkaneč	3	1	1	5
Základní škola Záboří nad Labem	1	0	1	2
Základní škola Zbýšov	2	2	0	4
Základní škola Vlastějovice	1	1	2	4

Poznámky: Způsob bodování je popsán v textu příslušné metodické kapitoly. *průměr bodů za dvě budovy základní školy, **základní škola je umístěna v budově zámku s památkovou ochranou

Zdroj: Vlastní terénní průzkum a vyhledávání pomocí Google Street View (GOOGLE MAPY 2021) Google Earth (GOOGLE EARTH 2021), Panorama – Mapy.cz (MAPY SEZNAM 2021), stránek ZŠ na Internetu, výročních zpráv ZŠ a přímého dotazování na ZŠ.

V dolní části Tabulky 4. je uvedeno bodování pro neúplné (až na výjimku venkovské) základní školy okresu Kutná Hora. Celkových 8 bodů obdržela ZŠ Krchleby, což je na venkovskou málotřídku slušný bodový zisk. Celkem 6 bodů získala ZŠ Křesetice s nedostatečnou vzrostlou zelení v okolí. ZŠ Církvice a ZŠ Vlkaneč obdržely celkem 5 bodů kvůli nedostatku vzrostlé zeleně a značného automobilového provozu. Celkem 5 venkovských málotřídek získalo 4 body (ZŠ Červené Janovice, ZŠ Bílé Podolí, ZŠ Chotusice, ZŠ Zbýšov a ZŠ Vlastějovice), když ani v jednom z dílčích hodnocení nezískaly plný počet bodů. Pouhé 3 body získala městská neúplná ZŠ Kutná Hora – Hůrka schovaná uvnitř vnitroměstské zástavby Kutné Hory. Pouhé 2 body získala ZŠ Záboří nad Labem, která je starou budovou obecné školy uvnitř zástavby sídla.

7. Návrhy optimalizace ZŠ v okrese Kutná Hora

Jak již bylo uvedeno v Kapitole 5.1, v minulosti bylo na území okresu Kutná Hora mnohem více základních škol, především málotřídních. V 70. a 80. letech bylo velké množství málotřídek zrušeno. Naopak, na sídlištích v Kutné Hoře a Čáslavi vznikly nové úplné základní školy (ZŠ Kutná Hora – Palacha a ZŠ Čáslav – Sadová). Nejsou k dispozici zprávy o vzniku nějaké málotřídní základní školy po roce 1989. V poslední době (v roce 2005) zanikla z důvodu malé obsazenosti žáky úplná ZŠ v Ratajích nad Sázavou.

Nejprve k návrhům *rušení existujících a zřízení nových základních škol (A)*. Vzhledem k tomu, že byly zrušeny státní normativy počtu žáků na třídu, není asi nutné navrhnout zrušení nějaké existující základní školy okresu Kutná Hora kvůli nedostatečnému počtu žáků. ZŠ Vlastějovice je jednotřídkou s pouhými 15 žáky. Pokud ale tato jednotřídka s 5 ročníky dobře funguje a rodiče do ní posílají svoje děti, potom je její existence obhajitelná. Naopak, stojí za zvážení, zda v Ratajích nad Sázavou neobnovit základní školu alespoň ve formě málotřídky. V Ratajích nad Sázavou existuje původní školní budova a je zde tradice základního školství.

I když jsou některá spádová území 1. a 2. stupně základních škol na venkově řešeného okresu značně rozsáhlá, nelze zde asi rozšiřovat síť základních škol, zvláště proto, že v těchto rozsáhlých spádových územích jsou většinou populačně velmi malá sídla s malým počtem dětí ve školním věku. Optimalizace počtu základních škol ve městech Kutná Hora a Čáslav není předmětem řešení v této bakalářské práci.

V dalším kroku budou řešeny *úpravy spádových území základních škol (B)* ve snaze zvýšit počet žáků v základních školách s malým počtem žáků prostřednictvím připojení dalších sídel s dětmi ve školním věku. U základních škol pouze s 1. stupněm (neúplné ZŠ) je nedostatečný počet žáků u trojtřídky v Červených Janovicích. Do spádového území této školy by se daly připojit sídla Korotice a Opatovice I, ale řešením je také zredukovat počet tříd této málotřídky ze tří na dvě. Již v současné době jsou pro zmíněné připojení k dispozici vhodné školní spoje. V případě dvoutřídky Bílé Podolí s průměrem 12 žáků na třídu by muselo dojít k expanzi jejího spádového území do sousedních okresů Pardubice a Chrudim, což je málo reálné.

U základních škol s 2. stupněm je třeba řešit situaci v ZŠ Žleby s pouhými 82 žáky. K spádovému území této základní školy ale není co přiřadit, protože v blízkém okolí leží další základní školy a také hranice okresu. U této úplné základní školy hrozí její redukce na neúplnou základní školu – viz dále. Málo žáků má také úplná ZŠ Suchdol (131 žáků). Škola částečně expanduje do okresu Kolín. Toto přiškolení sídel ze sousedního okresu by mělo být zachováno až posíleno. Málo žáků má také ZŠ Kácov (134 žáků). Také tato úplná základní škola svým

spádovým územím přesahuje do sousedního okresu (do okresu Benešov), a také toto uspořádání je třeba zachovat.

Dalším optimalizačním návrhem může být *přeměna úplné základní školy na základní školu neúplnou (C)*. Pokud bude v dalších letech přetrvávat nízký počet žáků v ZŠ Žleby (pokud bude do 1. ročníku této školy nastupovat málo žáků), potom asi bude nutné tuto základní školu transformovat na neúplnou základní školu a její žáky z 2. stupně převést do úplných ZŠ v Čáslavi, kam je dobré dopravní spojení, případně do úplné ZŠ ve Vrdech.

Jak již bylo uvedeno v Kapitole 6.1, mnoho sídel Kutnohorska, zvláště těch populačně malých, není dobře obslouženo školními spoji. Dalším z optimalizačních opatření je tedy *optimalizace prostorového a časového uspořádání spojů a linek veřejné dopravy umožňujících dopravu dětí do a ze základních škol (D)*. Není v silách autora bakalářské práce uskutečnit rozsáhlou a podrobnou analýzu spojů a linek veřejné dopravy v okrese Kutná Hora, přesto bylo do bakalářské práce vloženo několik návrhů tohoto druhu.

Podle Mapy 4. a Mapy 5. je zřejmé, že největší problémy s dopravou žáků do a ze základní školy na území Kutnohorska jsou v rozsáhlém spádovém území ZŠ Zbraslavice. Při pečlivějším průzkumu spojů veřejné dopravy se ukázalo, že mnohá sídla nevybavená přímými školními spoji mají spoje umožňující v Červených Janovicích přestup žáků na školní spoje směřující do ZŠ Zbraslavice. Problémem ale je velká časová prodleva při čekání na přestupový spoj. Tyto přestupové spoje projíždějí po komunikaci 2. třídy ve směru Kutná Hora – Zbraslavice. Autor bakalářské práce proto navrhuje zařadit na této lince další spoj zkracující toto čekání. Tento problém se týká sídel ležících východně a jihovýchodně od ZŠ Zbraslavice (Třebětín, Víckovice, Bludov, Zhoř, Paběnice, Újezdec, Senetín, Petrovice I).

Další skupina sídel ležící severozápadně od ZŠ Zbraslavice leží mezi 3 až 4 km od ZŠ (Chotěměřice t. Pančava, Malá Skalice, Velká Skalice, Rápošov, Kateřinky, Hetlín), takže je možné, aby žáci do ZŠ Zbraslavice docházeli pěšky. Nicméně je to na hraně možného, zvláště v případě mladších žáků a zimního počasí. Lze také doporučit odvoz těchto žáků dodávkou v majetku obce, či odvoz žáků soukromým automobilem za přispění ze státního rozpočtu. Na severovýchodě spádového území ZŠ Zbraslavice leží sídla Korotice a Březová, neobsložená školními spoji. Do okolních sídel ale školní spoje zajíždějí a mohly by tedy zajíždět i do těchto sídel. Podobný případ je sídlo Řeplice, ležící jižně od ZŠ Zbraslavice, kam by také mohl existující autobusový spoj zajíždět.

V jižní části spádového území čáslavských ZŠ leží několik sídel nedobře obsloužených školními spoji, přesněji řečeno projíždí jimi spoj směřující do Čáslavi, který ale do nich zajíždí přibližně o 10 minut dříve, než bylo stanoveno jako přijatelné v metodice. Žáci tak musí trávit delší dobu ve školní družině. Ve spádovém území ZŠ Potěhy se nacházejí školními spoji

nevybavená sídla Schořov a Zbudovice. Žáci ale mají možnost využít spoje do Tupadel a odtud dojít pěšky (1 km) do ZŠ Potěhy.

Kolem Kácova, ve spádovém území ZŠ Kácov, leží několik populačně malých sídel bez dětí ve školním věku, případně s jedním, nebo dvěma těmito dětmi. Školní spoje do nich nezajíždějí. V těchto případech lze doporučit odvážení dětí do školy prostřednictvím individuálních automobilů za přispění státu. Podobně je tomu u několika sídel ve spádovém území ZŠ Uhlířské Janovice. V případě sídel nevybavených školními spoji ve spádovém území ZŠ Suchdol je situace taková, že tato sídla leží poměrně blízko uvedené ZŠ. Z některých sídel žáci proto mohou docházet pěšky, u sídel ležících ve vzdálenosti 3 až 4 km od ZŠ lze doporučit dotovanou dopravu osobními automobily či obecní dodávkou (Opatovice).

V Tabulce 3. jsou zaznamenány body za vybavenost sledovaných základních škol družinou, jídelnou, kuchyní, tělocvičnou a venkovními sportovišti, příslušná Kapitola 6.2 tuto vybavenost zhodnocuje. *Optimalizace vybavenosti základních škol (E)* řešeného území vychází z tohoto hodnocení. V ZŠ Vlkaneč a ZŠ Vlastějovice by mělo být investováno do zřízení oddělených prostor pro družinu mimo školní třídy. V případě školních jídelen je situace složitější. Pokud žáci docházejí do značně vzdálených jídelen od budovy základní školy, potom je to problém. V budově takto nevybavené základní školy by měla být zřízena alespoň jídelna v podobě výdejny jídel dovážených odjinud. Tento problém se týká velkého počtu základních škol – zejména ZŠ Kutná Hora – Kamenná stezka, ZŠ Čáslav – Masarykova, ZŠ Zruč nad Sázavou, ZŠ Nové Dvory, ZŠ Malešov, ZŠ Kácov (týká se pouze budovy 1. stupně) a ZŠ Uhlířské Janovice (týká se pouze budovy 1. stupně). V případě neúplných základních škol jde o ZŠ Vlkaneč, ZŠ Záboří nad Labem, ZŠ Zbýšov a ZŠ Vlastějovice.

V Tabulce 3. je také uvedena přítomnost či nepřítomnost plnohodnotné tělocvičny v základní škole. Je ale třeba zvažovat, zda jde o školu úplnou či málotřídní, a zda je v bezprostředním okolí základní školy nějaká jiná využitelná tělocvična. Lze doporučit vybudovat plnohodnotnou tělocvičnu či alespoň cvičebnu u těchto základních škol – v úplné ZŠ Kácov vybudovat plnohodnotnou tělocvičnu alespoň v budově pro 2. stupeň, v neúplné ZŠ Kutná Hora – Hůrka zřídit alespoň cvičebnu ve volných prostorech uvnitř budovy, podobně v ZŠ Církvice (zde jsou vhodné prostory v navazující mateřské škole), podobně v ZŠ Vlkaneč a v ZŠ Záboří nad Labem).

Asi nelze vytvořit u všech úplných základních škol prostor pro atletický ovál. Nicméně základní školy by měly mít ve svém areálu alespoň nějaké hřiště pro míčové hry. V případě ZŠ Čáslav – Masarykova to ale není možné, neboť tato ZŠ má nevhodnou polohu uvnitř vnitroměstské zástavby. V okolí ZŠ Nové Dvory, umístěné v budově zámku, nelze hřiště zřídit, protože kolem se nachází zeleň zámku a dvůr zemědělského podniku. Nicméně poněkud dále na

zemědělských pozemcích by takové hřiště mohlo vzniknout. ZŠ Suchdol také hřiště nemá, přitom jde o úplnou ZŠ. Snad by se našel pozemek navazující na tuto ZŠ, kde by se dalo hřiště pro míčové hry zřídit. Jinak budou muset žáci stále docházet na vzdálené sportoviště. O neúplné ZŠ Kutná Hora – Hůrka ležící ve vnitroměstské zástavbě bylo již psáno výše. Nepřítomnost ploch pro sportování u této školy je zásadním handicapem, který nepodporuje dlouhodobou existenci této školy. U ZŠ Církvice by se malé hřiště dalo vytvořit, stejně tak u ZŠ Chotusice, ZŠ Záboří nad Labem, ZŠ Zbýšov a ZŠ Vlastějovice. V případě ZŠ Vlkaneč taková možnost není.

Bakalářská práce se také věnovala vybraným charakteristikám stavebního stavu a urbanismu základních škol okresu Kutná Hora. Následující text představuje optimalizační návrhy k *vylepšení stavebního stavu a urbanismu základních škol* (F) řešeného okresu. Nejprve ke kvalitě vnějšího pláště budov základních škol, pokud tuto kvalitu může autor této bakalářské práce posoudit. Velká většina sledovaných základních škol má vnější plášť budov v pořádku, je zateplený s novou omítkou. Zdá se, že ZŠ Čáslav – Masarykova nemá zateplení a mohla by se proto zateplit. Zámeckou ZŠ Nové Dvory zateplit nelze, neboť se jedná o památkový objekt. Také budova 1. stupně ZŠ Uhlířské Janovice není zateplená. Jde o starší budovu se členěnou fasádou městských pseudoslohů z přelomu 19. a 20. století, kde vnější zateplení není možné. Možná, že by se dalo uskutečnit vnitřní zateplení. U neúplné ZŠ Záboří nad Labem lze doporučit vnější zateplení, stejně tak u ZŠ Vlastějovice, kde je třeba navíc vyměnit stará okna.

Dále byla sledována intenzita automobilového provozu u hlavního vchodu do základních škol. Většina sledovaných základních škol má tento hlavní vchod zaústěný do prostor s minimálním nebo malým automobilovým provozem (podle Doprava 2016 zde projede za 24 hodin 3001–5000 automobilů). Problémy jsou ale u ZŠ Zbraslavice, ležící u frekventované silnice 2. třídy. Přes tuto komunikaci je vyznačen přechod pro chodce, ale vzhledem k velkému provozu a velkému počtu žáků této školy lze zde doporučit zřízení přechodu vybaveného semaforem. Podobný problém má ZŠ Zbýšov (na komunikaci projede za 24 hodin 1001–3000 automobilů – Doprava 2016), navíc podél komunikace před školou není ani zřízen chodník pro chodce. Zde je třeba takový chodník se zábradlím zřídit.

ZŠ Čáslav – Masarykova se nachází u frekventované silnice s provozem přesahujícím 7000 vozidel denně (7001–10000 vozidel dle Doprava 2016). Tento intenzivní automobilový provoz pod okny základní školy narušuje vyučování. Hlavní vchod pro žáky do této školy je ale naštěstí orientován do vedlejší ulice. V případě ZŠ Kutná Hora – Kamenná stezka je také problém s velkou intenzitou automobilového provozu pod okny školy. Hlavní vchod pro žáky do této školy ale naštěstí ústí do vedlejší jednosměrné ulice vybavené zpomalovacím retardérem. Nicméně lze doporučit osazení pěšího přechodu přes uvedenou frekventovanou komunikaci semaforem pro chodce.

8. Závěr

Bakalářská práce naplnila plánované kapitoly práce. Po Úvodu následuje Charakteristika okresu Kutná Hora z hlediska řešené problematiky (Kapitola 2.), řešící především administrativní uspořádání okresu Kutná Hora a rozmístění sídel, obyvatelstva a veřejné dopravy v tomto okresu. Rozbor literatury (Kapitola 3.) přináší informace o vybraných publikacích podobného tématu, jaký má bakalářská práce, včetně rozvojových projektů dotýkajících se vzdělávání v okresu Kutná Hora. Součástí je také stručná kapitola zaměřená na terminologii a legislativu.

Poměrně rozsáhlou kapitolou je Metodika práce (Kapitola 4.) popisující postupy analýz rozmístění, spádovosti a obsazenosti sledovaných základních škol, dále počtu dětí v jejich spádových územích, uspořádání školních spojů, vybavenosti základních škol, jejich polohy a stavu. Tyto metodické postupy jsou pak uplatněny ve dvou následujících výsledkových kapitolách (Kapitoly 5. a 6.). Klíčovou kapitolou bakalářské práce je Kapitola 7. obsahující návrhy na redukci či doplnění základních škol, úpravu jejich spádových území, úpravu prostorového a časového uspořádání školních spojů, doplnění vybavenosti základních škol a jejich stavebního stavu a urbanistického uspořádání. Následuje kapitola Závěr, Literatura s internetovými zdroji a Přílohy.

Hlavní cíl bakalářské práce – návrh optimalizace uspořádání základních škol a školního spádu do základních škol v okrese Kutná Hora – se do značné míry podařilo naplnit. Postupně byly naplňovány postupové cíle práce – poznání územního rozmístění úplných a málotřídních základních škol v řešeném okresu, poznání kvantitativních parametrů těchto škol, zmapování spádových území základních škol, zjištění počtu dětí ve školním věku v sídlech těchto spádových území, poznání dosažitelnosti základních škol prostřednictvím veřejné dopravy, dále také poznání vybrané vybavenosti základních škol a posouzení stavu jejich budov a okolí.

V okrese Kutná Hora existuje 18 úplných a 11 neúplných základních škol (bez speciálních základních škol). Venkovské úplné základní školy mnohdy zahrnují desítky spádových sídel s malým počtem dětí ve školním věku. Neúplných základních (až na výjimku málotřídních) škol je zde málo. Pouze jedné úplné základní škole hrozí redukce na základní školu neúplnou (ZŠ Žleby). U dalších základních škol s malým počtem žáků bylo navrženo rozšíření spádového území. Všechny neúplné základní školy by měly fungovat dále. V bakalářské práci je navrženo několik úprav školských spádových území. V dalších kapitolách je navrženo několik úprav spojů veřejné dopravy ve snaze zajistit dopravu žáku do a ze základních škol (do mnoha velmi malých sídel nezajíždí školní spoje). Navrženo je také několik doplnění vybavenosti základních škol, především školní kuchyní nebo venkovním hřištěm.

V Úvodu bakalářské práce byly stanoveny tři vstupní předpoklady. První vstupní předpoklad se potvrdil pouze částečně. V západní části okresu došlo v období vrcholného socialismu k ještě větší redukci neúplných základních škol, než se předpokládalo. Jsou zde hlavně úplné základní školy lokalizované do sídel poloměstského charakteru, které si kolem sebe vytvářejí rozsáhlá školská spádová území s mnoha desítkami populačně malých sídel.

Je skutečně pravdou, že v řešeném území Kutnohorska existují úplné venkovské základní školy s velmi malým počtem žáků (druhý vstupní předpoklad). V rámci návrhů obsažených v bakalářské práci byla snaha těmto školám pomoci, ale v případě základní školy Žleby pravděpodobně bude muset dojít k její přeměně na neúplnou základní školu.

Podobně jako v jižních Čechách, také na Kutnohorsku, zvláště v jeho západní části, existuje velké množství populačně malých sídel nedostatečně obslužených školními spoji veřejné dopravy. V těchto sídlech bývá několik málo dětí ve školním věku. Vzniká tak problém s dopravou těchto dětí do vzdálených úplných a neúplných základních škol. Tento vstupní předpoklad se tedy potvrdil. V bakalářské práci je několik návrhů, jak tento problém řešit.

Získané poznatky považuje autor bakalářské práce za důležité pro optimalizaci rozmístění základních škol na Kutnohorsku, včetně optimalizace spádových území těchto škol a optimalizace dopravy žáků do a z těchto škol. Práce by mohla nalézt uplatnění v programových dokumentech obcí s rozšířenou působností Kutná Hora a Čáslav a v programových dokumentech zdejších mikroregionů obcí. V průběhu tvorby bakalářské práce se také objevila zajímavá vazba na rozvíjející se projekt Eduzměna, zaměřený na zvýšení kvality základního vzdělávání na Kutnohorsku. Bohužel, zejména z důvodu koronavirové krize, nebylo možné významněji rozvinout spolupráci s tímto projektem. Autor bakalářské práce se připravuje na povolání učitele na základní škole v okolí svého bydliště – na Kutnohorsku či Benešovsku. Poznání základních škol tohoto regionu je proto i z tohoto důvodu pro autora důležité.

9. Literatura a internetové zdroje

- ABERG-BENGTSSON, L. (2009): The smaller the better? A review of research on small rural schools in Sweden. *International Journal of Educational Research*, 48 (2):100-108. <http://dx.doi.org/10.1016/j.ijer.2009.02.007>
- ČERVÍK, J. (2020): Sociálně-populační rozvinutost periferních, semiperiferních a střediskových sídel okresu Prachatice. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Pedagogická fakulta, katedra geografie, 54 s. + přílohy.
- ČSÚ (2013a): Statistický lexikon obcí 2013. Praha, Český statistický úřad a Ministerstvo vnitra, 900 s. <https://www.czso.cz/csu/czso/statisticky-lexikon-obci-2013-a8m6eyff20>
- ČSÚ (2020a): Databáze demografických údajů za obce ČR – Středočeský kraj, okres Kutná Hora – 2020. Český statistický úřad v Praze. <https://www.czso.cz/documents/10180/137914987/cz0205.xlsx> (5. 9. 2020)
- ČSÚ (2020b): Demografická ročenka správních obvodů obcí s pověřeným obecním úřadem - 2010 až 2019. Český statistický úřad v Praze. <https://www.czso.cz/csu/czso/so-pou-stredocesky-kraj-zinsu52w6o> (5. 9. 2020)
- ČSÚ (2020c): Územně analytické podklady obcí ČR. Český statistický úřad v Praze. https://www.czso.cz/documents/10180/23192368/uap_obce_2019.xlsx/324a33c5-c073-445b-9f3f-49d1b259974f?version=1.5 (5. 9. 2020)
- ČŠI (2020d): Registr inspekčních zpráv České školní inspekce. Česká školní inspekce, Praha, <https://www.csicr.cz/cz/Dokumenty/Inspekcni-zpravy> (14. 10. 2020)
- DOPRAVA (2016): Celostátní sčítání dopravy 2016. Mapový portál. Ředitelství silnic a dálnic v Praze. <http://scitani2016.rsd.cz/pages/map/default.aspx>
- DOWLING, J. (2009): Changes and challenges: Key issues for Scottish rural schools and communities. *International Journal of Educational Research*, 48 (2):129-139. <http://dx.doi.org/10.1016/j.ijer.2009.02.005>
- EDUZMĚNA (2020): Zvýšit kvalitu vzdělávání se nadační fond Eduzměna rozhodl na Kutnohorsku. Nadační fond Eduzměna, Praha. <https://eduzmena.cz/2020/01/28/zvysit-kvalitu-vzdelavani-se-nadacni-fond-eduzmena-rozhodl-na-kutnohorsku/> (14.9.2020).
- EMMEROVÁ, K. (2000): Malotřídky v současném prostředí českého venkova. *Studia paedagogica*, 47 (3-4):81-96.
- GOOGLE EARTH (2021): Okres Kutná Hora. <https://www.google.cz/earth> (20. 2. 2021).
- GOOGLE MAPY (2021): Okres Kutná Hora. <https://www.google.cz/maps> (20. 2. 2021).
- HARGREAVES, L., KVALSUND, R., GALTON, M. (2009): Reviews of research on rural schools and their communities in British and Nordic countries: Analytical perspectives and cultural meaning. *International Journal of Educational Research*, 48 (2):80-88. <http://dx.doi.org/10.1016/j.ijer.2009.02.001>
- HOUDKOVÁ, B. (2020): Sociálně-populační rozvinutost periferních, semiperiferních a střediskových sídel okresu Klatovy. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Pedagogická fakulta, katedra geografie, 61 s. + přílohy.
- IDOS (2021): Informační dopravní systém. Praha, CHAPS spol. s.r.o. <https://idos.idnes.cz/vlakyautobusymhdvse/spojeni/> (20. 2. 2021).
- JOHANSSON, K., HASSELBERG, M., LAFLAMME, L. (2012): Active commuting to and from school among Swedish children – a national and regional study. *The European Journal of Public Health*, 22 (2):209-214. <http://dx.doi.org/10.1093/eurpub/ckr042>
- KALAOJA, E., PIETARINEN, J. (2009): Small rural primary schools in Finland: A pedagogically valuable part of the school network. *International Journal of Educational Research*, 48 (2):109-116. <http://dx.doi.org/10.1016/j.ijer.2009.02.003>

- KOUTOVÁ, K. (2021): Stabilizace venkovských základních škol s malým počtem žáků (okresy Prachatice a Český Krumlov). Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Pedagogická fakulta, katedra geografie, 75 s. + přílohy.
- KRINEDLOVÁ, D. (2018): Optimalizace spádových obvodů základních škol ve správních obvodech ORP Prachatice a ORP Vimperk. Diplomová práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Pedagogická fakulta, katedra geografie, 100 s. + přílohy.
- KUBEŠ, J., PODLEŠÁKOVÁ, N. (2021): Lidský a demografický kapitál v periferiích Plzeňského kraje. *Geografie*, 126 (1): 97-122.
<https://doi.org/10.37040/geografie2021126010097>
- KUBEŠ, J., VOKROUHLÍK, T. (2019): Strategies and measures for preserving rural and increasing suburban primary schools in the district of České Budějovice, Czechia. *Geographia Cassoviensis*, 13 (1):53-67. <https://doi.org/10.33542/GC2019-1-05>
- KUČEROVÁ, S., KUČERA, Z. (2009): Vztah periferality a vzdělávání: Lze definovat periferní oblasti na základě vývoje sítě základních škol? *Acta geographica Universitatis Comenianae*, 53 (53):59-73.
- KUČEROVÁ, S., KUČERA, Z. (2012): Changes in the spatial distribution of elementary schools and their impact on rural communities in Czechia in the second half of the 20th century. *Journal of Research in Rural Education*, 27 (11):1–17.
- KUČEROVÁ, S. R., BLÁHA, J. D., KUČERA, Z. (2015): Transformations of spatial relationships in elementary education: A case study of changes in two Czech rural areas since the second half of the 20th century. *Moravian Geographical Reports*, 23 (1):34-44.
<https://doi.org/10.1515/mgr-2015-0004>
- KUČEROVÁ, S. R., DVOŘÁK, D., MEYER, P., BARTŮNĚK, M. (2020): Dimensions of centralization and decentralization in the rural educational landscape of post-socialist Czechia. *Journal of Rural Studies*, 74 (únor):280-293.
<https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2019.12.018>
- LEXIKON (1965): Statistický lexikon obcí ČSSR. Ministerstvo vnitra v Praze, 668 s.
- MAPKH (2018a): Analýza dopravní obslužnosti SO ORP Kutná Hora. Místní akční skupina Kutnohorsko, Kutná Hora, 252 s.
http://mapkutnohorsko.cz/wp-content/uploads/2018/10/A_MAP_Anal%C3%Bdza_dopravn%C3%AD_obslu%C5%Benosti_SO_ORP_Kutn%C3%A1_Hora.pdf
- MAPKH (2018b): Místní akční plán rozvoje vzdělávání v SO ORP Kutná Hora. Analytická část. Místní akční skupina Kutnohorsko, Kutná Hora, 195 s. http://mapkutnohorsko.cz/wp-content/uploads/2018/10/MAP_fin%C3%A1ln%C3%AD_dokument.pdf
- MAPY SEZNAM (2021): Okres Kutná Hora.
<https://www.mapy.cz> (20. 2. 2021).
- MŠMT (2020): Národní rejstřík škol a školských zařízení. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, Praha. <http://rejskol.msmt.cz/> (15. 10. 2020)
- MUSIL, J., MÜLLER, J. (2008): Vnitřní periferie v České republice jako mechanismus sociální exkluze. *Sociologický časopis*, 44 (2):321-348.
- PRŮCHA, J., MAREŠ, J., WALTEROVÁ, E. (2003): Pedagogický slovník. 4 vyd. Praha, Portál, 324 s.
- SLEE, B., MILLER, D. (2015): School closures as a driver of rural decline in Scotland: A problem in pursuit of some evidence? *Scottish Geographical Journal*, 131 (2):78-97.
<http://dx.doi.org/10.1080/14702541.2014.988288>
- STRATEGIE KH (2015): Strategie území správního obvodu ORP Kutná Hora v oblasti předškolní výchovy a základního školství, sociálních služeb, odpadového hospodářství a rekreace a cestovního ruchu. Praha, Svaz měst a obcí České republiky, 276 s.
http://mapkutnohorsko.cz/wp-content/uploads/2018/10/SD_Kutna_Hora.pdf

- TOMÍČEK, F. (2019): Optimalizace spádových obvodů základních škol ve správních obvodech ORP Třeboň, ORP Jindřichův Hradec a ORP Dačice. Diplomová práce. České Budějovice, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Pedagogická fakulta, katedra geografie, 79 s. + přílohy.
- TRNKOVÁ, K. (2007): Vzdělávací politika vůči málotřídkám z pohledu zástupců kraje, obcí a škol: situace v Jihomoravském kraji. *Studia Minora Facultatis Philosophicae Universitatis Brunensis*, 12 (U 12):13-26.
- VLTAVSKÁ, I. (2020): Optimalizace spádových regionů základních škol v SOORP Příbram. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Pedagogická fakulta, katedra geografie, 56 s. + přílohy
- VYHLÁŠKA (2005): Vyhláška č. 48/2005 Sb., o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky. <http://www.msmt.cz/file/38827/> (2. 3. 2021)
- VYHLÁŠKA (2012): Vyhláška č. 256/2012 Sb. Vyhláška, kterou se mění vyhláška č. 48/2005 Sb., o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky, ve znění vyhlášky č. 454/2006 Sb. <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-256> (2. 3. 2021)
- VYHLÁŠKA ČÁSLAV (2012): Obecně závazná vyhláška 3/2012 o školských obvodech základních škol. Město Čáslav. https://www.meucaslav.cz/assets/File.ashx?id_org=1834&id_dokumenty=16037
- VYHLÁŠKA KRCHLEBY (2017): Obecně závazná vyhláška obce č. 1/2017, kterou se stanoví část společného školského obvodu základní školy a mateřské školy. Obec Krchleby. http://www.krchleby-kh.cz/assets/File.ashx?id_org=7444&id_dokumenty=1637
- VYHLÁŠKA KRCHLEBY (2018): Obecně závazná vyhláška obce č. 1/2018, kterou se stanoví část společného školského obvodu základní školy. Obec Krchleby. http://www.krchleby-kh.cz/assets/File.ashx?id_org=7444&id_dokumenty=1718
- VYHLÁŠKA KUTNÁ HORA (2014): Vyhláška č. 3/2014 o stanovení školských obvodů spádových škol v Kutné Hoře. Město Kutná Hora. <https://mu.kutnahora.cz/file/3217/download/>
- VYHLÁŠKA KUTNÁ HORA (2017): Obecně závazná vyhláška č. 6/2017, kterou se mění a doplňuje obecně závazná vyhláška č. 3/2014. Město Kutná Hora. <https://mu.kutnahora.cz/file/3219/download/>
- VYHLÁŠKA SOUŇOV (2018): Obecně závazná vyhláška č. 1/2018 kterou se stanoví část společného školského obvodu základní školy. Obec Souňov. https://www.sounov.cz/e_download.php?file=data/uredni_deska/obsah246_6.pdf&original=obecn%C4%9B%20z%C3%A1vazn%C3%A1%20vyhl%C3%A1%C5%A1ka%20%C4%8D.1%202018.pdf
- VYHLÁŠKA VODRANTY (2018): Obecně závazná vyhláška obce č. 1/2018, kterou se stanoví část společného školského obvodu základní školy a mateřské školy. Obec Vodranty. https://vodranty.cz/61yhlašky/OZV_1_2018.pdf
- ZÁKON (2004): Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (Školský zákon). <http://www.msmt.cz/dokumenty-3/skolsky-zakon> (5. 3. 2021)
- ZÁKON (2020): Zákon č. 284/2020 Sb. Zákon, kterým se mění zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání. <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2020-284> (11.3.2021)

10. Seznam příloh a rozsáhlejší přílohy

Obr. 1. Počty mateřských, základních a středních škol v SO ORP Kutná Hora (MAPKH 2018a)

Obr. 2. Počty mateřských, základních a středních škol v SO ORP Kutná Hora (MAPKH 2018b)

Mapa 1. Okres Kutná Hora, jeho SO ORP, SO POÚ, města, malá města, městyse a venkovská sídla

Mapa 2. Spádová území pro 1. stupeň ZŠ v okrese Kutná Hora (2019)

Mapa 3. Spádová území pro 2. stupeň ZŠ v okrese Kutná Hora (2019)

Mapa 4. Sídla s nedostatečným počtem školních spojů na 1. stupni ZŠ v okrese Kutná Hora (2021)

Mapa 5. Sídla s nedostatečným počtem školních spojů na 2. stupni ZŠ v okrese Kutná Hora (2021)

Tabulka 1. Struktura obyvatelstva v jednotlivých SO POÚ (2019)

Tabulka 2. Počty žáků a tříd na 1. a 2. st. ZŠ a počty dětí ve spádových územích ZŠ – okres Kutná Hora (2019)

Tabulka 3. Vybavenost ZŠ okresu Kutná Hora (2020)

Tabulka 4. Stavební a urbanistické charakteristiky ZŠ okresu Kutná Hora (2020)

Tabulka 5. Počty dětí ve školním věku podle sídel v okrese Kutná Hora (2011, 2020)

Tabulka 6. Počty školních spojů v sídlech spádových území 1. stupně ZŠ okresu Kutná Hora (2020)

Tabulka 7. Počty školních spojů v sídlech spádových území 2. stupně ZŠ okresu Kutná Hora (2020)

Tabulka 5. Počty dětí ve školním věku podle sídel v okrese Kutná Hora (2011, 2020)

Obec Část obce	Počet dětí 0–14 2011 (Sčítání)	Počet dětí 0–14 2020 (pře počet z obcí)	Počet dětí 6–10 2020	Počet dětí 11–14 2020
Adamov	15	17,0	5,7	4,5
Bernardov	21	17,0	5,7	4,5
Bílé Podolí	76	71,0	23,7	18,9
Bílé Podolí	52	48,6	16,2	13,0
Lovčice	13	12,1	4,0	3,2
Zařičany	11	10,3	3,4	2,7
Bludov	1	1,0	0,3	0,3
Bohdaneč	67	65,0	21,7	17,3
Bohdaneč	46	44,6	14,9	11,9
Dvorecko	-	0,0	0,0	0,0
Kotoučov	5	4,9	1,6	1,3
Prostřední Ves	8	7,8	2,6	2,1
Řeplice	7	6,8	2,3	1,8
Šlechtín	1	1,0	0,3	0,3
Brambory	14	8,0	2,7	2,1
Bratčice	54	41,0	13,7	10,9
Církvice	192	207,0	69,0	55,2
Církvice	82	88,4	29,5	23,6
Jakub	110	118,6	39,5	31,6
Čáslav	1 460	1574,0	524,7	419,7
Čáslav-Nové Město	1 310	1412,3	470,8	376,6
Čáslav-Staré Město	144	155,2	51,7	41,4
Filipov	6	6,5	2,2	1,7
Čejkovice	2	0,0	0,0	0,0
Černíny	45	52,0	17,3	13,9
Bahno	24	27,7	9,2	7,4
Černíny	5	5,8	1,9	1,5
Hetlín	8	9,2	3,1	2,5
Krasoňovice	2	2,3	0,8	0,6
Předbořice	3	3,5	1,2	0,9
Zdeslavice	3	3,5	1,2	0,9
Červené Janovice	94	74,0	24,7	19,7
Červené Janovice	77	60,6	20,2	16,2
Chvalov	-	0,0	0,0	0,0
Lány	2	1,6	0,5	0,4
Plhov	-	0,0	0,0	0,0
Vilémovice	10	7,9	2,6	2,1
Zadní	-	0,0	0,0	0,0
Zhoř	5	3,9	1,3	1,0
Čestín	41	55,0	18,3	14,7
Čenovice	7	9,4	3,1	2,5
Čentice	-	0,0	0,0	0,0

Čestín	11	14,8	4,9	3,9
Kamenná Lhota	2	2,7	0,9	0,7
Kasanice	9	12,1	4,0	3,2
Kněž	6	8,0	2,7	2,1
Milotice	3	4,0	1,3	1,1
Morány	-	0,0	0,0	0,0
Polipsy	3	4,0	1,3	1,1
Dobrovítov	13	13,0	4,3	3,5
Dědice	2	2,0	0,7	0,5
Dobrovítov	11	11,0	3,7	2,9
Dolní Pohled'	4	11,0	3,7	2,9
Dolní Pohled'	4	11,0	3,7	2,9
Měchovice	-	0,0	0,0	0,0
Drobovice	49	51,0	17,0	13,6
Hlízov	90	114,0	38,0	30,4
Horka I	53	54,0	18,0	14,4
Borek	4	4,1	1,4	1,1
Horka I	17	17,3	5,8	4,6
Svobodná Ves	32	32,6	10,9	8,7
Horka II	44	38,0	12,7	10,1
Buda	6	5,2	1,7	1,4
Čejtice	6	5,2	1,7	1,4
Horka II	28	24,2	8,1	6,4
Hrádek	-	0,0	0,0	0,0
Onšovec	4	3,5	1,2	0,9
Horky	42	80,0	26,7	21,3
Horušice	12	15,0	5,0	4,0
Hostovlice	37	30,0	10,0	8,0
Hraběšín	11	8,0	2,7	2,1
Chabeřice	30	34,0	11,3	9,1
Brandýs	-	0,0	0,0	0,0
Čížov	2	2,3	0,8	0,6
Holšice	11	12,5	4,2	3,3
Chabeřice	17	19,3	6,4	5,1
Chlístovice	94	97,0	32,3	25,9
Chlístovice	53	54,7	18,2	14,6
Chroustkov	1	1,0	0,3	0,3
Kralice	14	14,4	4,8	3,9
Kraličky	1	1,0	0,3	0,3
Pivnisko	5	5,2	1,7	1,4
Svatý Jan t. Krsovice	3	3,1	1,0	0,8
Švábínov	-	0,0	0,0	0,0
Vernýřov	-	0,0	0,0	0,0
Všesoky	4	4,1	1,4	1,1
Zdeslavice	3	3,1	1,0	0,8

Obec Část obce	Počet dětí 0–14 2011 (Sčítání)	Počet dětí 0–14 2020 (přepočet z obcí)	Počet dětí 6–10 2020	Počet dětí 11–14 2020
Žandov	10	10,3	3,4	2,8
Chotusice	106	129,0	43,0	34,4
Druhanice	-	0,0	0,0	0,0
Chotusice	106	129,0	43,0	34,4
Kácov	76	134,0	44,7	35,7
Kácov	61	107,6	35,9	28,7
Račíněves	4	7,1	2,4	1,9
Zderadinky	2	3,5	1,2	0,9
Zderadiny	3	5,3	1,8	1,4
Zliv	6	10,6	3,5	2,8
Kluky	50	93,0	31,0	24,8
Kluky	34	63,2	21,1	16,9
Nová Lhota	7	13,0	4,3	3,5
Olšany	8	14,9	5,0	4,0
Pucheř	1	1,9	0,6	0,5
Kobylnice	40	28,0	9,3	7,5
Košice	9	8,0	2,7	2,1
Krchleby	45	59,0	19,7	15,7
Chedrbí	4	5,2	1,7	1,4
Krchleby	41	53,8	17,9	14,3
Křesetice	123	110,0	36,7	29,3
Bykáň	2	1,8	0,6	0,5
Chrást	10	8,9	3,0	2,4
Krupá	4	3,6	1,2	1,0
Křesetice	107	95,7	31,9	25,5
Kutná Hora	2 770	2814,0	938,0	750,4
Hlouška	706	717,2	239,1	191,3
Kaňk	105	106,7	35,6	28,4
Karlov	86	87,4	29,1	23,3
Kutná Hora-Vnitřní Město	304	308,8	102,9	82,4
Malín	165	167,6	55,9	44,7
Neškaredice	77	78,2	26,1	20,9
Perštejnec	4	4,1	1,4	1,1
Poličany	33	33,5	11,2	8,9
Sedlec	165	167,6	55,9	44,7
Šipší	630	640,0	213,3	170,7
Vrchlice	51	51,8	17,3	13,8
Žižkov	444	451,1	150,4	120,3
Ledečko	30	19,0	6,3	5,1
Ledečko	30	19,0	6,3	5,1
Vraník	x	0,0	0,0	0,0
Malešov	145	166,0	55,3	44,3
Albrechtice	2	2,3	0,8	0,6

Malešov	127	145,4	48,5	38,8
Maxovna	-	0,0	0,0	0,0
Polánka	6	6,9	2,3	1,8
Týniště	10	11,4	3,8	3,1
Miskovice	161	185,0	61,7	49,3
Bylany	35	40,2	13,4	10,7
Hořany	9	10,3	3,4	2,8
Mezholezy	3	3,4	1,1	0,9
Miskovice	66	75,8	25,3	20,2
Přitoky	48	55,2	18,4	14,7
Močovice	39	76,0	25,3	20,3
Nepoměřice	27	37,0	12,3	9,9
Bedřichov	-	0,0	0,0	0,0
Miletice	2	2,7	0,9	0,7
Nepoměřice	25	34,3	11,4	9,1
Nové Dvory	121	120,0	40,0	32,0
Nové Dvory	117	116,0	38,7	30,9
Ovčáry	4	4,0	1,3	1,1
Okřesaneč	32	29,0	9,7	7,7
Onomyšl	48	53,0	17,7	14,1
Budy	-	0,0	0,0	0,0
Křečovice	13	14,4	4,8	3,8
Miletín	7	7,7	2,6	2,1
Onomyšl	28	30,9	10,3	8,2
Rozkoš	-	0,0	0,0	0,0
Opatovice I	16	16,0	5,3	4,3
Paběnice	20	38,0	12,7	10,1
Pertoltice	22	21,0	7,0	5,6
Budkovice	3	2,9	1,0	0,8
Chlístovice	-	0,0	0,0	0,0
Laziště	4	3,8	1,3	1,0
Machovice	5	4,8	1,6	1,3
Milanovice	-	0,0	0,0	0,0
Pertoltice	10	9,5	3,2	2,5
Petrovice I	44	38,0	12,7	10,1
Hološiny	1	0,9	0,3	0,2
Michalovice	1	0,9	0,3	0,2
Petrovice I	29	25,0	8,3	6,7
Senetín	6	5,2	1,7	1,4
Újezdec	7	6,0	2,0	1,6
Petrovice II	14	15,0	5,0	4,0
Boštice	-	0,0	0,0	0,0
Losiny	4	4,3	1,4	1,1
Nové Nespeřice	-	0,0	0,0	0,0
Petrovice II	-	0,0	0,0	0,0
Stará Huť	4	4,3	1,4	1,1
Staré Nespeřice	6	6,4	2,1	1,7

Obec Část obce	Počet dětí 0–14 2011 (Sčítání)	Počet dětí 0–14 2020 (přepočít z obcí)	Počet dětí 6–10 2020	Počet dětí 11–14 2020
Tlučeň	-	0,0	0,0	0,0
Podveky	22	32,0	10,7	8,5
Ježovice	4	5,8	1,9	1,6
Podveky	16	23,3	7,8	6,2
Útěchovosty	2	2,9	1,0	0,8
Zalíbená	-	0,0	0,0	0,0
Potěhy	96	121,0	40,3	32,3
Rašovice	62	46,0	15,3	12,3
Jindice	33	24,5	8,2	6,5
Mančice	7	5,2	1,7	1,4
Netušil	12	8,9	3,0	2,4
Rašovice	10	7,4	2,5	2,0
Rataje nad Sázavou	54	67,0	22,3	17,9
Malovidy	3	3,7	1,2	1,0
Mirošovice	9	11,2	3,7	3,0
Rataje nad Sázavou	42	52,1	17,4	13,9
Rohozec	37	45,0	15,0	12,0
Řendějov	30	29,0	9,7	7,7
Jiřice	14	13,5	4,5	3,6
Nový Samechov	6	5,8	1,9	1,5
Řendějov	4	3,9	1,3	1,0
Starý Samechov	6	5,8	1,9	1,5
Samopše	14	21,0	7,0	5,6
Budín	1	1,5	0,5	0,4
Mrchojedy	1	1,5	0,5	0,4
Prívklady	1	1,5	0,5	0,4
Samopše	-	0,0	0,0	0,0
Talberk	11	16,5	5,5	4,4
Semtěš	32	52,0	17,3	13,9
Schořov	4	6,0	2,0	1,6
Slavošov	15	12,0	4,0	3,2
Hranice	8	6,4	2,1	1,7
Slavošov	7	5,6	1,9	1,5
Věžníkov	-	0,0	0,0	0,0
Soběšín	7	14,0	4,7	3,7
Otryby	4	8,0	2,7	2,1
Soběšín	3	6,0	2,0	1,6
Souňov	18	20,0	6,7	5,3
Staňkovice	27	50,0	16,7	13,3
Chlum	6	11,1	3,7	3,0
Nová Ves	4	7,4	2,5	2,0
Ostašov	1	1,9	0,6	0,5
Smilovice	4	7,4	2,5	2,0
Staňkovice	12	22,2	7,4	5,9

Starkoč	15	9,0	3,0	2,4
Sudějov	10	14,0	4,7	3,7
Suchdol	146	124,0	41,3	33,1
Dobřeň	23	19,5	6,5	5,2
Malenovice	7	5,9	2,0	1,6
Solopysky	14	11,9	4,0	3,2
Suchdol	91	77,3	25,8	20,6
Vysoká	11	9,3	3,1	2,5
Svatý Mikuláš	113	147,0	49,0	39,2
Lišice	-	0,0	0,0	0,0
Sulovice	8	10,4	3,5	2,8
Svatá Kateřina	44	57,2	19,1	15,3
Svatý Mikuláš	61	79,4	26,5	21,2
Šebestěnice	2	12,0	4,0	3,2
Štipoklasy	26	23,0	7,7	6,1
Třebešice	46	49,0	16,3	13,1
Třebětín	6	16,0	5,3	4,3
Hostkovice	-	0,0	0,0	0,0
Třebětín	4	10,7	3,6	2,8
Vickovice	2	5,3	1,8	1,4
Třebonín	13	13,0	4,3	3,5
Tupadly	89	101,0	33,7	26,9
Uhliřské Janovice	481	438,0	146,0	116,8
Bláto	10	9,1	3,0	2,4
Janovická Lhota	13	11,8	3,9	3,2
Kochánov	2	1,8	0,6	0,5
Malejovice	2	1,8	0,6	0,5
Mitrov	14	12,7	4,2	3,4
Opatovice II	3	2,7	0,9	0,7
Silvanka	-	0,0	0,0	0,0
Uhliřské Janovice	437	397,9	132,6	106,1
Úmonín	57	69,0	23,0	18,4
Březová	5	6,1	2,0	1,6
Hájek	1	1,2	0,4	0,3
Korotice	15	18,2	6,1	4,8
Lomec	11	13,3	4,4	3,6
Lomeček	5	6,1	2,0	1,6
Úmonín	20	24,2	8,1	6,5
Úžice	87	109,0	36,3	29,1
Benátky	5	6,3	2,1	1,7
Čekanov	5	6,3	2,1	1,7
Františkov	-	0,0	0,0	0,0
Chrastná	3	3,8	1,3	1,0
Karlovice	-	0,0	0,0	0,0
Mělník	14	17,5	5,8	4,7
Nechyba	23	28,8	9,6	7,7
Radvanice	17	21,3	7,1	5,7

Obec Část obce	Počet dětí 0–14 2011 (Sčítání)	Počet dětí 0–14 2020 (přepočít z obcí)	Počet dětí 6–10 2020	Počet dětí 11–14 2020
Smrk	7	8,8	2,9	2,3
Úžice	13	16,3	5,4	4,3
Vavřinec	73	106,0	35,3	28,3
Chmeliště	36	52,3	17,4	13,9
Vavřinec	24	34,8	11,6	9,3
Žišov	13	18,9	6,3	5,0
Vidice	39	26,0	8,7	6,9
Karlov t. Doubrava	3	2,0	0,7	0,5
Nová Lhota	7	4,7	1,6	1,2
Roztěž	9	6,0	2,0	1,6
Tuchotice	4	2,7	0,9	0,7
Vidice	16	10,7	3,6	2,8
Vinaře	40	38,0	12,7	10,1
Vinaře	28	26,6	8,9	7,1
Vinice	12	11,4	3,8	3,0
Vlačice	40	41,0	13,7	10,9
Vlačice	14	14,4	4,8	3,8
Výčapy	26	26,7	8,9	7,1
Vlastějovice	62	64,0	21,3	17,1
Březina	1	1,0	0,3	0,3
Budčice	5	5,2	1,7	1,4
Kounice	9	9,3	3,1	2,5
Milošovice	5	5,2	1,7	1,4
Pavlovice	6	6,2	2,1	1,7
Skala	-	0,0	0,0	0,0
Vlastějovice	33	34,1	11,4	9,1
Volavá Lhota	3	3,1	1,0	0,8
Vlkaneč	64	85,0	28,3	22,7
Kozohlody	15	19,9	6,6	5,3
Přibyslavice	2	2,7	0,9	0,7
Vlkaneč	47	62,4	20,8	16,6
Vodranty	4	14,0	4,7	3,7
Vrdy	415	382,0	127,3	101,9
Dolní Bučice	115	105,9	35,3	28,2
Horní Bučice	48	44,2	14,7	11,8
Vrdy	227	208,9	69,6	55,7
Zbyslav	25	23,0	7,7	6,1
Záboří nad Labem	132	138,0	46,0	36,8
Habrkovice	15	15,7	5,2	4,2
Záboří nad Labem	117	122,3	40,8	32,6
Zbizuby	64	76,0	25,3	20,3
Hroznice	2	2,4	0,8	0,6
Koblasko	4	4,8	1,6	1,3
Makolusky	4	4,8	1,6	1,3

Nechyba	x	0,0	0,0	0,0
Vestec	1	1,2	0,4	0,3
Vlková	8	9,5	3,2	2,5
Vranice	14	16,6	5,5	4,4
Zbizuby	31	36,8	12,3	9,8
Zbraslavice	187	177,0	59,0	47,2
Borová	4	3,8	1,3	1,0
Hodkov	7	6,6	2,2	1,8
Chotěměřice t. Pančava	1	0,9	0,3	0,3
Kateřinky	7	6,6	2,2	1,8
Krasoňovice	1	0,9	0,3	0,3
Lipina	17	16,1	5,4	4,3
Malá Skalice	1	0,9	0,3	0,3
Ostrov	2	1,9	0,6	0,5
Radvančice	3	2,8	0,9	0,8
Rápošov	4	3,8	1,3	1,0
Útěšenovice	4	3,8	1,3	1,0
Velká Skalice	-	0,0	0,0	0,0
Zbraslavice	136	128,7	42,9	34,3
Zbýšov	96	76,0	25,3	20,3
Břeží	15	11,9	4,0	3,2
Damírov	6	4,8	1,6	1,3
Chlum	4	3,2	1,1	0,8
Klucké Chvalovice	10	7,9	2,6	2,1
Krchlebská Lhota	6	4,8	1,6	1,3
Opatovice	10	7,9	2,6	2,1
Zbudovice	6	4,8	1,6	1,3
Zbýšov	39	30,9	10,3	8,2
Zruč nad Sázavou	564	559,0	186,3	149,1
Domahoř	2	2,0	0,7	0,5
Dubina	2	2,0	0,7	0,5
Nesměřice	6	5,9	2,0	1,6
Zruč nad Sázavou	549	544,1	181,4	145,1
Želivec	5	5,0	1,7	1,3
Žáky	53	60,0	20,0	16,0
Štrampouch	37	41,9	14,0	11,2
Žáky	16	18,1	6,0	4,8
Žehušice	122	148,0	49,3	39,5
Bojmany	8	9,7	3,2	2,6
Žehušice	114	138,3	46,1	36,9
Žleby	149	207,0	69,0	55,2
Kamenné Mosty	5	6,9	2,3	1,9
Markovice	13	18,1	6,0	4,8
Zehuby	7	9,7	3,2	2,6
Žleby	124	172,3	57,4	45,9

Zdroj: ČSÚ (2013a), ČSÚ (2020a)

Tabulka 6. Počty školních spojů v sídlech spádových území 1. stupně ZŠ okresu Kutná Hora (2020)

Sídlo základní školy	Počet spojů v sídlech spádového území ZŠ směřujících do ZŠ a zpět
Základní škola Kutná Hora – Kam. stezka	Bylany (1;1), Grunta (1;1), Hlízov (5;6), Hlouška (škola v sídle), Hořany (2;3), Kaňk (4;9), Karlov (škola v sídle), Kutná Hora-Vnitřní Město (škola v sídle), Malín (10;17), Neškaredice (1;3), Perštejnec (1;1), Poličany (4;7), Přitoky (6;7), Sedlec (škola v sídle), Šipší (škola v sídle), Vrchlice (škola v sídle), Žižkov (škola v sídle)
Základní škola Kutná Hora – Žižkov	Viz výše
Základní škola Kutná Hora – Palacha	Viz výše
Základní škola Kutná Hora – J. sady	Viz výše
Základní škola Čáslav – nám. JŽT	Čáslav-Nové Město (škola v sídle), Čáslav-Staré Město (škola v sídle), Drobovice (4;5), Filipov (1;3), Kluky (2;6), Močovice (2;7), Olšany (1;2), Puchet (0;0 – 0,6 děti) , Souňov (2;2), Štrampouch (2;2), Vodranty (1;3), Záký (2;2)
Základní škola Čáslav – Masarykova	Viz výše
Základní škola Čáslav – Sadová	Viz výše
Základní škola Zruč nad Sázavou	Brandýs (0;0 – 0 děti) , Březina (1;7), Buda (2;9), Budkovice (0;0 – 1,0 děti) , Čejtice (1;3), Čížov (1;3), Dolní Pohled (2;6), Domahor (0;0 – 0,7 děti) , Dubina (1;1), Holsice (1;3), Horka II (1;2), Hrádek (0;0 – 0 děti) , Chabeřice (2;3), Chlístovice (1;2), Jiříce (1;1), Kounice (1;1), Lazišť (1;7), Machovice (1;2), Měchonice (1;3), Milanovice (1;3), Milošovice (1;1), Nesměřice (0;2 – 2,0 děti) , Nový Samechov (1;1), Onšovec (1;3), Pavlovice (1;2), Pertoltice (1;3), Řendějov (1;1), Skala (1;1), Slavošov (0;2 – 1,9 děti) , Starý Samechov (1;1), Věžníkov (0;1 – 0 děti) , Volavá Lhota (1;1), Zruč nad Sázavou (škola v místě), Želivec (1;1)
Základní škola Uhlířské Janovice	Bedřichov (0;0 – 0 děti) , Bláto (1;2), Boštice (1;1), Budy (0;0 – 0 děti) , Čekanov (1;5), Čentice (1;2), Čestín (0;2 – 4,9 děti) , Františkov (1;0 – 0 děti), Hatě (1;3), Horní Jelčany (0;0 – 3,8 děti) , Hroznice (1;3), Chlum (1;5), Chmeliště (2;5), Chrastná (1;2), Janovická Lhota (1;2), Ježovice (1;2), Jindice (2;4), Kamenná Lhota (0;0 – 0,9 děti) , Karlovice (0;2 – 0 děti) , Kochánov (1;1), Košice (1;4), Křečovice (2;4), Ledečko (0;2 – 6,3 děti) , Makolusky (1;3), Malejovice (1;3), Malovidy (0;0 – 1,2 děti) , Mančice (2;7), Miletice (0;0 – 0,9 děti) , Miletín (1;2), Milotice (1;2), Mírošovice (1;4), Mítrov (3;5), Morány (0;0 – 0 děti) , Mrchojedy (0;0 – 0,5 děti) , Nechyba (1;3), Nepoměřice (1;2), Netušil (1;2), Nová Ves (1;5), Nové Nespěřice (1;1), Onomyšl (2;3), Opatovice II (1;2), Ostašov (1;5), Otryby (1;2), Petrovice II (1;1), Podveky (1;2), Rašovice (1;2), Rataje nad Sázavou (1;4), Rozkoš (1;2), Silvána (1;1), Smilovice (1;2), Smrk (1;5), Soběšín (1;2), Staňkovice (1;5), Stará Huť (1;2), Staré Nespěřice (1;2), Sudějov (1;4), Talmberk (1;3), Tlučeň (1;1), Uhlířské Janovice (škola v sídle), Útěchovstvo (0;0 – 1,0 děti) , Úžice (1;3), Vavřinec (1;2), Vestec (1;3), Vlková (1;1), Zalibená (1;2), Zbizuby (1;3), Žišov (1;2)
Základní škola Kácov	Čenovice (1;1), Chochol (0;0 – 0 děti) , Kácov (škola v místě), Kácovec (0;0 – 0,8 děti) , Kácovská Lhota (1;1), Kasanice (1;1), Kněž (1;1), Koblasko (0;0 – 1,6 děti) , Losiny (0;0 – 1,4 děti) , Pelíškův Most (0;0 – 0,8 děti) , Polipsy (1;1), Psáře (1;2), Račiněves (škola v navazujícím sídle), Soušice (1;1), Tichonice (1;1), Vranice (1;2), Zdebuzeves (0;0 – 2,1 děti) , Zderadinky (1;1), Zderadiny (1;1), Zliv (1;0 – 3,5 děti)
Základní škola Nové Dvory	Bernardov (1;1), Habrkovice (1;2), Kobylnice (1;2), Nové Dvory (škola v sídle), Ovčáry (škola v navazujícím sídle), Svatá Kateřina (1;2), Svatý Mikuláš (3;4)
Základní škola Potěhy	Adamov (1;2), Bratčice (2;4), Horky (1;2), Hostovlice (1;2), Okřesaneč (1;2), Potěhy (škola v sídle), Příbyslavice (1;1), Schořov (0;1 – 2,0 děti) , Tupadly (škola v navazujícím sídle), Zbudovice (0;1 – 1,6 děti)
Základní škola Suchdol	Bořetice (0;0 – 1,9 děti) , Dobřeň (2;3), Malenovice (2;3), Mezholezy (0;0 – 1,1 děti) , Miletín (2;3), Miskovice (2;5), Opatovice (0;0 – 7,6 děti) , Ratboř (1;2), Rozkoš (2;3), Sedlov (1;2), Solopysky (2;3), Suchdol (škola v sídle), Těšínský (2;6), Vysoká (0;0 – 3,1 děti)
Základní škola Vrdy	Dolní Bučice (škola v navazujícím sídle), Horní Bučice (2;8), Lovčice (1;2), Vinaře (1;2), Vinice (1;2), Vlačice (0;1 – 4,8 děti) , Vrdy (škola v místě), Výčapy (0;1 – 8,9 děti) , Zbyslav (1;3)
Základní škola Zbraslavice	Bahno (3;5), Bludov (0;0 – 0,3 děti) , Bohdaneč (1;3), Borová (0;2 – 1,3 děti), Březová (0;0 – 2,0 děti) , Čermíny (3;5), Dvorecko (0;0 – 0 děti) , Hetlín (0;2 – 3,1 děti) , Hodkov (0;0 – 2,2 děti) , Hostkovice (0;0 – 0 děti) , Hranice (1;3), Chotěměřice t. Pančava (0;0 – 0,3 děti) , Kateřinky (0;2 – 2,2 děti) , Korotice (0;0 – 6,1 děti) , Kotoučov (0;0 – 1,6 děti) , Krasoňovice (2;3), Krasoňovice (0;0 – 0,8 děti) , Lipina (0;0 – 5,4 děti) , Malá Skalice (0;0 – 0,3 děti) , Opatovice I (1;1), Ostrov (1;1), Prostřední Ves (1;3), Předbořice (3;3), Radvančice (1;2), Rápošov (0;2 – 1,3 děti) , Řeplice (1;0 – 2,3 děti) , Šlechtín (1;3), Štipoklasy (3;7), Třebětín (0;1 – 3,6 děti) , Útěšenovice (0;2 – 1,3 děti) , Velká Skalice (0;0 – 0 děti) , Víckovice (0;0 – 1,8 děti) , Zbraslavice (škola v místě), Zdeslavice (1;2)
Základní škola Malešov	Albrechtice (1;1), Chlístovice (2;3), Chroustkov (1;2), Karlov t. Doubrava (1;1), Kralice (2;2), Kraličky (2;2), Malešov (škola v sídle), Maxovna (1;3), Nová Lhota (1;1), Pivnisko (2;2), Polánka (1;1), Roztěž (1;1), Svatý Jan t. Krsovice (2;2), Švábínov (0;0 – 0 děti) , Tuchotice (1;1), Týniště (3;5), Vernýřov (1;2), Vidice (1;1), Všesoky (1;1), Zdeslavice (1;2), Žandov (1;1)
Základní škola Žleby	Kamenné Mosty (1;1), Markovice (1;2), Zehuby (1;2), Žleby (škola v sídle)
Základní škola Žehušice	Bojmany (1;1), Borek (1;2), Brambory (0;0 – 2,7 děti) , Horka I (2;3), Horušice (1;2), Lišice (1;2), Rohozec (1;2), Sulovice (1;2), Svobodná Ves (3;3), Zaričany (1;1), Žehušice (škola v sídle)

Tabulka 6. Počty školních spojů v sídlech spádových území 1. stupně ZŠ okresu Kutná Hora (2020)
– pokračování

Sídlo základní školy	Počet spojů v sídlech spádového území ZŠ směřujících do ZŠ a zpět
Základní škola Kutná Hora – Hůrka	Bykán (2;6), Bylany (1;1), Grunta (1;1), Hájek (1;1), Hlízov (5;6), Hlouška (škola v sídle), Hořany (2;3), Chrást (2;4), Kaňk (4;9), Karlov (škola v sídle), Krupá (1;3), Křesetice (2;4), Kutná Hora-Vnitřní Město (škola v sídle), Lomec (1;1), Malín (10;17), Mezholezy (1;1), Miskovice (4;6), Neškaredice (1;3), Nová Lhota (1;1), Perštejnec (1;1), Poličany (4;7), Přitoky (6;7), Sedlec (škola v sídle), Šipší (škola v sídle), Úmonín (2;4), Vrchlice (škola v sídle), Žižkov (škola v sídle)
Základní škola Červené Janovice	Červené Janovice (škola v místě), Hološiny (0;0 – 0,3 děti) , Chvalov (1;1), Lány (1;3), Lomeček (2;1), Michalovice (0;0 – 0,3 děti) , Paběnice (1;3), Petrovice I (1;1), Plhov (1;1), Senetín (1;1), Újezdec (1;1), Vilémovice (2;4), Zadní (1;1), Zhoř (1;1)
Základní škola Bílé Podolí	Bílé Podolí (škola v sídle), Semtěš (1;4), Starkoč (1;3)
Základní škola Církvice	Církvice (škola v sídle), Jakub (škola v navazujícím sídle), Třebešice (1;3)
Základní škola Chotusice	Druhanice (1;3), Chotusice (škola v místě)
Základní škola Krchleby	Hraběšín (1;1), Chedrbí (2;2), Krchleby (škola v sídle), Souňov (1;0 – 6,7 děti) , Třebonín (3;2)
Základní škola Křesetice	Bykán (0;1 – 0,6 děti) , Hájek (1;1), Chrást (2;4), Krupá (1;3), Křesetice (škola v sídle), Lomec (1;1), Nová Lhota (0;1 – 1,6 děti) , Úmonín (2;4)
Základní škola Vlkaněč	Kozohlody (0;0 – 6,6 děti) , Nová Ves u Leštiny (0;2 – 9,0 děti) , Vlkaněč (škola v sídle)
Základní škola Záboří nad Labem	Záboří nad Labem (školav v sídle)
Základní škola Zbýšov	Březí (1;3), Čejkovice (1;1), Damírov (1;2), Dědice (1;2), Dobrovítov (1;2), Chlum (1;1), Klucké Chvalovice (1;1), Krchlebská Lhota (2;4), Opatovice (2;4), Šebestěnice (2;3), Zbýšov (škola v sídle)
Základní škola Vlastějovice	Budčice (1;3), Laziště (2;6), Vlastějovice (škola v místě)

Poznámka: Červeně jsou vyznačena sídla bez školních spojů do ZŠ a ze ZŠ. Fialově jsou vyznačena sídla bez školních spojů do ZŠ nebo ze ZŠ. Za pomlčkou je uveden počet dětí ve školním věku v sídle.

Zdroj: IDOS (2021) a vlastní šetření

Tabulka 7. Počty školních spojů v sídlech spádových území 2. stupně ZŠ okresu Kutná Hora (2020)

Sídlo základní školy	Počet spojů v sídlech spádového území ZŠ směřujících do ZŠ a zpět
Základní školy Kutná Hora – Kam. stezka, Kutná Hora – Žižkov, Kutná Hora – Palacha, Kutná Hora – J. Sady	Bykán (2;6), Bylany (1;1), Grunta (1;1), Hájek (1;1), Hlízov (5;6), Hlouška (škola v sídle), Hořany (2;3), Chrást (2;4), Kaňk (4;9), Karlov (škola v sídle), Krupá (1;3), Křesetice (2;4), Kutná Hora-Vnitřní Město (škola v sídle), Lomec (1;1), Malín (10;17), Mezholazy (1;1), Miskovice (4;6), Neškaredice (1;3), Nová Lhota (1;1), Perštejnec (1;1), Poličany (4;7), Přitoky (6;7), Sedlec (škola v sídle), Šipší (škola v sídle), Úmonín (2;4), Vrchlice (škola v sídle), Žižkov (škola v sídle)
Základní školy Čáslav – nám. JŽT, Čáslav – Masarykova, Čáslav – Sadová	Bílé Podolí (3;2), Březí (1;2), Církvice (5;9), Čáslav-Nové Město (škola v sídle), Čáslav-Staré Město (škola v sídle), Čejkovice (0;1 – 0 dětí), Damírov (1;2), Dědice (0;2 – 0,5 dětí), Dobrovítov (0;2 – 2,9 dětí), Drobovice (4;5), Druhanice (2;5), Filipov (1;3), Hraběšín (1;1), Chedrbí (2;2), Chlum (0;1 – 3,0 dětí), Chotusice (2;5), Jakub (1;0 – 31,6 dětí), Klucké Chvalovice (0;1 – 2,1 dětí), Kluky (2;6), Krchlebská Lhota (1;2), Krchleby (2;3), Močovice (2;7), Olšany (1;2), Opatovice (2;2), Pucheř (0;0 – 0,5 dětí), Semtěš (1;2), Souňov (2;2), Starkoč (1;2), Šebestěnice (1;2), Štrampouch (2;2), Třeběšice (3;4), Třebonín (4;4), Vodranty (1;3), Zbýšov (2;3), Žáky (2;2)
Základní škola Zruč nad Sázavou	Brandýs (0;0 – 0 dětí), Březina (1;7), Buda (2;9), Budčice (1;3), Budkovice (0;0 – 0,8 dětí), Čejtice (1;3), Čížov (1;3), Dolní Pohled (2;6), Domahov (0;0 – 0,5 dětí), Dubina (1;1), Holšice (1;3), Horka II (1;2), Hrádek (0;0 – 0 dětí), Chaběrice (2;3), Chlístovice (1;2), Jiřice (1;1), Kounice (1;1), Lazišť (1;7), Machovice (1;2), Měchonice (1;3), Milanovice (1;3), Milošovice (1;1), Nesměřice (0;2 – 1,6 dětí), Nový Samechov (1;1), Onšovec (1;3), Pavlovice (1;2), Pertoltice (1;3), Řendějov (1;1), Skala (1;1), Slavošov (0;2 – 1,5 dětí), Starý Samechov (1;1), Věžníkov (0;1 – 0 dětí), Vlastějovice (2;9), Volavá Lhota (1;1), Zruč nad Sázavou (škola v místě), Želivec (1;1)
Základní škola Uhlířské Janovice	Bedřichov (0;0 – 0 dětí), Bláto (1;2), Bošnice (1;1), Budy (0;0 – 0 dětí), Čekánov (1;5), Čentice (1;2), Čestín (0;2 – 3,9 dětí), Františkov (1;0 – 0 dětí), Hatě (1;3), Horní Jelčany (0;0 – 3,1 dětí), Hroznice (1;3), Chlum (1;5), Chmeliště (2;5), Chrastrná (1;2), Janovická Lhota (1;2), Ježovice (1;2), Jindice (2;4), Kamenná Lhota (0;0 – 0,7 dětí), Karlovice (0;2 – 0 dětí), Kochánov (1;1), Košice (1;4), Křečovice (2;4), Leděčko (0;2 – 5,1 dětí), Makolusky (1;3), Malejovice (1;3), Malovidy (0;0 – 1,0 dětí), Mančice (2;7), Miletice (0;0 – 0,7 dětí), Miletín (1;2), Milotice (1;2), Mirošovice (1;4), Mítrov (3;5), Morány (0;0 – 0 dětí), Mrchojedy (0;0 – 0,4 dětí), Nechyba (1;3), Nepoměřice (1;2), Netušil (1;2), Nová Ves (1;5), Nové Nespěřice (1;1), Onomyšl (2;3), Opatovice II (1;2), Ostašov (1;5), Otryby (1;2), Petrovice II (1;1), Podveky (1;2), Rašovice (1;2), Rataje nad Sázavou (1;4), Rozkoš (1;2), Silvána (1;1), Smilovice (1;2), Smrk (1;5), Soběšín (1;2), Staňkovic (1;5), Stará Huť (1;2), Staré Nespěřice (1;2), Sudějov (1;4), Talmberk (1;3), Tlučeň (1;1), Uhlířské Janovice (škola v sídle), Útěchovosty (0;0 – 0,8 dětí), Úžice (1;3), Vavřinec (1;2), Vestec (1;3), Vlková (1;1), Zalíbená (1;2), Zbizuby (1;3), Žišov (1;2)
Základní škola Kácov	Čenovice (1;1), Chochol (0;0 – 0 dětí), Kácov (škola v místě), Kácovec (0;0 – 0,6 dětí), Kácovská Lhota (1;1), Kasanice (1;1), Kněž (1;1), Koblasko (0;0 – 1,3 dětí), Losiny (0;0 – 1,1 dětí), Pelíškův Most (0;0 – 0,6 dětí), Polipsy (1;1), Psáře (1;2), Račíněves (škola v navazujícím sídle), Soušice (1;1), Tichonice (1;1), Vranice (1;2), Zdebuzeves (0;0 – 1,7 dětí), Zderadinky (1;1), Zderadiny (1;1), Zliv (1;0 – 2,8 dětí)
Základní škola Nové Dvory	Bernardov (1;1), Habrkovice (1;2), Kobylnice (1;2), Nové Dvory (škola v sídle), Ovcáry (škola v navazujícím sídle), Svatá Kateřina (1;2), Svatý Mikuláš (3;4)
Základní škola Potěhy	Adamov (1;2), Bratčice (2;4), Horky (1;2), Hostovlice (1;2), Okřesaneč (1;2), Potěhy (škola v sídle), Příbyslavice (1;1), Schořov (0;1 – 1,6 dětí), Tupadly (škola v navazujícím sídle), Zbudovice (0;1 – 1,3 dětí)
Základní škola Suchdol	Bořetice (0;0 – 1,5 dětí), Dobřeň (2;3), Malenovice (2;3), Mezholazy (0;0 – 0,9 dětí), Miletín (2;3), Miskovice (2;5), Opatovice (0;0 – 6,1 dětí), Ratboř (1;2), Rozkoš (2;3), Sedlov (1;2), Solopysky (2;3), Suchdol (škola v sídle), Těšínky (2;6), Vysoká (0;0 – 2,5 dětí)
Základní škola Vrdy	Bílé Podolí (2;3), Dolní Bučice (škola v navazujícím sídle), Horní Bučice (2;8), Lovčice (1;2), Semtěš (1;2), Starkoč (1;3), Vinaře (1;2), Vinice (1;2), Vlačice (0;1 – 3,8 dětí), Vrdy (škola v místě), Výchapy (0;1 – 7,1 dětí), Zbyslav (1;3)
Základní škola Zbraslavice	Bahno (3;5), Bludov (0;0 – 0,3 dětí), Bohdaneč (1;3), Borová (0;2 – 1,0 dětí), Březová (0;0 – 1,6 dětí), Čemíny (3;5), Červené Janovice (1;2), Dvorecko (0;0 – 0 dětí), Hetlín (0;2 – 2,5 dětí), Hodkov (0;0 – 1,8 dětí), Hološiny (0;0 – 0,2 dětí), Hostkovice (0;0 – 0 dětí), Hranice (1;3), Chotěměřice t. Pančava (0;0 – 0,3 dětí), Chvalov (0;0 – 0 dětí), Kateřinky (0;2 – 1,8 dětí), Korotice (0;0 – 4,8 dětí), Kotoučov (0;0 – 1,3 dětí), Krasoňovice (2;3), Krasoňovice (0;0 – 0,6 dětí), Lány (0;2 – 0,4 dětí), Lipina (0;0 – 4,3 dětí), Lomeček (0;0 – 1,6 dětí), Malá Skalice (0;0 – 0,3 dětí), Michalovice (0;0 – 0,2 dětí), Opatovice I (1;1), Ostrov (1;1), Paběnice (0;2 – 10,1 dětí), Petrovice I (0;0 – 6,7 dětí), Plhov (0;0 – 0 dětí), Prostřední Ves (1;3), Předbořice (3;3), Radvančice (1;2), Rápošov (0;2 – 1,0 dětí), Řeplice (1;0 – 1,8 dětí), Senetín (0;1 – 1,4 dětí), Šlechtín (1;3), Štipoklasy (3;7), Třebětín (0;1 – 2,8 dětí), Újezdec (0;1 – 1,6 dětí), Útěšenovice (0;2 – 1,0 dětí), Velká Skalice (0;0 – 0 dětí), Vickovice (0;0 – 1,4 dětí), Vilémovice (0;2 – 2,1 dětí), Zadní (0;0 – 0 dětí), Zbraslavice (škola v místě), Zdeslavice (1;2), Zhoř (0;0 – 1,0 dětí)
Základní škola Malešov	Albrechtice (1;1), Chlístovice (2;3), Chroustkov (1;2), Karlov t. Doubrava (1;1), Kralice (2;2), Kraličky (2;2), Malešov (škola v sídle), Maxovna (1;3), Nová Lhota (1;1), Pivnisko (2;2), Polánka (1;1), Roztěž (1;1), Svatý Jan t. Krsovice (2;2), Švábínov (0;0 – 0 dětí), Tuchotice (1;1), Týniště (3;5), Vernýřov (1;2), Vidice (1;1), Všesoky (1;1), Zdeslavice (1;2), Žandov (1;1)
Základní škola Žleby	Kamenné Mosty (1;1), Markovice (1;2), Zehuby (1;2), Žleby (škola v sídle)
Základní škola Žehušice	Bojmany (1;1), Borek (1;2), Brambory (0;0 – 2,1 dětí), Druhanice (1;2), Horka I (2;3), Horušice (1;2), Chotusice (1;2), Lišice (1;2), Rohozec (1;2), Sulovice (1;2), Svobodná Ves (3;3), Zaričany (1;1), Žehušice (škola v sídle)

Poznámka: Červeně jsou vyznačena sídla bez školních spojů do ZŠ a ze ZŠ. Fialově jsou vyznačena sídla bez školních spojů do ZŠ nebo ze ZŠ. Za pomlčkou je uveden počet dětí ve školním věku v sídle.
Zdroj: IDOS (2021) a vlastní šetření